RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3080557	peper, marianne	BV-FCFI	Mariska ten Heuw

ONDERWERP

3080557 - Kadernota 2021-2024

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

1. instemmen met het inhoudelijk afwegingskader, waarbij koers en focus houden voorop staan;
2. het financieel perspectief 2021-2024 voor kennisgeving aannemen;
3. de ingezette lobby naar de VNG en het rijk voortzetten om voldoende financiële rijksmiddelen te ontvangen voor zowel de bestaande dan wel nieuwe taken die we als gemeente moeten uitvoeren; ook moties van andere gemeenten met de genoemde strekking in het raadsadvies zal de gemeente Hengelo ondersteunen;
4. de lobby naar het rijk voortzetten om een realistische vergoeding voor alle kosten en gederfde inkomsten als gevolg van de Coronacrisis gecompenseerd te krijgen;
5. de lobby naar het rijk en provincie inzetten om de gemeenten in deze tijden tegemoet te komen om het stringente financieel toezichtkader te versoepelen om zowel structurele dan wel incidentele effecten als gevolg van de Corona-crisis voorlopig incidenteel op te kunnen vangen;
6. de verdere uitwerking van de nog komende financiële (Corona-)effecten verwerken in de Beleidsbegroting 2021-2024;
7. instemmen met de begrotingsuitgangspunten;
8. instemmen met de lokale lastenontwikkeling;
9. instemmen met de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen in de openbare ruimte, de vervolgactie om de investeringen op langere termijn inzichtelijk te maken en in te bedden in de volgende Kadernota's en begrotingen;
10. om conform voorstel (bijlage 7.6 en zaaknummer 3070864) te besluiten om Metropool te ondersteunen om de toekomstbestendigheid van het poppodium te garanderen;
11. instemmen met het (collegevoorstel) vervolgproces om geen proces nieuw beleid en bezuinigingsopgave te initiëren.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Jaarlijks stelt de gemeenteraad voor de zomer een Kadernota vast, waarin de koers voor de middellange termijn wordt bepaald. In de Kadernota 2021 – 2024 stelt het college de gemeenteraad voor om vooral de huidige koers te bestendigen en vooralsnog geen nieuwe beleidsvoorstellen op te nemen.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Hengelo op vele fronten duurzaam geïnvesteerd in de stad, vanuit een financieel gezonde positie. Het college van B en W wil die ingezette lijn graag bestendigen. In deze Kadernota stelt het college de raad voor om de ontwikkelingen met betrekking tot corona en de compensatie vanuit het rijk goed te volgen en daarnaast in te zetten op behoud van het goede.
Het college van B en W gaat er van uit dat de financiële gevolgen van corona voor 2020 te overzien zijn, mede door de vergoedingen vanuit het rijk. Het is echter onzeker wat de effecten op de middellange termijn zijn. Hierbij speelt ook mee dat er met ingang van 2022 een herverdeling van het gemeentefonds (rijksmiddelen die de gemeente van het rijk ontvangt) plaatsvindt. Op dit moment is niet duidelijk of dat voordelig of nadelig uitpakt voor de gemeente. Omdat het college dus nog niet weet of er komende jaren geld beschikbaar is voor nieuwe initiatieven, of dat er bezuinigd moet worden stelt het college de raad voor om nu geen nieuw beleid uit te vragen of bezuinigingsdiscussie te willen voeren. Hengelo is van oudsher bij uitstek een veilige woon- en techniekstad, waar het in de wijken prettig leven en verblijven is. Hengelo is een aantrekkelijke stad met een hoogwaardig voorzieningenniveau op onder meer sport/beweging, cultuur en sociale voorzieningen. Het college heeft blijvend aandacht voor de eerder geformuleerde centrale thema's Open stad, Sociale stad, Bruisende binnenstad en Duurzame stad. Daarbij wil het college de komende jaren extra inzetten op versterking van de sociaal economische ontwikkeling & structuur en het creëren van aantrekkelijke (hoog-)stedelijk woonmilieus in het gebied rondom de stationsomgeving (met Hart van Zuid en de Binnenstad). De belangrijkste reden daarvoor is, dat we hiermee onze beroepsbevolking versterken (leeftijdscategorie 18-67) en daardoor een vitalere stad worden met een evenwichtiger bevolkingsopbouw.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO, **DATUM**

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3080557	Peper, Marianne	BV-FCFI	Mariska ten Heuw

ONDERWERP

3080557 - Kadernota 2021-2024

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Ieder jaar bieden wij u op basis van de Financiële Verordening de Kadernota aan. In de Kadernota 2021-2024 vindt de actualisering van het financieel perspectief en de ontwikkeling van de lokale woonlasten plaats. Hieraan voorafgaand wordt ingezoomd op het inhoudelijk afwegingskader. De Kadernota 2021-2024 is normaliter de opmaat naar de Beleidsbegroting 2021-2024. Echter de Cornonacrisis drukt een andere stempel op deze Kadernota en de nieuwe Beleidsbegroting.

In de raadsbrief 'Bestuurlijk proces planning- en controlcyclus 2020 (zaaknummer 2470070) hebben wij aangegeven dat het verbeteren van de verbinding tussen de planning- en controlproducten een belangrijke prioriteit is. Ons voorstel was om de financiële delen van de 1e Beleidsrapportage 2020 en de Kadernota 2021-2024 samen te voegen. Dit betekent dat de begrotingscijfers voor 2020 worden geactualiseerd en dat ook direct een financiële doorkijk wordt gegeven van de (mogelijke) meerjarige bijstelling van de begrotingsramingen 2021-2024. Op die manier zijn de (structurele) financiële effecten in één oogopslag voor uw raad zichtbaar.
In de voorliggende Kadernota hebben wij hier uitvoering aan gegeven.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Inhoudelijk afwegingskader

Alvorens in de Kadernota het financieel perspectief te schetsen, staan we in hoofdstuk 1 eerst stil bij onze inhoudelijke koers. Hengelo is van oudsher bij uitstek een veilige woon- en techniekstad, waar het in de wijken prettig leven en verblijven is. Dat moet ook zo blijven en daar zetten we onverkort op in. We zijn trots op Hengelo en dragen dat uit! In de context van de maatschappelijke trends en de opgaven waar gemeenten voor staan liggen onze ambities goed op koers. Uitgangspunt van deze Kadernota is daarom dat we inhoudelijk geen fundamentele koerswijziging voorstellen en onze beleidsambities om een aantrekkelijke stad te zijn met een hoogwaardig voorzieningenniveau op onder meer sport/beweging, cultuur en sociale voorzieningen. Wij hebben blijvend aandacht voor het behoud van het goede dat we hebben gerealiseerd en we kleuren de eerder geformuleerde centrale thema's in onze begrotingen: Open stad, Sociale stad, Bruisende binnenstad en Duurzame stad verder in. Wij blijven vol doorwerken aan de ambities zoals opgenomen in eerdere Kadernota's en Beleidsbegrotingen. Wel stellen wij voor binnen deze kaders scherpte te maken door in te zetten op versterking van de sociaal economische ontwikkeling & structuur en het creëren van aantrekkelijke (hoog-)stedelijk woonmilieus in het gebied rondom de stationsomgeving (met Hart van Zuid en de Binnenstad). De belangrijkste reden daarvoor is, dat we hiermee onze beroepsbevolking versterken (leeftijdscategorie 18-67) en daardoor een vitalere stad worden met een evenwichtiger bevolkingsopbouw.
Voor een uitgebreide toelichting van het Inhoudelijk afwegingskader verwijzen wij naar hoofdstuk 1 van de Kadernota.

Financieel perspectief

In deze Kadernota is het financieel perspectief 2020-2024 geactualiseerd ten opzichte van de Beleidsbegroting 2020-2023. Tot de 2e helft van september 2020, wanneer de Beleidsbegroting aan uw raad wordt aangeboden, blijft het begrotingsproces een **dynamisch proces** door de (financiële) effecten als gevolg van de Coronacrisis.
In het kader van het financieel toezicht is een sluitend meerjarenperspectief uitgangspunt, zoals is gesteld in de begrotingscirculaire 2021 van de provincie Overijssel. Echter gaat dit voorbij aan de impact van de Coronacrisis welke zal leiden tot incidentele dan wel structurele gevolgen, welke op dit moment nog moeilijk voorspelbaar zijn. We moeten eerst bezien wat de komende maanden nog op ons afkomt als gemeenten en of we als gemeenten nog überhaupt aan het toezichtkader kunnen voldoen. Hierin moeten we als gemeenten samen optrekken richting het rijk en de provincie.

Het totale financiële beeld van deze Kadernota (totaal verwacht saldo bestaand beleid) ziet er als volgt uit:

Financieel totaaloverzicht Kadernota 2021-2024 (inclusief 1e Beleidsrapportage 2020)					
*- = nadeel; bedragen * € 1.000*	***1e Berap 2020***	***Kadernota 2021***	***2022***	***2023***	***2024***
Kadernota: subtotaal verwacht saldo bestaand beleid 2020-2024 exclusief meicirculaire 2020 gemeentefonds	-813	-1.262	-70	-430	-1.030
Effect meicirculaire 2020 gemeentefonds	834	-3	589	-212	-901
Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2020-2024	**21**	**-1.265**	**519**	**-642**	**-1.931**

In hoofdstuk 3 worden de ontwikkelingen in het bestaand beleid uitgebreid beschreven. Dit saldo bestaat uit de actualisatie van de autonome ontwikkelingen, zoals de ontwikkelingen van de uitgaven en inkomsten (BUIG) voor de bijstandsontvangers, het sociaal domein, vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte, extra kosten bewindvoering, vermindering leges omgevingsvergunningen en hogere prijs- en loonindexaties ten opzichte van de vergoeding in het gemeentefonds. In het totaal verwacht saldo is het financiële effect van de meicirculaire 2020 van het gemeentefonds verwerkt.

Het verwacht saldo voor het begrotingsjaar 2020 is € 21.000 voordelig. De toelichting hiervan kunt u vinden in de 1e Beleidsrapportage 2020. Voor de jaren erna is er sprake van nadelige saldi met uitzondering van het jaar 2022. Met alle onzekerheden, structureel en incidenteel als gevolg van de Coronacrisis aan de inkomsten- en uitgavenkant, kwalificeren we dit financieel perspectief voorlopig als licht negatief.

Weerstandsvermogen

Op basis van mutaties in Kadernota is de verwachte stand van de algemene reserve eind 2024 (€ 31,4 miljoen). Dit is ruimschoots boven het gewenste niveau van de algemene reserve (50% van het risicoprofiel van € 26,6 miljoen is € 13,3 miljoen), zoals dit niveau door uw raad is bepaald. Exclusief de gelabelde middelen voor het sociaal domein komt de algemene reserve uit op € 23,4 miljoen ultimo 2024.

Financiële positie gemeenten

De financiële positie van gemeenten staat steeds verder onder druk! Dit was ook al het geval voordat de Coronacrisis uitbrak. Door het rijk dienen gemeenten voldoende te worden gecompenseerd voor de gevolgen van de Coronacrisis.

Het is van belang dat de financiële positie van gemeenten wordt hersteld door hier bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het rijk te blijven aandringen en de lobby hierin voort te zetten om voldoende financiële rijksmiddelen te ontvangen voor zowel de bestaande dan wel nieuwe taken die we als gemeente moeten uitvoeren. Door het rijk zal structurele compensatie in het sociaal domein moeten worden geboden voor de tekorten in de Jeugdzorg en de nadelige effecten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief Wmo (monitoren in najaar 2020 bekend). Tevens moet de opschalingskorting gemeenten van tafel met terugwerkende kracht. Tevens zullen (nadelige) effecten door de herverdeling van het gemeentefonds met ingang van 2022 gemeenten niet moeten ontwrichten. Ook al zijn de accressen van het gemeentefonds op dit moment voor 2 jaren bevroren (2020 en 2021), toch zal er naar aanleiding van de evaluatie van de normeringssystematiek gekeken moeten worden naar een stabieler mechanisme door het nieuwe kabinet, zodat sprake is van een stabielere gemeentefondsuitkering voor alle gemeenten.
Daarnaast dienen heldere afspraken met het rijk rond het Klimaatakkoord te worden gemaakt. Ook een mogelijke verruiming van het belastinggebied in de nieuwe kabinetsperiode zal kunnen bijdragen aan het herstel van de financiële positie van gemeenten.

Moties van andere gemeenten met bovengenoemde strekking zullen we in de toekomst ondersteunen.

Begrotingsrichtlijnen

Ieder jaar presenteren we in de Kadernota ook de begrotingsrichtlijnen. Het gaat hierbij om de grondslagen voor de ramingen van het bestaande beleid, zoals loon- en prijscompensatie, inflatiecorrectie voor subsidies, huren, belastingen, heffingen en tarieven. Zie bijlage 7.1 voor de begrotingsrichtlijnen.

Woonlasten

De lokale belastingdruk (OZB, riool- en afvalstoffenheffing) voor een eigenaar en een huurder van een woning neemt toe met respectievelijk 4,1% en 5,4% in 2021 ten opzichte van 2020. Het tarief voor afvalstoffenheffing stijgt het meest door externe factoren en heeft de meeste impact op de eigenaars- en huurderslasten. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij hierbij naar hoofdstuk 5 ‘Woonlasten-ontwikkeling’.

Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte

In bijlage 7.5 van de Kadernota zijn de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen in de openbare ruimte voor de komende jaren aangegeven. Er wordt in deze Kadernota een start gemaakt met de vervangingscycli van de diverse kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Dit zal een jaarlijks terugkerend onderdeel worden voor de integrale afweging in de Kadernota. Jaarlijks wordt bekeken of er wijzigingen zijn opgetreden in eerdere prioriteiten en er zal een laatste jaarschijf toegevoegd worden met vervangingsinvesteringen.

Met de inventarisatie van de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte komen wij tegemoet aan de reële verwachting wat we noodzakelijk moeten investeren in deze kapitaalgoederen voor de periode van de voorliggende Kadernota. Voor de doorkijk op lange termijn gaan we nog een gestructureerde systematiek uitwerken, zodat we uit oogpunt van gedegen financieel beleid naar de toekomst toe dit onderdeel hebben geborgd.

Metropool
De gebouwgebonden lasten van Metropool zijn geactualiseerd. Voorgesteld wordt een eenmalige bijdrage in 2020 en vanaf 2021 een structurele verhoging van de subsidie ten behoeve van de gebouwgebonden lasten om Metropool als toekomstbestendig bovenstedelijk poppodium te ondersteunen. Zie hiervoor de toelichting in bijlage 7.6 Toekomstbestendig Metropool van de Kadernota.

Collegevoorstel vervolgproces

Met uw raad is eerder afgesproken om eind juni 2020 de balans op te maken en mede afhankelijk van het financieel perspectief te bepalen hoe we het vervolgtraject gaan vormgeven met bezuinigingen c.q. nieuw beleid.

Inmiddels zijn we in een hele andere situatie beland. De Coronacrisis heeft een behoorlijke (financiële) impact op diverse onderdelen in de begroting. De uiteindelijke financiële (meerjarige) gevolgen van de Coronacrisis zijn op dit moment erg moeilijk in te schatten, zowel in structurele als in incidentele effecten. Dit is mede afhankelijk van de duur van de genomen of nog te nemen maatregelen van de rijksoverheid, en/of de uiteindelijke compensatie van het rijk afdoende is. Wel zetten we in op een stevige lobby richting het rijk om alle kosten of gederfde inkomsten realistisch gecompenseerd te krijgen.

Daarbij komt nog dat de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in haar brief van 28 mei jl. aan de Tweede Kamer heeft laten weten dat de medeoverheden een reële vergoeding krijgen, maar dat:

- medeoverheden er niet slechter voor komen te staan dan voor de Coronacrisis;
- rijk en medeoverheden zelf een deel van de meerkosten moeten opvangen en moeten (her)prioriteren binnen bestaande budgetten.

In onze ogen is het belangrijk dat we als gemeente eerst de impact van de hier boven geschetste ontwikkelingen kunnen overzien om ons bestaande beleid ook tijdens en na de Coronacrisis te kunnen handhaven. Deze inzet vloeit ook voort hetgeen we in hoofdstuk 1 van deze Kadernota hebben belicht. Daarin concludeerden wij dat we ten aanzien van de ambities op goed koers liggen en die koers willen blijven vasthouden. Wij stellen dan ook voor prioriteit te geven aan het op orde houden van deze basis in plaats van nu nieuw beleid te initiëren. Anderzijds achten wij het op dit moment, met een licht financieel negatief meerjarenperspectief, ook niet gewenst om - aan de andere kant van het spectrum - een allesomvattende bezuinigingsopgave op te starten. Onze burgers, ondernemers en instellingen worden op dit moment al getroffen door de effecten van de Coronacrisis. Waar mogelijk en noodzakelijk zouden wij ons juist willen inzetten om de impact van de crisis te verzachten, door te koersen op het 'behoud van het goede' door behoud van hetgeen we hebben gerealiseerd in onze stad en hetgeen bijdraagt aan ons woon- en werkklimaat.

Daarnaast worden de financiële kaders van de gemeente met name bepaald door het gemeentefonds. Voor 2022 en verder gaat het rijk een andere verdeling voor het gemeentefonds aan gemeenten hanteren, waardoor de gemeenten op z'n vroegst in de decembercirculaire 2020 duidelijkheid krijgen over het financieel meerjarenperspectief. Dit gaat gepaard met herverdeeleffecten. Hiermee lopen we nog aanzienlijke financiële risico's.

Gelet op deze onzekere uitkomsten stellen we uw raad voor om nu geen traject voor nieuw beleid op te starten. Op dit moment weten we nog niet of er komende jaren geld beschikbaar is voor nieuwe initiatieven, of dat er bezuinigd moet worden. Die duidelijkheid is er nu niet en we willen geen valse verwachtingen wekken naar onze inwoners, organisaties, etc. Bovendien is onze verwachting dat we het komend half jaar nodig zullen hebben om met al onze partners in de stad te inventariseren welke gevolgen de huidige crisis heeft voor wat zij bijdragen met hun activiteiten aan de stad. Daar zullen we eerst de balans van op moeten maken.

Wij vragen uw gemeenteraad om ons de komende maanden de ruimte te geven om de Beleidsbegroting 2021-2024 op te stellen, met inachtneming van hetgeen er nog verder op ons afkomt (als gemeenten). Het begrotingsproces blijft een ***dynamisch proces*** door de (financiële) effecten als gevolg van de Coronacrisis. Uitgangspunt blijft een financieel gezonde gemeente met voldoende weerstandsvermogen (reserves) om tegenvallers op te kunnen vangen.

Raadsbehandeling

Deze nota zal oordeelsvormend worden besproken op de politieke markt van 23 juni a.s. en worden behandeld in uw raadsvergadering van 1 juli 2020.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

Wij stellen uw raad voor:

1. in te stemmen met het inhoudelijk afwegingskader, waarbij koers en focus houden voorop staan;
2. het financieel perspectief 2021-2024 voor kennisgeving aan te nemen;
3. de ingezette lobby naar de VNG en het rijk voort te zetten om voldoende financiële rijksmiddelen te ontvangen voor zowel de bestaande dan wel nieuwe taken die we als gemeente moeten uitvoeren; ook moties van andere gemeenten met de genoemde strekking in het raadsadvies zal de gemeente Hengelo ondersteunen;
4. de lobby naar het rijk voort te zetten om een realistische vergoeding voor alle kosten en gederfde inkomsten als gevolg van de Coronacrisis gecompenseerd te krijgen;
5. de lobby naar het rijk en provincie in te zetten om de gemeenten in deze tijden tegemoet te komen om het stringente financieel toezichtkader te versoepelen om zowel structurele dan wel incidentele effecten als gevolg van de Corona-crisis voorlopig incidenteel op te kunnen vangen;
6. de verdere uitwerking van de nog komende financiële (Corona-)effecten te verwerken in de Beleidsbegroting 2021-2024;
7. in te stemmen met de begrotingsuitgangspunten;
8. in te stemmen met de lokale lastenontwikkeling;
9. in te stemmen met de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen in de openbare ruimte, de vervolgactie om de investeringen op langere termijn inzichtelijk te maken en in te bedden in de volgende Kadernota's en begrotingen;
10. om conform voorstel (bijlage 7.6 en zaaknummer 3070864) te besluiten Metropool te ondersteunen om de toekomstbestendigheid van het poppodium te garanderen;
11. in te stemmen met het (collegevoorstel) vervolgproces om geen proces nieuw beleid en bezuinigingsopgave te initiëren.

FINANCIËLE ASPECTEN

Voor de jaren 2021 en verder is er sprake van nadelige begrotingssaldi met uitzondering van het jaar 2022. Met alle onzekerheden, structureel en incidenteel als gevolg van de Coronacrisis aan de inkomsten- en uitgavenkant, kwalificeren we dit financieel perspectief voorlopig als licht negatief.

BIJLAGE(N)

Kadernota 2021-2024

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Kadernota

2021-2024

www.hengelo.nl

Gemeente Hengelo

Colofon
Dit is een publicatie van de Gemeente Hengelo
Postbus 18
7550 AA Hengelo
www.hengelo.nl

Bezoekadres: Burg. van der Dussenplein 1
E-mail: gemeente@hengelo.nl
Telefoon: 14074

Fotografie: Christian van der Meij, Eric Brinkhorst & Hart van Zuid

Inhoudsopgave

Inleiding **3**

Inhoudelijk afwegingskader **5**
1.1 'Hengelo, stad van verbinding': samen leven, samen werken 6
1.2 Maatschappelijke trends voor de komende vier jaren 8
1.3 Opgaven voor gemeenten 9
1.4 Wijzigingen in wet- en regelgeving 11
1.5 Autonome ontwikkelingen 13
1.6 Speerpunten centrale thema's 14
1.7 Samenvatting inhoudelijk afwegingskader 18

Financieel perspectief **19**
2.1 Totaal financieel perspectief 2020-2024 20
2.2 Collegevoorstel vervolgproces 21

Verwacht saldo bestaand beleid **23**
3.1 Financieel perspectief na 1e wijziging Beleidsbegroting 2020-2023 24
3.2 Het verwachte financieel perspectief 25
Onderdeel A - Mutaties gemeentefonds voorafgaand aan meicirculaire 2020 27
Onderdeel B - Overige autonome ontwikkelingen 27
Onderdeel C - Risico's 49
Onderdeel D - Onvoorziene tegenvallers 52
Onderdeel E - Subtotaal verwacht saldo bestaand beleid 2020 - 2024 52
Onderdeel F - Meicirculaire 2020 gemeentefonds 53
Onderdeel G - Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2020-2024 53
Onderdeel H - Voorbereiding nieuw beleid/kunst- en cultuurvisie 54
Onderdeel I - Totaal verwacht saldo 2020-2024 54

Ontwikkeling weerstands-vermogen **55**
4.1 Weerstandsvermogen o.b.v. Jaarstukken 2019 56
4.2 Weerstandsvermogen Kadernota 57

Woonlasten-ontwikkeling **59**
5.1 Ontwikkeling OZB, riool- en afvalstoffenheffing 60
5.2 Lokale belastingdruk 63

Conclusie/vervolgproces **65**
6.1 Conclusie 66
6.2 Vervolgproces 67

Bijlage **69**
7.1 Begrotingsuitgangspunten 2021-2024 70
7.2 Indicatie ontwikkeling lokale woonlasten 73
7.3 Financiële effecten van de meicirculaire 2020 van het gemeentefonds 74
7.4 Financieel meerjarenperspectief Jeugd en Wmo 82
7.5 Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte 86
7.6 Toekomstbestendig Metropool 92

Inleiding

Voor u ligt de Kadernota 2021-2024. In deze Kadernota stellen wij in grote lijnen voor hoe wij tot de Beleidsbegroting 2021-2024 zouden willen komen.

Hengelo staat er relatief goed voor. De ambities de we hadden houden we vast, en hierin liggen we goed op koers. Het financieel perspectief is licht negatief, maar voor zover we het nu kunnen overzien lijkt het beheersbaar.

De (financiële) effecten van de Coronacrisis laten zich echter nog maar beperkt duiden. De signalen vanuit het Rijk zijn dat wij als gemeente (grotendeels) zullen worden gecompenseerd voor de enorme extra uitgaven waar wij momenteel voor staan. Daar gaan wij ook vanuit en hier zetten wij ons richting Rijk voor in. De samenleving wordt hard getroffen door de crisis. Het verzachten van de impact vergt momenteel een grote inspanning, maar zal ook in 2021 het nodige vragen. Een allesomvattende bezuinigingsopgave in verband met het licht negatieve financiële perspectief, is in deze voor de samenleving en de gemeente onzekere tijden wat ons betreft dan ook niet aan de orde. Anderzijds zullen wij, gelet op de mogelijke negatieve effecten van Corona in 2021 en verder, in deze Kadernota ook geen voorstellen voor nieuw beleid doen.

Wij stellen voor de komende periode in te zetten op behoud van het goede en het verder aanscherpen van de ingezette koers. In het vervolg van deze Kadernota gaan wij daar nader op in.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 geven we het strategisch kader ‘Hengelo, stad van verbinding’: samen leven, samen werken' weer. Daarna worden achtereenvolgens toegelicht de relevante maatschappelijke trends voor de komende 4 jaren, de samenhangende opgaven voor gemeenten, de belangrijkste wijzigingen in wetgeving, de belangrijkste autonome ontwikkelingen en de stand van zaken met betrekking tot de speerpunten/thema’s uit het coalitieprogramma 2018-2022. In hoofdstuk 2 schetsen we het totale financiële beeld van deze Kadernota. Daarna geven we aan welke verwachte autonome ontwikkelingen er op ons af komen. Ook wordt ingegaan op het vervolgproces hoe we dat voor ogen zien. In hoofdstuk 3 brengen we de financiële consequenties van de autonome ontwikkelingen in beeld. In hoofdstuk 4 schenken we aandacht aan de ontwikkeling van het weerstandsvermogen in relatie tot de algemene reserve. In hoofdstuk 5 gaan we in op de ontwikkeling van de lokale woonlasten voor de komende jaren.

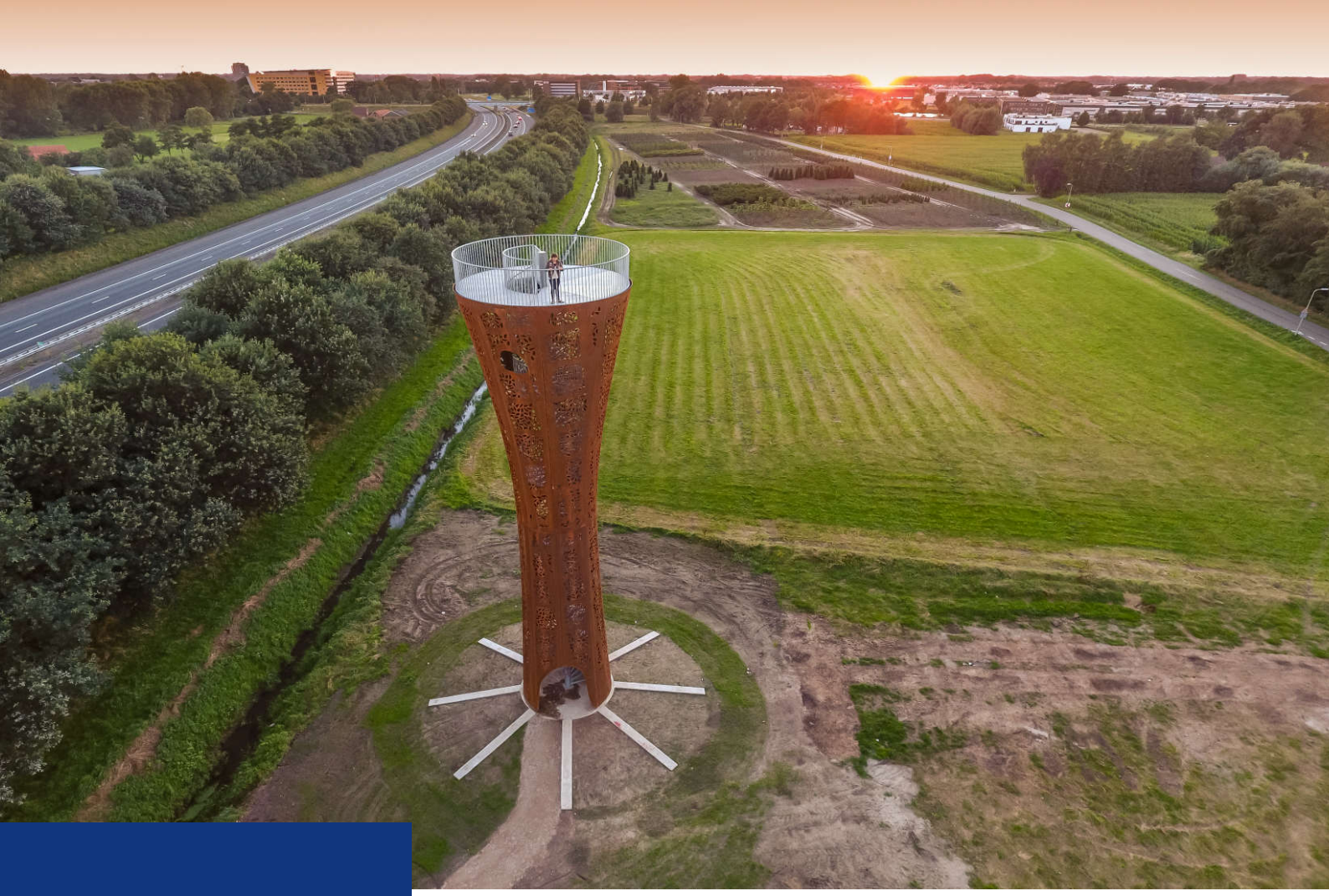

1

Inhoudelijk afwegingskader

1.1	‘Hengelo, stad van verbinding’: samen leven, samen werken	6
1.2	Maatschappelijke trends voor de komende vier jaren	8
1.3	Opgaven voor gemeenten	9
1.4	Wijzigingen in wet- en regelgeving	11
1.5	Autonome ontwikkelingen	13
1.6	Speerpunten centrale thema’s	14
1.7	Samenvatting inhoudelijk afwegingskader	18

1.1 ‘Hengelo, stad van verbinding’: samen leven, samen werken

Hengelo is van oudsher bij uitstek een veilige woon- en techniek stad, waar het in de wijken prettig leven en verblijven is. Dat moet ook zo blijven en daar blijven we op inzetten. Wij zijn trots op Hengelo en dragen dat uit!

Het koesteren, versterken en behouden van deze sterke punten van onze stad verbinden we met enkele ambities voor de lange termijn, met een horizon naar 2040. Vanzelfsprekend is inzet op thema’s, zoals onder meer duurzaamheid en smart cities, ook de komende jaren van groot belang.

Om ons te blijven ontwikkelen als stad willen we onderscheidend zijn op de thema's die hieronder beknopt zijn uitgewerkt. Deze koers is niet nieuw, maar sluit juist nauw aan bij de al veel eerder ingezette koers in deze stad, waarbij er focus is gelegd op de twee prioritaire gebieden binnenstad en Hart van Zuid. Ook sluit deze koers aan bij het verhaal van Hengelo, de regionale visie, de concept Omgevingsagenda OOST-Nederland en de beweging uit de Innovatiedriehoek.

Bouwen aan een sterke economie en een aantrekkelijke stad

De strategie van Hengelo - als onderdeel van het stedelijk gebied in Twente – richt zich enerzijds op versterking van de sociaaleconomische ontwikkeling en structuur, met een focus op hightech (maak), en anderzijds op een aantrekkelijk woon- en leefklimaat voor kenniswerkers, creatieve werkers, jongeren en vakmensen met een goede balans tussen de verschillende inkomensgroepen. Met deze strategie versterken wij onze internationale concurrentiepositie als stedelijke regio en stimuleren wij de voor ons zo belangrijke groei van de (beroeps)bevolking en de daarmee samenhangende woningvraag. Bij ongewijzigd beleid krimpt de beroepsbevolking immers als gevolg van vergrijzing. De groei van de beroepsbevolking is dus ook nodig om de bestaande economie te kunnen waarborgen.

Top technologische regio

Wij bouwen Hengelo en de regio samen met bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen en provincie, omliggende gemeenten verder uit tot top technologische stad en regio. Denkers en doeners werken samen en maken ons koploper in kennisintensieve en innovatieve maakindustrie.

In 2040:

Behoren we tot de top drie top technologische regio’s van Nederland:

- Het stedelijke gebied Hengelo – Enschede is in 2040 koploper op het gebied van (high)tech (maak)industrie;
- Hebben we een optimale brede samenwerking met het beroepsonderwijs, waaronder de primaire kennispartner ROC. Daarnaast zijn er optimale banden met Saxion en met de UT, ook op gebied van huisvesting studenten;
- Is duurzaamheid en circulaire economie een vanzelfsprekend onderdeel van onze top technologie.

Hebben wij onze strategische ligging, met het Centraal Station Twente, de A1/ A35 en het Twentekanaal als het Twentse scharnierpunt voor vervoer over het spoor, de weg en het water, optimaal uitgenut:

- Hengelo waarborgt en verbetert de bereikbaarheid op duurzame wijze;
- De bereikbaarheid over weg, water en spoor is optimaal;
- De andere (binnen- en buitenlandse) economische hotspots zijn binnen een uur bereikbaar.

Aantrekkelijke bruisende stad

Om tot een top technologische regio te behoren is het, naast een uitstekende bereikbaarheid, van belang om de werklocaties die daaraan een bijdrage leveren te laten floreren en het juiste woonmilieu te bieden voor het aantrekken en binden van talent aan de stad en de regio. Onze bestaande (woon)wijken zijn goed op orde. Dat moet zo blijven. We focussen ons aanvullend op het creëren van een bruisende stad met een aantrekkelijk (hoog-)stedelijk woonmilieu in de stationsomgeving, om de groeiambitie door het aantrekken van nieuwe doelgroepen waar te maken. De stationsomgeving biedt ruimte aan eigentijds en toekomstgericht wonen, werken, leren én ontmoeten en levert daarmee een belangrijke bijdrage aan de bereikbare top technologische regio. Hierbij is een aantrekkelijke binnenstad en de aanwezigheid van een hoogwaardig voorzieningenniveau doorslaggevend: sport/beweging, cultuur, uitgaan, ontspanning, groen, onderwijs en winkelen. Een goede ruimtelijke kwaliteit is ook een bepalende factor.

In 2040:

Zijn we een aantrekkelijke stad:

- Met gevarieerde nieuwe woon- en werkmilieus (passend bij de ambitie van de stad) waar wonen, werken, leren en recreëren met elkaar in samenhang zijn;
- We beschikken over optimaal gebalanceerde woonruimte voor de (internationale) kenniswerkers van onze bedrijven;
- We hebben een cultureel hoogwaardig aanbod, mix tussen techniek en cultuur;
- Hengelo is hotspot op gebied van toptechnologie en cultuur educatie;
- Met veel groen en water waar het fijn is om te ontspannen en recreëren;
- Sportpark Veldwijk is de topsportlocatie van Twente.
- Het is fijn leven in de stad met een hoogwaardig voorzieningenniveau.

Zijn wij dé innovatieve gemeente op het sociaal domein:

- Iedereen doet mee (inclusieve samenleving); wij zetten in op kansen voor iedereen;
- Inwoners van Hengelo hebben een opleidingsniveau aansluitend bij de top technologische werkgelegenheid;
- Samen met onze inwoners en partners realiseren we wat nodig is om mee te kunnen doen aan de samenleving (dynamisch, preventief);
- Onze dienstverlening is vernieuwend en innovatief, naar de bedoeling van wet- en regelgeving, en altijd met het perspectief van onze inwoners in gedachten.

Zijn wij een stad (‘smart city’) die de digitale mogelijkheden slim en optimaal benut: Ook in de digitale stad hebben we aandacht voor inwoners die moeilijk mee kunnen komen in de digitale wereld.

Heeft Hengelo de transitie naar een duurzame gemeente afgerond:

- Met onze inwoners en partners zetten we in op het versterken een duurzame samenleving (iedereen doet hieraan mee) en faciliteren wij duurzame groei;
- Top technologie en onderwijs worden ingezet voor verduurzaming van onze stad (consumenten en industrie) en voor innovatieve verduurzaming (circulaire economie).

Deze koers vormt het fundament waarop we beleid en besluitvorming baseren, nieuwe initiatieven ontplooien en onze stad verder ontwikkelen.

1.2 Maatschappelijke trends voor de komende vier jaren

In dit hoofdstuk schetsen we een aantal trends, die van belang zijn in de komende periode 2021-2024.

De komende jaren zullen in het teken blijven staan van (herstel van) de Coronacrisis, die diverse landelijke en lokale trends verstoort. Trends die langjarig wel weer zullen herstellen. Maar de bedrijven, de woningmarkt en de banenmarkt worden op dit moment hard getroffen door uitval van de vraag en de uitgevallen productie. De gezamenlijke verdiencapaciteit van de Hengeloërs is daarmee afgenomen. Maar gelukkig is onze productiekracht niet weg.

Wat betreft de *demografische trends* blijft de route naar vergrijzing, pluriformer, krimp versus groei. Hengelo zit in een groep van gemeenten die licht groeien in een omgeving van dreigende krimp. Maar wat zijn de maatschappelijke effecten en hoe gaan we daar beleidsmatig mee om?

Belangrijke trends

- De vergrijzing leidt tot een toenemende zorgvraag, die groter is dan het bestaande aanbod;
- Pluriformer betekent doorgaans toenemende verschillen in welvaart, maar ook in cultureel opzicht;
- Jongeren kiezen steeds later voor een definitieve werk- en woonplek, dat remt de groei Hengelo, als we ze niet weten te binden;
- De demografische druk heeft zijn uitwerking ook op de economische condities en daarmee op de arbeidsmarkt. Immers, vergrijzing is de aanleiding voor een uitstroom uit het arbeidsproces van mensen die met pensioen gaan, terwijl ontgroening (minder instromers op de arbeidsmarkt) in de toekomst zorgt voor een kleiner aantal beschikbare professionals om de vrijgevallen posities in te vullen. Het risico is een mismatch op de arbeidsmarkt;
- Deze trend heeft ook gevolgen voor de dynamiek van de woningmarkt. Er ligt een opgave om de woningvoorraad aan te laten sluiten bij de groeiende behoefte aan woningen, die bovendien aansluiten bij de demografische ontwikkelingen en doelstellingen op het gebied van energie;
- Er zijn (internationale) onzekerheden, zoals door de gevolgen van de Brexit en de uitwerking van de Coronacrisis;
- De trends in het fysieke domein gaan over de druk op het ecologisch systeem (macro) en de kwaliteit van leven (micro). De verwachting is een middelgrote stad als Hengelo nog altijd een soort ‘best of both worlds’ biedt. De trend is dat minder mensen de nadelen van grote steden accepteren. Steden gaan concurreren op leefkwaliteit, waarbij volgens internationaal onderzoek de recreatieve stad hoge ogen gooit. Daar liggen kansen.
- De trends in het sociale domein gaan over de opgaven, waarin we de toenemende behoefte aan zorg en welzijn niet kunnen matchen met een gebrek aan mensen, middelen en mogelijkheden. De gemeente zal zich blijvend moeten inzetten op innovatieve arrangementen in het sociale domein.

1.3 Opgaven voor gemeenten

Op basis van de in paragraaf 1 geformuleerde koers en de in paragraaf 2 omschreven trends komen we tot een aantal belangrijke opgaven voor de komende periode.

1. Ontwikkelende stad

Investeren in een stads- en gebiedsontwikkeling gerichte versterking van de sociaal-economische ontwikkeling en structuur en op een aantrekkelijk woon- en leefklimaat als basis onder het streven naar een stevige groei van het aantal inwoners, met name de beroepsbevolking in de leeftijdscategorie 18 - 67 jaar, op basis van de kracht als suburbane woon- en werkgemeente.

De stad is:

- Om in te wonen, werken en te ontspannen;
- Om in op te groeien en om oud te mogen worden;
- Om van innovatie naar bedrijf te groeien of een bedrijf te vestigen;
- Om te kunnen reizen van en naar Hengelo (de wereld onder handbereik);
- Stad voor de wereld, Nederland en Twente.

2. Werkstad

Vergroten van het Hengelose human capital door binden van talent en creativiteit langs de doorgaande lijn van leren, innoveren, werken en ondernemen. Waar liggen uitdagingen:

- Het realiseren van gevarieerde nieuwe binnenstedelijke woon- en werkmilieus;
- Het bestrijden van de mismatch op de arbeidsmarkt (ook demografisch);
- Ook zachte sectoren als zorg en dienstverlening (werkgelegenheid voor veel vrouwen);
- Nauwe samenwerking met de ondernemers in onze stad.

3. Groene stad

Duurzaamheid, klimaat en landschap blijven vestigingsvoorwaarden in de toekomst. De opgave is daarom te blijven investeren in kwaliteit van blauw, groen en bereikbaarheid.

- Duurzaamheid is vooral kwaliteit en gezondheid
- Nabijheid in groen, water en leisure
- Natuurbeleving en voedsel
- Denken in win-winkansen bij alles wat we doen

4. Sociale stad

Hengelo streeft naar een goede sociale balans, een gedeelde stad waarin iedereen een volwaardige plek heeft. Dat zijn veel opgaven tegelijk:

- Goed onderwijs
- Veel kansen op een baan
- Krachtig front tegen armoede en schulden
- Gezondheid en overige zorg goed georganiseerd
- Aansluiting bij de praktijk van alledag en de professionals (stedelijk netwerk)

Bij veel beleidskeuzes hanteren we als belangrijk uitgangspunt dat inwoners in toenemende mate een beroep doen op de eigen kracht en het eigen netwerk. Pas als die mogelijkheden uitgeput zijn en/of dit niet langer verantwoord is, zien wij een rol voor ons zelf en andere instellingen weggelegd. In dat kader staan we voor de opgave om de toename van mensen, die een beroep doen op sociale voorzieningen, zorggebruik, woonvoorzieningen en/of schuldhulpverlening in beeld te hebben en een passend aanbod te doen.

5. Culturele stad

Cultuur en evenementen maken Hengelo dynamisch en aantrekkelijk; voor de huidige inwoners maar ook voor bedrijven en bezoekers van buiten de stad. Investeren in het sociaal-cultureel programma is net als landschap een vestigingsvoorwaarde maar tevens een bron van veel werkgelegenheid. Dat doen we al, maar de opgave is ook om bij de tijd te blijven. Een aantrekkelijk programma dat biedt:

- Om te sporten/bewegen voor jong en oud
- Om te genieten van hoogwaardige kunst en cultuur
- Om evenementen en horeca-gelegenheden te bezoeken

6. Open stad

Ontwikkelen van krachtig burgerschap (civil society) en moderne overheid om Hengelo slagkracht te geven bij het omgaan met lastige vraagstukken. Op grond van de trends en ontwikkelingen, krijgt de gemeente te maken met vele (deels nieuwe) opgaven. Macht en invloed verschuift van landelijk naar lokaal; gemeenten krijgen door decentralisaties steeds meer taken en verantwoordelijkheden. De wereld lijkt steeds complexer te worden. Daarvoor zullen we samen met inwoners, bedrijven en het maatschappelijk middenveld aan de slag moeten om nieuwe antwoorden te vinden op lokale vraagstukken. Rekening houdend met deze opgaven kunnen de politieke partijen, de gemeenteraad en het college van B en W keuzes maken voor de verdere ontwikkeling van de stad. De communicatie vanuit de gemeente met haar inwoners verandert mee qua dienstverlening als ook in het organiseren van de dialoog in de stad.

1.4 Wijzigingen in wet- en regelgeving

In deze paragraaf wordt in het kort ingegaan op veranderingen in wet- en regelgeving, die direct van invloed zijn op het functioneren van een gemeente de komende vier jaren.

Herijking verdeling gemeentefonds

Zoals de planning van het rijk er op dit moment uit ziet zal de herverdeling van het gemeentefonds met ingang van 2022 plaatsvinden. Het gaat om een totale herverdeling voor zowel het sociale domein dan wel het klassieke domein (de overige delen van het gemeentefonds). Het doel van de herziening van het gemeentefonds is te komen tot een volledige en integrale herijking van het gemeentefonds. Alle uitgavenclusters worden bij de herziening betrokken, evenals de manier waarop de inkomsten van gemeenten verevend worden. Op dit moment vinden nog allerlei (verdiepings)onderzoeken plaats op diverse onderdelen. Het ministerie wil de definitieve uitkomsten in de decembercirculaire 2020 van het gemeentefonds publiceren.

Amendement Omtzigt : woningtarief voor instellingen van sociaal belang

Door een aangenomen amendement op het Belastingplan 2019 van het CDA (Pieter Omtzigt), krijgen gemeenten de vrijheid om voor 'instellingen van sociaal belang' het woningtarief voor de OZB toe te passen in plaats van het vaak hogere tarief voor niet-woningen (artikel 220f Gemeentewet). De voorgestelde wetswijziging roept veel vragen op die niet eenvoudig te beantwoorden zijn. Deze richten zich o.a. op de interpretatie van de term "instelling van sociaal belang". Het toepassen van de mogelijkheid van tariefdifferentiatie op basis van de voorgestelde wettekst brengt risico’s met zich mee en kan leiden tot juridische procedures. Het opheffen van de onduidelijkheid vereist een corrigerende wetswijziging. De fiscalisten adviseren dat gemeenten die de strekking van het amendement willen invoeren duidelijk toelichten en beargumenteren wat men onder het woningtarief wil laten vallen en wat niet. In Hengelo volgen we het advies van juristen van het GBTwente om vooralsnog geen gebruik te maken van de wetswijziging.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet, die was voorzien per 1-1-2021 is uitgesteld. Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Zodat het straks bijvoorbeeld makkelijker is om bouwprojecten te starten. De Crisis- en herstelwet maakt dit nu al mogelijk, bijvoorbeeld door bestaande regels aan te passen. De Omgevingswet treedt op 1-1-2022 in werking.

Sociaal Domein

Er komen – zoals nu te voorzien is - enkele wetswijzingen voort vanuit het Breed Offensief Participatiewet. De helft van de mensen met een beperking heeft werk. De andere helft niet. De meesten van hen willen wel graag werken. Logisch want werk is meer dan alleen geld verdienen. Het betekent ook vooral nieuwe dingen leren, mensen ontmoeten en met verhalen thuis komen. De staatssecretaris wil mensen met een beperking met een reeks van nieuwe maatregelen verder helpen. Zij heeft het wetsvoorstel Breed Offensief aan de Tweede Kamer aangeboden. De behandeling van deze wet ligt nu echter stil. Er zitten verschillende onderdelen in met verschillende ingangsdata. Het is nu dus ook niet zeker of 1 januari 2021 voor de beoogde onderdelen wordt gehaald. Concreet zou bijvoorbeeld vanaf 1 januari 2021 een aanvraagmogelijkheid voor re-integratievoorzieningen ontstaan. Gemeenten zien daarin risico’s (trekkingsrecht), maar dat wordt ook verder uitgewerkt en men hoopt op amendementen vanuit de Tweede Kamer.

Verdere wetswijzigingen die met meer zekerheid per 1-1-2021 worden voorzien zijn het Adviesrecht bewind, de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet en de Wijziging Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.

De invoering van het nieuwe inburgeringsstelsel wordt met zes maanden opgeschoven naar 1 juli 2021. Ook gaan er geluiden op dat de decentralisatie van beschermd wonen een jaar wordt uitgesteld en Enschede dus tot en met 2022 als centrumgemeente blijft fungeren. De aanpassing van het Woonplaatsbeginsel Jeugd is intussen ook met een jaar uitgesteld (naar 2022).

Er ligt een concept Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (WAMS). Het wetsvoorstel verankert een duidelijke taak voor gemeenten om te komen tot een integrale en gecoördineerde aanpak van meervoudige problematiek. Ook regelt het een duidelijk taak om zorg te dragen voor een meldpunt voor inwoners met niet-acute zorgen over zichzelf of een ander. Daarnaast wordt met dit wetsvoorstel voorzien in een betere juridische basis voor de gegevensverwerking door de meldpunten. We weten op dit moment niet wanneer de wetsaanpassing van kracht gaat worden.

1.5 Autonome ontwikkelingen

De financiële effecten van de gemeentefondscirculaires tot en met de meest recente (mei)circulaire 2020 zijn meegenomen in deze Kadernota. Daarnaast zijn er nog andere grote autonome ontwikkelingen, zoals de ontwikkelingen van de uitgaven en inkomsten (BUIG) voor de bijstandsontvangers, het sociaal domein, vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte, extra kosten bewindvoering, vermindering leges omgevingsvergunningen, hogere prijs- en loonindexaties ten opzichte van de vergoeding in het gemeentefonds. De actualisatie van alle autonome ontwikkelingen wordt nader toegelicht in hoofdstuk 3.

1.6 Speerpunten centrale thema’s

Aan het begin van deze raadsperiode zijn vier speerpunten bepaald. Die speerpunten staan nog overeind. De inhoud van deze paragraaf zal dan ook niet veel verschillen van die van de Kadernota 2020-2023. Op onderdelen is de inhoud van de centrale hoofdthema’s geactualiseerd. Daarbij wordt rekening gehouden met de eerder beschreven trends, de opgaven en de wijzigingen in wet- en regelgeving.

Binnenstad

Het thema binnenstad betreft de transformatieopgave van de binnenstad plus nabije omgeving, zoals de Stationsomgeving en de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid. We zorgen ervoor dat beide gebieden niet met elkaar concurreren, maar qua profilering elkaar maximaal aanvullen en complementair zijn. Voor de uitvoering is het Integraal Actieplan voor een Vitale Binnenstad (IAP) opgesteld.

De aanpak van de binnenstad is in volle gang en de eerste resultaten zijn zichtbaar geworden met de herinrichting van de Enschedesestraat en het Burgemeester Jansenplein. Daarnaast is het Stadhuis opgeleverd en in gebruik genomen. De reacties op de uitgevoerde maatregelen zijn erg positief en moedigen aan om op de ingeslagen weg door te gaan met de uitvoering van het Integraal Actieplan voor een Vitale Binnenstad. Langs vier programmalijnen wordt hieraan gewerkt:

- Aantrekkelijke binnenstad

Na afronding van de Enschedesestraat wordt gewerkt aan het aantrekkelijker maken van de rest van de binnenstad en het verbeteren van het verblijfsklimaat. Het kernwinkelgebied zal een metamorfose ondergaan en er wordt een nieuw plan voor het Marktplein gerealiseerd middels een uitgebreid participatieproces met de Hengelose bevolking.

Daarnaast is er blijvend aandacht voor het versterken van de woonfunctie van de binnenstad in afstemming met Hart van Zuid zodat deze gebieden elkaar versterken en niet beconcurreren.

- Ondernemende binnenstad

Door de Coronacrisis is de acquisitie van nieuwe bedrijven op een laag pitje gekomen en is de focus vooral gericht op het behouden en faciliteren van de bestaande ondernemers. Het versterken van de band met de Hengelose binnenstadsondernemers en de verkiezing voor een nieuwe BIZ periode krijgen veel aandacht.

- Bereikbare binnenstad

Na realisatie van de eerste maatregelen zoals het aanpassen van de tijden voor betaald parkeren en klantvriendelijk handhaven zal in de komende jaren veel aandacht komen op de uitvoering van de maatregelen die zijn opgenomen in het Integraal Bereikbaarheidsplan voor de binnenstad. Hierin zijn voor alle vervoersmodaliteiten voorstellen opgenomen om de bereikbaarheid en aantrekkelijkheid van de binnenstad te vergroten.

- Bruisende binnenstad

Dit onderdeel is hard getroffen door de corona maatregelen. Hierin zal voor de komende tijd een nieuw plan worden opgesteld waarbij ook de relatie wordt gelegd met kunst en cultuur. Een concreet voorbeeld hiervan is de beeldententoonstelling van Rinus Roelofs op het Stationsplein.

Naast bovengenoemde maatregelen zal er in de komende jaren veel aandacht nodig blijven voor promotie van de binnenstad en het binnen halen van extra bezoekers. Zowel in het versterken van de binding van de Hengeloërs zelf met hun binnenstad als op het binnen halen van bezoekers van buiten Hengelo zodra daar weer ruimte voor is.

Sociale stad

Een groot aantal taken binnen het sociaal domein is per 1 januari 2015 van het Rijk overgedragen naar de lokale overheid. De taken die overgedragen zijn, betreffen de jeugd(zorg) de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) en de Participatiewet. Leidend voor de uitvoering van deze taken is voor het college het beleidsplan 'Met Respect… op weg naar een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning' en de nota 'Werk maken van werk'. Steeds heeft daarbij de zorg en ondersteuning aan onze inwoners en werkgevers voorop gestaan. Wij zijn van mening dat wij daarin zijn geslaagd, maar zijn ons ook bewust van de grote opgaven die ons nog wachten. Niet alleen inhoudelijk, ook financieel. Dit ook in het licht van de Corona-crisis.

Inhoudelijk willen wij dat onze inwoners zo snel mogelijk, zo licht mogelijk en zo dichtbij mogelijk een antwoord kunnen vinden op hun (hulp)vraag. Dit moeten wij nog meer organiseren. Financieel zijn wij geconfronteerd met toenemende kosten en krimpende budgetten op het gebied van de Wmo en de Jeugdhulp. Wij hebben daarbij geconstateerd dat de gewenste kwaliteit zoals wij dat hebben beschreven in de nota 'Met respect…' niet in balans is met de budgetten. Daarom hebben wij in 2018 een pakket aan maatregelen beschreven en vastgesteld in het 'Interventieprogramma Sociaal Domein'. Daarbij ontkomen wij er niet aan dat de maatregelen direct gevolgen zullen hebben voor de zorg en ondersteuning aan onze inwoners. Wij geven nog steeds uitvoering aan het interventieprogramma en liggen goed op schema. Maar er zijn omstandigheden die het resultaat onder druk zetten, zoals het abonnementstarief, het nieuwe inkoopmodel en nu, heel recent, de Corona-crisis. Daarnaast hebben wij een voorstel gemaakt voor de besteding van de extra tijdelijke middelen voor innovatie, preventie en versnelling. Innovatie, preventie en versnelling worden gezien als belangrijke elementen om de tekorten in het sociale domein terug te brengen.

In het kader van de Participatiewet zijn er de laatste jaren geen tekorten ontstaan en hielden we zelfs over op het budget dat het Rijk verstrekte voor bijstandsuitkeringen (budget BUIG). Op basis van de op dit moment gepubliceerde informatie over de budgetten komen we in 2020 op een klein tekort uit voor het bijstandsbudget. Het definitieve budget wordt in september 2020 door het Rijk vastgesteld. Het Rijk heeft aangegeven het budget aan te willen passen op basis van de conjuncturele ontwikkeling. Wij gaan ervan uit dat de compensatie van het Rijk voorziet in de meerkosten als gevolg van de Coronacrisis. Wij zien een risico bij de re-integratie door het afnemende budget voor begeleiding naar werk, de afnemende WSW-middelen en de oplopende taakstelling van het Rijk waar het gaat om het aantal plaatsen voor beschut werk. Na jaren van economische groei komen wij als gevolg van de Coronacrisis in mindere tijden. Dit heeft ook gevolgen voor de uitvoering van de bijstand en de begeleiding van mensen naar werk. Wij verwachten dat het moeilijker wordt om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk te begeleiden, hoewel de exacte effecten op dit moment nog moeilijk zijn in te schatten.

Wij zijn op dit moment bezig met een heroriëntatie van het sociaal domein, waarbij expliciet gekeken zal worden naar betaalbaarheid van en integraliteit binnen het sociale domein. Hoe brengen wij de gewenste kwaliteit van zorg en (inkomens)ondersteuning aan onze inwoners (weer) in balans met de budgetten die wij hiervoor vanuit het Rijk krijgen?

Duurzame stad

In het thema Duurzaamheid werken we op basis van het programma Nieuwe Energie Hengelo (NEH), het Klimaatakkoord, de beleidsvoornemens in het coalitieprogramma 2018 - 2022 en reeds eerder ingezette activiteiten. Dat doen we aan de hand van jaarlijkse uitvoeringsprogramma's.

In de komende jaren werken we aan het thema energie (energiebesparing en duurzame energieopwekking voor warmte en elektriciteit) maar ook aan de verbreding van duurzaamheid zoals duurzame mobiliteit en de klimaatbestendige stad:

- We geven invulling aan de bijdrage van Hengelo aan de (concept) Regionale Energie Strategie-Twente (RES-T) en zoeken locaties voor windmolens en zonnevelden op Niet In Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG), inclusief kansen om aan te sluiten bij andere initiatieven. We stimuleren grootschalige zon op dak projecten.

- We stellen een transitievisie warmte (TVW) en wijkuitvoeringsplannen op. Hierin leggen we vast hoe en wanneer wijken van het gas afgaan en welke alternatieven daarvoor beschikbaar zijn. Dat doen we in samenhang met RES-T en samen met Welbions, netbeheerders en afvaardigingen van bewonersorganisaties/bewonersinitiatieven
- In het 1e wijkuitvoeringsplan, Proeftuin de Nijverheid Aardgasvrij, werken we met een integrale gebiedsgerichte aanpak. We ontwikkelen hier instrumenten die later voor heel Hengelo bruikbaar zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om financieringsmogelijkheden voor het verduurzamen van woningen of het aanbieden van gerichte informatie over toe te passen maatregelen.
- We voeren een actief communicatie- en participatiebeleid, gebaseerd op een overkoepelende strategie. Hierin betrekken we ook campagnes zoals *Hengelo Aardgasvrij, wij zijn er bij*
- We ontwikkelen het succesvolle Energieloket naar versie 3.0. Met een nieuwe website, een klantcontactcentrum en adviesdiensten voor informatie en ondersteuning bij de verduurzaming van particuliere woningen.
- Samen met het BIT (Kanaalzone) en parkmanagement Westermaat Campus werken we aan de verduurzaming van de bedrijfsterreinen. Dat doen we als opstap naar een integrale gebiedsgerichte aanpak en het aardgasvrij maken.
- Aan de hand van een meerjaren onderhoudsplan (MJOP) werken we systematisch aan de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed. Ook ondersteunen we bedrijven met de verduurzamingsopgave.
- We werken aan verbreding van duurzaamheid d.m.v. de integratie van beleidslijnen zoals de Europese Greendeal en de Global Goals met het lokale beleid zoals groen en water, binnenstad, circulaire economie en duurzaam inkopen. We stellen een integrale duurzaamheidsnota op.
- We ontwikkelen een dekkend netwerk voor laadinfrastructuur en onderzoeken de mogelijkheden van duurzame mobiliteit, zoals bijvoorbeeld duurzame (stads)logistiek.
- Omdat de transitie naar een duurzame samenleving van ons allemaal is, faciliteren we initiatieven uit de samenleving.

We ontwikkelen een dashboard data en monitoring om de voortgang van de transitie te kunnen volgen en waarderen.

Open stad

Wij willen een moderne overheid zijn met een open stijl van besturen. Een bestuursstijl waarbij we proactief de samenwerking opzoeken. Met inwoners, organisaties, ondernemers, en met andere overheden. Ook willen we tot een nieuwe samenwerking en verhouding met de raad komen. Daarom leggen we vaker voorstellen open voor aan de raad. We willen elkaar en de Hengelose samenleving versterken en de ruimte geven, elkaar scherp houden en daadwerkelijk luisteren naar wat alle betrokken partijen zeggen.

Zo zijn door de raad extra middelen beschikbaar gesteld voor de omvorming van grijs naar groen. De wijken worden daarmee de komende jaren een stuk groener. We pakken twee wijken per jaar aan. Bewoners kennen hun wijk zelf het beste en hebben vaak goede ideeën om hun wijk of buurt te verbeteren. Daarom vragen we de bewoners met plannen te komen die we kunnen uitvoeren. Verder werken we hard aan ons 'stadspark'. Onder regie van de ‘Vrienden van het Weusthag’ transformeren we Het Weusthag de komende jaren tot een echt Burgerpark.

Wij zijn dagelijks bezig om onze dienstverlening te verbeteren. De buitenwereld verandert, dus wij veranderen mee. Binnen de gemeente werken we met 5 serviceformules: de flits-, wegwijs-, handhaaf-, co-creatie- en beheerformule. Deze formules helpen ons om de dienstverlening te verbeteren. De formules ondersteunen de open bestuursstijl die we graag aan willen nemen. Ze worden gebruikt als middel om de logica van de Hengeloër centraal te stellen. Ook het nieuwe open en transparante stadshuis helpt ons in de gewenste veranderbeweging.

Jaarlijks wordt de Kadernota in het voorjaar voorbereid en aan de gemeenteraad aangeboden. Vorig jaar (Kadernota 2020-2023) is dit proces benut om het thema open bestuursstijl ook daadwerkelijk in de praktijk zichtbaar te maken, o.a. door een uitvraag nieuw beleid aan instellingen en organisaties

uit Hengelo. In verband met de onzekerheid over de (financiële) effecten van de herverdeling van het gemeentefonds hebben wij met de gemeenteraad afgesproken dat alleen de autonome ontwikkelingen in het bestaande beleid (onderdeel financieel perspectief) en de ontwikkeling van de woonlasten worden geactualiseerd in deze Kadernota. Er wordt in eerste instantie geen brede uitvraag gedaan naar nieuw beleid.

De open bestuursstijl vinden we ook terug bij de omgevingsvisie. Momenteel wordt gewerkt aan het plan van aanpak voor de omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid. Anders dan bij de omgevingsvisie buitengebied, waar sprake was van weinig actueel beleid of ontwikkelingen, moeten we in deze 2e fase goed stil staan bij het Kader (de ruimte die we bieden aan participatie). Hoewel een hoge mate van participatie is beoogd, zal er geen sprake kunnen zijn van co-creatie ten aanzien van alle aspecten in de omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid (voorbeeld: de ingezette ontwikkelingen in de binnenstad en HvZ liggen tenminste op hoofdlijnen al vast). Wat misschien wel goed is om hier te vermelden: participatie in visievorming kost geld. Dit zien we als een investering aan de voorkant die zich later terugverdiend doordat de visie beter is. Als het goed is heeft de omgevingsvisie buitengebied een lange levensduur en maken we de komende jaren minder kosten voor actualisaties/aanpassingen en het oplossen van tegenstrijdigheden in beleid.

1.7 Samenvatting inhoudelijk afwegingskader

Kort samengevat stellen wij op dit moment geen fundamentele koerswijziging voor. Corona buiten beschouwing latend zitten we met onze ambities goed op koers en willen dit de komende periode voortzetten om het huidige niveau te behouden.

Hengelo is van oudsher bij uitstek een veilige woon- en techniekstad, waar het in de wijken prettig leven en verblijven is. Dat moet ook zo blijven en daar zetten we onverkort op in. We zijn trots op Hengelo en dragen dat uit! In de context van de maatschappelijke trends en de opgaven waar gemeenten voor staan liggen onze ambities goed op koers. Uitgangspunt van deze Kadernota is daarom dat we inhoudelijk geen fundamentele koerswijziging voorstellen en onze beleidsambities om een aantrekkelijke stad te zijn met een hoogwaardig voorzieningenniveau op onder meer sport/ beweging, cultuur en sociale voorzieningen. Wij hebben blijvend aandacht voor het behoud van het goede dat we hebben gerealiseerd en we kleuren de eerder geformuleerde centrale thema’s in onze begrotingen: Open stad, Sociale stad, Bruisende binnenstad en Duurzame stad verder in. Wij blijven vol doorwerken aan de ambities zoals opgenomen in eerdere Kadernota's en Beleidsbegrotingen. Wel stellen wij voor binnen deze kaders scherpte te maken door in te zetten op versterking van de sociaal economische ontwikkeling & structuur en het creëren van aantrekkelijke (hoog-)stedelijk woonmilieus in het gebied rondom de stationsomgeving (met Hart van Zuid en de Binnenstad). De belangrijkste reden daarvoor is, dat we hiermee onze beroepsbevolking versterken (leeftijdscategorie 18-67) en daardoor een vitalere stad worden met een evenwichtiger bevolkingsopbouw.

2

Financieel perspectief

2.1 Totaal financieel perspectief 2020-2024 20
2.2 Collegevoorstel vervolgproces 21

2.1 Totaal financieel perspectief 2020-2024

In deze Kadernota is het financieel perspectief 2020-2024 geactualiseerd ten opzichte van de Beleidsbegroting 2020-2023. Tot de 2e helft van september 2020, wanneer de Beleidsbegroting aan uw raad wordt aangeboden, blijft het begrotingsproces een **dynamisch proces** door de (financiële) effecten als gevolg van de Coronacrisis.

In het kader van het financieel toezicht is een sluitend meerjarenperspectief uitgangspunt, zoals is gesteld in de begrotingscirculaire 2021 van de provincie Overijssel. Echter gaat dit voorbij aan de impact van de Coronacrisis welke zullen leiden tot incidentele dan wel structurele gevolgen, welke op dit moment nog moeilijk voorspelbaar zijn. We moeten eerst bezien wat de komende maanden nog op ons afkomt als gemeenten en of we als gemeenten nog überhaupt aan het toezichtkader kunnen voldoen. Hierin moeten we als gemeenten samen optrekken richting het rijk en de provincie.

Het totale financiële beeld van deze Kadernota (totaal verwacht saldo bestaand beleid) ziet er als volgt uit:

Financieel totaaloverzicht Kadernota 2021-2024 (inclusief 1e Beleidsrapportage 2020)					
- = nadeel; bedragen * € 1.000	***1e Berap 2020***	***Kadernota 2021***	***2022***	***2023***	***2024***
Kadernota: subtotaal verwacht saldo bestaand beleid 2020-2024 exclusief meicirculaire 2020 gemeentefonds	-813	-1.262	-70	-430	-1.030
Effect meicirculaire 2020 gemeentefonds	834	-3	589	-212	-901
Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2020-2024	**21**	**-1.265**	**519**	**-642**	**-1.931**

In hoofdstuk 3 worden de ontwikkelingen in het bestaand beleid uitgebreid beschreven. Dit saldo bestaat uit de actualisatie van de autonome ontwikkelingen, zoals onder andere de ontwikkelingen van de uitgaven en inkomsten (BUIG) voor de bijstandsontvangers, het sociaal domein, vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte, extra kosten bewindvoering, vermindering leges omgevingsvergunningen, hogere prijs- en loonindexaties ten opzichte van de vergoeding in het gemeentefonds. In dit totaal verwacht saldo is het financiële effect van de meicirculaire 2020 van het gemeentefonds ook verwerkt. Zie voor een uitgebreide toelichting bijlage 7.3.

Het verwacht saldo voor het begrotingsjaar 2020 is € 21.000 voordelig. Zie hiervoor de toelichting in de 1e Beleidsrapportage 2020. Voor de jaren erna is er sprake van nadelige saldi met uitzondering van het jaar 2022. Met alle onzekerheden, structureel en incidenteel als gevolg van de Coronacrisis aan de inkomsten- en uitgavenkant, kwalificeren we dit financieel perspectief voorlopig als licht negatief. Hoe we het proces na deze Kadernota willen aanvliegen kunt u lezen in de volgende paragraaf 'Collegevoorstel vervolgproces'.

De lokale belastingdruk voor een eigenaar en een huurder van een woning neemt toe met respectievelijk 4,1% en 5,4% in 2021 ten opzichte van 2020. Voor een toelichting hierop verwijzen wij naar hoofdstuk 5. Woonlasten-ontwikkeling.

2.2 Collegevoorstel vervolgproces

Met uw raad is eerder afgesproken om eind juni 2020 de balans op te maken en mede afhankelijk van het financieel perspectief te bepalen hoe we het vervolgtraject gaan vormgeven met bezuinigingen c.q. nieuw beleid.

Inmiddels zijn we in een hele andere situatie beland. De Coronacrisis heeft een behoorlijke (financiële) impact op diverse onderdelen in de begroting. De uiteindelijke financiële (meerjarige) gevolgen van de Coronacrisis zijn op dit moment erg moeilijk in te schatten, zowel in structurele als in incidentele effecten. Dit is mede afhankelijk van de duur van de genomen of nog te nemen maatregelen van de rijksoverheid, en/of de uiteindelijke compensatie van het rijk afdoende is. Wel zetten we in op een stevige lobby richting het rijk om alle kosten of gederfde inkomsten realistisch gecompenseerd te krijgen.

Daarbij komt nog dat de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in haar brief van 28 mei jl. aan de Tweede Kamer heeft laten weten dat de medeoverheden een reële vergoeding krijgen, maar dat:

- medeoverheden er niet slechter voor komen te staan dan voor de Coronacrisis;
- rijk en medeoverheden zelf een deel van de meerkosten moeten opvangen en moeten herprioriteren binnen bestaande budgetten.

In onze ogen is het belangrijk dat we als gemeente eerst de impact van de hier boven geschetste ontwikkelingen kunnen overzien om ons bestaande beleid ook tijdens en na de Coronacrisis te kunnen handhaven. Deze inzet vloeit ook voort hetgeen we in hoofdstuk 1 van deze Kadernota hebben belicht. Daarin concludeerden wij dat we ten aanzien van de ambities goed op koers liggen en die koers willen blijven vasthouden. Wij stellen dan ook voor prioriteit te geven aan het op orde houden van deze basis in plaats van nu nieuw beleid te initiëren. Anderzijds achten wij het op dit moment, met een licht financieel negatief meerjarenperspectief, ook niet gewenst om - aan de andere kant van het spectrum - een allesomvattende bezuinigingsopgave op te starten. Onze burgers, ondernemers en instellingen worden op dit moment al getroffen door de effecten van de Coronacrisis. Waar mogelijk en noodzakelijk zouden wij ons juist willen inzetten om de impact van de crisis te verzachten, door te koersen op het 'behoud van het goede' door behoud van hetgeen we hebben gerealiseerd in onze stad en hetgeen bijdraagt aan ons woon- en werkklimaat.

Daarnaast worden de financiële kaders van de gemeente met name bepaald door het gemeentefonds. Voor 2022 en verder gaat het rijk een andere verdeling voor het gemeentefonds aan gemeenten hanteren, waardoor de gemeenten op z'n vroegst in de decembercirculaire 2020 duidelijkheid krijgen over het financieel meerjarenperspectief. Dit gaat gepaard met herverdeeleffecten. Hiermee lopen we nog aanzienlijke financiële risico's.

Gelet op deze onzekere uitkomsten stellen we uw raad voor om nu geen traject voor nieuw beleid op te starten. Op dit moment weten we nog niet of er komende jaren geld beschikbaar is voor nieuwe initiatieven, of dat er bezuinigd moet worden. Die duidelijkheid is er nu niet en we willen geen valse verwachtingen wekken naar onze inwoners, organisaties, etc. Bovendien is onze verwachting dat we het komend half jaar nodig zullen hebben om met al onze partners in de stad te inventariseren welke gevolgen de huidige crisis heeft voor wat zij bijdragen met hun activiteiten aan de stad. Daar zullen we eerst de balans van op moeten maken.

Wij vragen uw gemeenteraad om ons de komende maanden de ruimte te geven om de Beleidsbegroting 2021-2024 op te stellen, met inachtneming van hetgeen er nog verder op ons afkomt (als gemeenten). Het begrotingsproces blijft een **dynamisch proces** door de (financiële) effecten als gevolg van de Coronacrisis.

3 Verwacht saldo bestaand beleid

3.1 Financieel perspectief na 1e wijziging Beleidsbegroting 2020-2023 24

3.2 Het verwachte financieel perspectief 25

3.1 Financieel perspectief na 1e wijziging Beleidsbegroting 2020-2023

Het vertrekpunt voor het meerjarenperspectief is de vastgestelde Beleidsbegroting 2020-2023. Deze begroting is in de raadsvergadering van 5 november 2019 door uw gemeenteraad vastgesteld.

Septembercirculaire 2019 gemeentefonds
Vanwege de late beschikbaarheid van de septembercirculaire 2019 van het gemeentefonds, kon het financieel effect van deze circulaire niet meer worden verwerkt in de Beleidsbegroting 2020-2023.

De grootste mutatie op basis van de septembercirculaire 2019 is de positieve doorwerking van de accressen met ingang van 2020. Door de ervaring uit het verleden van erg schommelende accressen, hebben we een behoedzamer scenario gehanteerd middels het instellen van de stelpost Afvlakking accressen. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de raadsbrief 'Septembercirculaire 2019 gemeentefonds' (zaaknummer: 2435779).

Decembercirculaire 2019 gemeentefonds

Daarna gaf de decembercirculaire 2019 van het gemeentefonds nog een positief beeld door met name de ontwikkeling van de landelijke en gemeentelijke aantallen voor verschillende verdeelmaatstaven in het gemeentefonds. Voor een toelichting zie de raadsbrief 'Decembercirculaire 2019 gemeentefonds' (zaaknummer: 3002999).

Overige kleine structurele mutaties 1e wijziging Beleidsbegroting 2020

Daarnaast zijn er in 2020 nog diverse begrotingswijzigingen vastgesteld die kleine structurele mutaties tot gevolg hadden (zie zaaknummer 3067709: 1e wijziging Beleidsbegroting 2020).

Tussenstand begrotingssaldo na 1e wijziging Beleidsbegroting 2020

Hieronder volgt eerst de cijfermatige opbouw vanaf de Beleidsbegroting 2020-2023 tot en met de 1e wijziging van de Beleidsbegroting 2020-2023. Uiteindelijk resulteert dit in een positief resultaat van € 246.000 in 2020, € 452.000 in 2021, € 832.000 in 2022 en € 400.000 in 2023. Ten opzichte van 2023 is er in 2024 sprake van een licht negatief resultaat. Onder de tabel volgt daar een toelichting op.

	2020	2021	2022	2023	2024
Saldo Beleidsbegroting 2020-2023	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Financieel effect septembercirculaire 2019 gemeentefonds	19	188	532	90	90
Saldo na septembercirculaire 2019:	**19**	**188**	**532**	**90**	**90**
Financieel effect decembercirculaire 2019 gemeentefonds	236	272	309	312	312
Onttrekking reserve grondexploitatie	-	-	-	-	-930
Overige kleine structurele mutaties 1e wijziging Beleidsbegroting 2020:	-9	-8	-9	-2	-2
Saldo na 1e wijziging Beleidsbegroting 2020-2023:	**246**	**452**	**832**	**400**	**-530**
(- = nadeel; bedragen * € 1.000)					

Vorig jaar is bij de Kadernota 2020-2023 besloten om de rentetoevoeging over de reserve grondexploitaties te halveren in 2020 en 2023 en te laten vervallen in 2021 en 2022. Daarnaast is toen aangegeven dat in deze Kadernota opnieuw afgewogen moet worden of deze maatregel nog wenselijk en noodzakelijk is. Dit mede gezien de ruimtelijke ambitie die we nog hebben als stad, maar ook met inachtneming van de conjunctuurgevoelig van het grondbedrijf. Ook is er geen of zeer beperkt ruimte voor eventuele tegenvallers die vanuit de discussie over de woningbouwprogrammering komen. Bijvoorbeeld als het gevolg van eventuele gewenste ruimtelijke (kwaliteit)keuzes. Wij blijven bij de genomen maatregel van destijds genomen in de Kadernota

2020-2023. Dit hebben wij dusdanig verwerkt in de actuele herzieningen van de grondexploitaties per 1 januari 2020, waarin 2023 het laatste jaar is van halvering van de rentetoevoeging. In 2024 is de rente weer volledig toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. Per 2024 vervalt dus dit voordeel van € 930.000 voor de 'algemene dienst'. Op basis van de herzieningen zal de verwachte stand van de reserve grondexploitatie eind 2024 uitkomen op ongeveer € 10 miljoen.

3.2 Het verwachte financieel perspectief

Hierna worden de andere ontwikkelingen (wetgeving, autonome ontwikkelingen, etc.) beschreven, die leiden tot een bijstelling van het financieel perspectief. De verschillende onderdelen worden na de tabel toegelicht in deze paragraaf. Op dit moment blijven we nog uitgaan van een ***dynamisch perspectief***. Er kunnen zich de komende periode omstandigheden voordoen tot het opstellen van de Beleidsbegroting, die op dit moment nog niet zijn in te schatten, met name de financiële effecten als gevolg van de Coronacrisis.

		1e Berap 2020	*Kadernota 2021*	*2022*	*2023*	*2024*
	Tussenstand begrotingssaldo na 1e wijziging Beleidsbegroting 2020-2023:	**246**	**452**	**832**	**400**	**-530**
A	**Mutaties gemeentefonds voorafgaand aan meicirculaire 2020:**					
21-FP-9.1	Gemeentefonds jaarschijf 2024 t.o.v. 2023	-	-	-	-	791
21-FP-9.2	Prijs- en loonindexaties versus compensatie gemeentefonds	-	-2.282	-2.287	-2.299	-2.383
B	**Overige autonome ontwikkelingen:**					
21-FP-1.1	Veiligheidsregio Twente	-57	-39	-39	-39	-39
21-FP-1.2	Standplaatsvergunningen/leges APV/ evenementenvergunningen	-23	-25	-25	-25	-25
21-FP-1.3	Opvang zwerfdieren	-15	-15	-15	-15	-15
21-FP-2.1	Verkeerscentrale	-	-45	-45	-45	-45
21-FP-2.2	Subsidie duurzaam veilig	-22	-22	-22	-22	-22
21-FP-2.3	Sleuven	-70	-70	-70	-70	-70
21-FP-2.4	Haven	-40	-40	-40	-40	-40
21-FP-2.5	Verbeterde verkeersveiligheid Wooldersweg	-	-1	-5	-5	-5
21-FP-2.6	Parkeervoorzieningen	-1	-10	-9	-9	-9
21-FP-2.7	Vervangingsinvesteringen wegen	-	228	106	58	-109
21-FP-2.8	Vervangingsinvesteringen openbare verlichting	-	25	19	-22	-44
21-FP-2.9	Vervangingsinvesteringen kunstwerken	-	22	2	-8	-10
21-FP-2.10	Vervangingsinvesteringen straatmeubilair	-	-1	-8	-14	-21
	Regio Twente (zie toelichting 21-FP-9.15)	-	*-1*	*-1*	*-1*	*-1*
21-FP-3.1	Warenmarkt	-35	-35	-35	-35	-35
	Regio Twente (zie toelichting 21-FP-9.15)	*-97*	*-72*	*-72*	*-72*	*-72*
21-FP-4.1	Onderwijshuisvesting school St. Expeditiewijz	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
21-FP-4.2	Onderwijshuisvesting uitbreiding Twickelcollege	-	-9	-52	-51	-50
21-FP-4.3	Onderwijsachterstanden	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
21-FP-4.4	RMC	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
21-FP-4.5	Inventaris gymlokalen	-	-238	-58	-58	-58
21-FP-4.6	Onderwijs kleine verschillen	43	-9	-28	-35	-35
21-FP-5.1	Sportaccommodaties	-178	-106	-106	-106	-106
21-FP-5.2	Inventaris sporthallen	-	-126	-36	-36	-36
21-FP-5.3	Metropool	-	-89	-89	-89	-89
21-FP-5.4	Vervangingsinvesteringen groen	-	-1	93	64	-28
21-FP-5.5	Bestrijding eikenprocessierups	-	-74	-74	-74	-74
	Regio Twente (zie toelichting 21-FP-9.15)	-	*-26*	*-26*	*-26*	*-26*
21-FP-6.1	Jeugd	990	1.163	1.424	1.686	1.973

21-FP-6.2	Wmo	841	1.371	1.711	1.663	1.200
21-FP-6.3	Maatschappelijke opvang	-	-77	-77	-77	-77
21-FP-6.4	Schuldhulpverlening Stadsbank	-41	-52	-52	-52	-52
21-FP-6.5	Inkomensregeling ROZ	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
21-FP-6.6	Kosten beschermingsbewind	-250	-250	-250	-250	-250
21-FP-6.7	Herwaardering functies	-99	-99	-99	-99	-99
21-FP-6.8	Arbeidsparticipatie inburgering	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
21-FP-6.9	Participatiewet Buig en bijstand	-983	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
21-FP-6.10	Diverse kleine wijzigingen	-11	-11	-11	-11	-11
	Regio Twente (zie toelichting 21-FP-9.15)	-	*-4*	*-4*	*-4*	*-4*
21-FP-7.1	Omgevingsdienst Twente	-	-27	-40	-58	-70
21-FP-7.2	Plaagdierbestrijding	-173	-173	-173	-173	-173
21-FP-7.3	Afval	0	356	356	360	360
	Regio Twente (zie toelichting 21-FP-9.15)	*99*	*46*	*46*	*46*	*46*
21-FP-8.1	Actualisatie begroting MFA 't Berflo	-47	-41	-41	-41	-41
21-FP-8.2	Centrale aansturing programma Hart van Zuid	-95	-65	-55	-55	-55
21-FP-8.3	Vermindering leges omgevingsvergunningen	-214	-263	-263	-263	-263
21-FP-9.1	zie onderdeel A (hiervoor)					
21-FP-9.2	zie onderdeel A (hiervoor)					
21-FP-9.3	Accountantskosten	-17	-17	-17	-17	-17
21-FP-9.4	Digitaal vergaderen en videobellen	-61	-75	-75	-75	-75
21-FP-9.5	Onderbrenging van de fysieke archieven	-	-75	p.m.	p.m.	p.m.
21-FP-9.6	Uitbreiding capaciteit AVG	-73	-73	-73	-49	-49
21-FP-9.7	Opbrengst onroerende-zaakbelastingen	-	-	-	-	100
21-FP-9.8	Inkomsten reclame	-120	-163	-163	-163	-163
21-FP-9.9	Rente-ontwikkelingen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
21-FP-9.10	Dividenden	-183	-150	-150	-150	-150
21-FP-9.11	Lagere (rente)toevoeging aan algemene reserve		25	25	25	25
21-FP-9.12	Pensioenpremie	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
21-FP-9.13	Dekking reserve kapitaallasten/diverse kleine wijzigingen	-8	-	-	-	-
21-FP-9.14	Thuiswerkfaciliteiten	-150	-27	-27	-27	-27
21-FP-9.15	*Regio Twente (zie toelichting 21-FP-9.15)*	*32*	*82*	*82*	*82*	*82*
21-FP-9.16	Stadhuis	0	-54	-54	-54	-54
	afrondingsverschil (i.v.m. duizendtallen)	-1				
C	Risico's	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
D	Onvoorziene tegenvallers	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
E	**Subtotaal verwacht saldo bestaand beleid 2020-2024 excl. meicirculaire 2020**	**-813**	**-1.262**	**-70**	**-430**	**-1.030**
F	Meicirculaire 2020 gemeentefonds (bijlage 7.3)	834	-3	589	-212	-901
G	**Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2020-2024 incl. meicirculaire 2020**	**21**	**-1.265**	**519**	**-642**	**-1.931**
H	Voorbereiding nieuw beleid/kunst- en cultuurvisie		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
I	**Totaal verwacht saldo 2020-2024**	**21**	**-1.265**	**519**	**-642**	**-1.931**

Onderdeel A - Mutaties gemeentefonds voorafgaand aan meicirculaire 2020

21-FP-9.1 Gemeentefonds jaarschijf 2024 t.o.v. 2023

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-9.1	Gemeentefonds jaarschijf 2024 t.o.v. 2023	-	-	-	0	791

Het positief effect tussen de nieuwe jaarschijf 2024 ten opzichte van 2023 is voor de gemeentefondsuitkering per saldo bijna € 0,8 miljoen. De hogere gemeentefondsuitkering bestaat uit voor- en nadelen. Van de voordelen (ruim € 1,4 miljoen) is met name de ontwikkeling van accres in 2024 ten opzichte van 2023 de grootste. Een groot nadeel is de opschalingskorting (apparaatskosten) voor gemeenten van ruim € 0,6 miljoen op basis van het regeerakkoord.

21-FP-9.2 Prijs- en loonindexaties versus compensatie gemeentefonds

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-9.2	Prijs- en loonindexaties versus compensatie gemeentefonds	-	-2.282	-2.287	-2.299	-2.383

De gemeentelijke budgetten worden jaarlijks aangepast op basis van de prognoses voor loon- en prijscompensatie in het Centraal Economisch Plan (CEP) van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Hierbij wordt ook rekening gehouden met correcties van voorgaande jaren. Zoals gebruikelijk houden we bij de meerjarenramingen 2022 e.v. rekening met constante lonen en prijzen. Zie bijlage 7.1 'Begrotingsuitgangspunten 2021-2024' voor de gehanteerde percentages.

Binnen het gemeentefonds verwachten we op basis van de meicirculaire 2020 een structureel bedrag van ruim € 2,1 miljoen voor 2021 te ontvangen voor loon- en prijscompensatie. Dit aandeel is nu definitief in de meicirculaire 2020 verwerkt (zie bijlage 7.3) Daarom ramen we dit bedrag in eerste instantie op de stelpost gemeentefonds loon- en prijscompensatie 2021. De totale prijs- en loonindexaties lopen op van ruim € 4,4 miljoen in 2021 tot ruim € 4,5 miljoen in 2024. Uiteindelijk resulteert dit in een tekort van € 2,3 miljoen in 2021 oplopend tot € 2,4 miljoen in 2024.

Onderdeel B - Overige autonome ontwikkelingen

Programma 1 Veiligheid

21-FP-1.1 Veiligheidsregio Twente

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-1.1	Veiligheidsregio Twente	-57	-39	-39	-39	-39

Jaarlijks draagt de gemeente Hengelo bij aan de programmabegroting van de Veiligheidsregio Twente (VRT). Vanaf 2021 is dit bedrag € 39.000 hoger dan op dit moment begroot (zie hiervoor tevens de informatie over het meerjarenbeeld bij verbonden partijen). De totale bijdrage van de gemeente Hengelo aan de VRT stijgt in 2021 daardoor naar bijna € 6.349.000.

21-FP-1.2 Standplaatsvergunningen / leges APV / evenementenvergunningen

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-1.2	Standplaatsvergunningen/leges APV/ evenementenvergunningen	-23	-25	-25	-25	-25

Standplaatsvergunningen zijn onderdeel van 'precario'. De extra geraamde inkomsten van € 55.000 in programma 1 voor standplaatsvergunningen zouden we moeten overbrengen naar het totaal van de precario inkomsten (programma 9). Deze inkomsten worden op het totaal gezien niet gerealiseerd, derhalve brengen we ze niet over maar moeten we ze aframen. De APV opbrengsten zijn structureel € 30.000 hoger, waardoor het totale structurele negatieve effect € 25.000 is.

21-FP-1.3 Opvang zwerfdieren

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-1.3	Opvang zwerfdieren	-15	-15	-15	-15	-15

Het budget voor het uitvoeren van deze wettelijke taak is niet toereikend. Om te kunnen voldoen aan de verplichtingen voor de huur van het pand en het contract met de Stichting Dierenopvang is een extra bedrag van € 15.000 benodigd.

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

21-FP-2.1 Verkeerscentrale

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-2.1	Verkeerscentrale	-	-45	-45	-45	-45

De laatste jaren is de verkeerscentrale bekostigd uit regionale subsidie en rijkssubsidie. Mede om er voor te zorgen dat gemeenten beschikken over een verkeerscentrale die gekoppeld kan worden met verkeerscentrales van Rijkswaterstaat, waardoor bij het inzetten van uitwijkroutes (bij calamiteiten op rijkswegen) ook gemeentelijke verkeersregelinstallaties (VRI's) tijdelijk anders ingeregeld kunnen worden. De subsidie is niet meer beschikbaar en het contract met Vialis (eigenaar verkeerscentrale) verloopt medio dit jaar. Aangezien de verkeerscentrale een essentieel middel is om de doorstroming en de verkeersveiligheid te waarborgen, zal dat op een andere wijze bekostigd moeten worden (nadeel € 45.000).

21-FP-2.2 Subsidie duurzaam veilig

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-2.2	Subsidie duurzaam veilig	-22	-22	-22	-22	-22

Jaarlijks ontvangt de gemeente de Subsidie Duurzaam Veilig ten behoeve van o.a. gedragsbeïnvloedingen, educatie en verkeersmaatregelen om de veiligheid te vergroten. Deze subsidie is € 22.000 lager dan op dit moment begroot.

21-FP-2.3 Sleuven

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-2.3	Sleuven	-70	-70	-70	-70	-70

Jaarlijks worden instemmingsbesluiten afgegeven voor het leggen van kabels en leidingen in de ondergronden van de openbare ruimte. Dit houdt in dat aanbieders van kabels en leidingen ten behoeve van gas, water, licht en telecom/media gebruik mogen maken van de ondergrondse openbare ruimte. De hoeveelheid aanvragen is niet beïnvloedbaar. Wij krijgen een degeneratievergoeding voor herstel van extra onderhoud van de uitgehaalde verhardingen. Daarnaast hebben wij kosten voor herstel van de sleuven, toezicht op de aanleg en kleine vervangingen van de verhardingen (daar waar dit stuk is door de werkzaamheden). Al meerdere jaren achtereen zien we dat de gemiddelde kosten € 120.000 hoger zijn en de gemiddelde inkomsten € 50.000. Per saldo dient er dus € 70.000 extra te worden begroot.

21-FP-2.4 Haven

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-2.4	**Haven**	-40	-40	-40	-40	-40

In 2018 is er een verhoging doorgevoerd van de inkomsten met betrekking tot de haven van ongeveer € 45.000 ter dekking van de lasten die voortkomen uit het Uitvoeringsprogramma Binnenhavenvisie. Deze verhoging wordt grotendeels niet gerealiseerd, aangezien er niet meer scheepvaart voorbij komt dan voorheen. Ook voor de toekomst is dit niet de verwachting. De inkomsten van de haven dienen daarom met € 40.000 neerwaarts te worden bijgesteld.

21-FP-2.5 Verbeterde verkeersveiligheid Wooldersesweg

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-2.5	**Verbeterde verkeersveiligheid Wooldersesweg**	-	-1	-5	-5	-5

Als gevolg van de ontwikkeling van Seahorse/Woolderlanen, is een motie aangenomen voor een verbeterde verkeersveiligheid van de Wooldersesweg. Dit jaar zal het ontwerp worden vastgesteld, waarna uitvoering in het voorjaar van 2021 is voorzien. Het project wordt aangemeld voor een provinciale bijdrage. Afhankelijk van de bijdrage wordt er nog dekking gezocht voor circa € 100.000. De rente- en afschrijvingslasten hiervoor worden nu in de Kadernota meegenomen.

21-FP-2.6 Parkeervoorzieningen

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-2.6	**Parkeervoorzieningen**	-1	-10	-9	-9	-9

Shop & Go

In het de door de gemeenteraad vastgesteld parkeerplan was het uitgangspunt dat Shop & Go makkelijk te implementeren was in onze bestaande handhavingsapplicatie City-control. Helaas blijkt dat de leverancier van de handhavingsapplicatie dit niet wil realiseren in Hengelo. We hebben hier een andere oplossing voor bedacht en dat betekent dat er een apart stuk software (app) moet worden ontwikkeld om te kunnen handhaven. Deze kosten zijn geen onderdeel van het krediet dat de gemeenteraad heeft verstrekt met het vaststellen van het parkeerplan. De kapitaallasten die hieruit voorvloeien moeten daarom worden opgenomen in de begroting. Het investeringsbedrag is circa € 30.000. Daarnaast moet bij continuering van Shop & go nog vastgesteld worden welke middelen we daar financieel en formatief voor nodig hebben. Bij stopzetten van deze pilot is de consequentie dat alsnog het investeringsbedrag in een keer ten laste van de exploitatie gebracht moet worden.

Verdwijnen 2G en 3G ondersteuning

Belangrijke mobiele telefonie providers hebben besloten binnenkort het 2G en 3G netwerk niet meer te ondersteunen. De parkeerautomaten in Hengelo beschikken over 3G modems. Deze moeten vervangen worden voordat het 3G netwerk verdwijnt en er dus geen betalingen meer bij de parkeerautomaten kan plaatsvinden. De kosten voor de vervanging van de 3G modems is niet begroot, de kapitaallasten hiervoor moeten derhalve worden opgenomen in de begroting. Het investeringsbedrag is circa € 30.000.

Blauwe zone

Ook dit jaar worden er nieuwe blauwe zones aangelegd. De kosten voor deze blauwe zone uitbreidingen zijn budgettair niet geraamd. De kapitaallasten hiervoor moeten derhalve worden opgenomen in de begroting. Het investeringsbedrag is circa € 20.000.

21-FP-2.7 Vervangingsinvesteringen wegen

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-2.7	**Vervangingsinvesteringen wegen**	-	228	106	58	-109

Voor de kapitaalgoederen wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, openbaar groen en straatmeubilair is berekend wat de structurele kapitaallasten worden van investeringen in deze kapitaalgoederen. Zie bijlage 7.5 voor een uitgebreide toelichting.

Met de inventarisatie van de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen komen wij tegemoet aan de reële verwachting wat we noodzakelijk moeten investeren in deze kapitaalgoederen voor de periode van de voorliggende Kadernota. Voor de doorkijk op lange termijn gaan we nog een gestructureerde systematiek uitwerken, zodat we uit oogpunt van gedegen financieel beleid naar de toekomst toe dit onderdeel geborgd hebben.

De inventarisatie voor de wegen heeft opgeleverd dat er diverse wegen in Hengelo zijn die aan complete vervanging toe zijn. Voor asfaltwegen geldt hier dat zowel de asfaltlagen als de funderingen opnieuw moeten worden aangelegd. Voor wegen en trottoirs met elementenbestrating geldt dat de elementen vervangen moeten worden.

Onder een aantal wegen is de komende jaren ook sprake van rioleringswerkzaamheden. Deze kunnen slim gecombineerd worden met de wegwerkzaamheden, waardoor een bijdrage uit het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) voor deze wegen mogelijk is.

De afgelopen jaren vonden geregeld noodzakelijke vervangingen plaats door de aanwending van een gedeelte van de onderhoudsbudgetten van de kapitaalgoederen. Op basis van de ervaringscijfers vinden we het redelijk dat een deel van onderhoudsbudgetten afgeraamd worden om de nieuwe kapitaallasten te dekken.

21-FP-2.8 Vervangingsinvesteringen openbare verlichting

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-2.8	**Vervangingsinvesteringen openbare verlichting**	-	25	19	-22	-44

De openbare verlichting in Hengelo is grotendeels per buurt of per wijk aangelegd. In de oudere wijken staat de verlichting al vele jaren en is aan het einde van de levensduur. Door ook praktijkproeven uit te voeren is bevestigd dat in delen van wijken de lantaarnpalen met armaturen aan vervanging toe zijn. Zie bijlage 7.5 voor de specificatie.

De afgelopen jaren vonden geregeld noodzakelijke vervangingen plaats door de aanwending van een gedeelte van de onderhoudsbudgetten van de kapitaalgoederen. Op basis van de ervaringscijfers

vinden we het redelijk dat een deel van onderhoudsbudgetten afgeraamd worden om de nieuwe kapitaallasten te dekken.

21-FP-2.9 Vervangingsinvesteringen kunstwerken

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-2.9	Vervangingsinvesteringen kunstwerken	-	22	2	-8	-10

Civieltechnische kunstwerken zijn bruggen, duikers en viaducten. Op diverse plaatsen in Hengelo moeten deze vervangen worden. De kosten voor onderhoud worden te groot en de civiele kunstwerken zijn aan vervanging toe. Zie ook bijlage 7.5.

De afgelopen jaren vonden geregeld noodzakelijke vervangingen plaats door de aanwending van een gedeelte van de onderhoudsbudgetten van de kapitaalgoederen. Op basis van de ervaringscijfers vinden we het redelijk dat een deel van onderhoudsbudgetten afgeraamd worden om de nieuwe kapitaallasten te dekken.

21-FP-2.10 Vervangingsinvesteringen straatmeubilair

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-2.10	Vervangingsinvesteringen straatmeubilair	-	-1	-8	-14	-21

In eerdere bezuinigingsrondes is er bezuinigd op straatmeubilair. Een deel van de prullenbakken en banken die aan vervanging toe waren zijn weggehaald en niet teruggekomen. Toch staan er nog veel voorzieningen in de openbare ruimte. Banken en prullenbakken worden ook nog veelvuldig gebruikt. De lasten voor de vervanging hiervan zijn niet geregeld.

Tevens wordt vanuit het hondenbeleid nog combibakken voor hondenpoep en afval geplaatst. Dit is zo opgenomen in het vigerend beleid. Hiervoor is de vervanging niet geregeld. Jaarlijks zou een deel van het areaal vervangen moeten worden.

Deze lasten zijn uitgebreid toegelicht in bijlage 7.5.

Programma 3 Economie

21-FP-3.1 Warenmarkt

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-3.1	Warenmarkt	-35	-35	-35	-35	-35

Door een afname van de ingenomen standplaatsen op de warenmarkt zijn de inkomsten lager geworden (nadeel € 25.000). Daarnaast zijn de kosten voor de stroomvoorziening hoger en dient het schoonmaken van speciale standplaatsen (zoals de verkoop van vis) twee in plaats van één keer per maand te gebeuren (nadeel € 10.000).

Programma 4 Onderwijs

21-FP-4.1 Onderwijshuisvesting school St. Expeditiewijz

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-4.1	Onderwijshuisvesting school St. Expeditiewijz	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Stichting Expeditiewijz wil zelf het liefst zo snel mogelijk starten, bij voorkeur in het schooljaar 2020-2021. Op zo'n korte termijn kan echter niet in huisvesting worden voorzien, er is nu een aanvraag ingediend voor het programma onderwijshuisvesting 2021. De stichting heeft een voorkeur voor wat betreft de nieuwe huisvesting, in de voorliggende periode dient onder andere op de volgende vragen een antwoord te komen.

- Voldoet het gewenste gebouw aan de eisen, mag je hier onderwijs geven (bestemming)?
- Zijn de (les)ruimten geschikt? Zijn er aanpassingen nodig?
- Hoe groot is de ruimte die de stichting wil gaan gebruiken?
- Is een groeiscenario mogelijk op basis van een groei van het aantal leerlingen?
- Wat zijn de (huur)voorwaarden?
- Is de gewenste huisvesting een betere optie dan ander vrijkomend gemeentelijk (onderwijs)vastgoed?

Een nieuwe school op algemeen bijzondere grondslag van de Stichting Expeditiewijz is door de minister opgenomen op het plan van scholen 2020-2023. Dat betekent dat de school rijksbekostiging ontvangt en dat de gemeente wettelijk verplicht is om in huisvesting te voorzien.

Het streven is om op korte termijn duidelijkheid te krijgen over de (kosten van de) huisvesting, zodat de voorziening kan worden opgenomen op het programma onderwijshuisvesting 2021 en de school kan starten met ingang van het schooljaar 2021-2022.

21-FP-4.2 Onderwijshuisvesting uitbreiding Twickelcollege

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-4.2	**Onderwijshuisvesting uitbreiding Twickelcollege**	-	-9	-52	-51	-50

De scholengroep Carmel heeft al enkele jaren te maken met een ruimtetekort en wil met ingang van augustus 2020 een uitbreiding realiseren naast de hoofdlocatie van het Twickelcollege aan de Wooldersweg. In het kader van het programma onderwijshuisvesting 2021 hebben zij een aanvraag ingediend voor (financiering van) de uitbreiding.

Op grond van de laatste teldatum (1.267 leerlingen; waarvan 2 vavo leerlingen), voorafgaand aan de aanvraag, wordt vastgesteld of er een noodzaak is voor uitbreiding en wat de uitbreidingsbehoefte is. Dus dat de capaciteit kleiner is dan de behoefte op grond van de peildatum 1-10-2019, waarbij tevens meer dan 10% (drempelwaarde) uitbreiding nodig is.

Capaciteit gebouw	Capaciteit + drempelwaarde	Ruimtebehoefte	Capaciteitstekort
7.000 m2	7.700 m2	8.556 m2	856 m2

Op basis van bovenstaande is er een noodzaak op grond van de werkelijk ingeschreven leerlingen op 1-10-2019.

Vervolgens is de prognose van belang voor het bepalen voor welke periode de ruimtebehoefte nodig is. Als blijkt uit de prognose dat de uitbreiding minimaal 4 maar korter dan 15 jaar nodig is (gerekend vanaf 2021) dan is sprake van tijdelijke uitbreiding. Is de ruimtebehoefte 15 jaar en langer nodig dan blijvende huisvesting. Het gaat daarbij om aaneengesloten jaren. Dus minimaal 4 jaar achter elkaar moet de m2 uitbreiding dan nodig zijn voor minimaal de jaren 2021 tot en met 2024.

Het schoolbestuur heeft een aanvraag ingediend voor het Onderwijs Huisvesting Programma 2021, dus wordt uitgegaan van de berekende ruimtebehoefte op 1-10-2019 = 856 m2 tekort. Uit de prognose blijkt dat deze uitbreidingsbehoefte van 856 m2 nodig is voor (minimaal) de periode 2021 tot en met 2024. Daarom is er sprake van tijdelijke uitbreiding.

Medegebruik bij andere VO scholen is – los van de vraag of er voldoende ruimte is – niet afdwingbaar in verband met het afstandscriterium in de Verordening (andere locaties liggen op meer dan 2 km

van het Twickelcollege). Een eerste verkenning leert dat er in de nabijheid van de school op korte termijn ook geen ander gebouw als passende huisvesting beschikbaar is.

De normvergoeding voor een tijdelijke uitbreiding van 856 m2 is (afgerond) € 862.000.

Indien de uitbreiding niet op het programma wordt opgenomen voldoen we niet aan onze wettelijke verplichting, zoals vastgelegd in de Wet op het voortgezet onderwijs.

21-FP-4.3 Onderwijsachterstanden

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-4.3	Onderwijsachterstanden	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

Vanuit het Rijk krijgen we vanaf 2019 jaarlijks meer onderwijsachterstandenmiddelen. Dit bedrag loopt op tot 2022. Landelijk is er meer geld beschikbaar gesteld. Door het ministerie van OCW is een nieuwe verdeelsleutel vastgesteld die de oude gewichtenregeling vervangt, waardoor de verdeling gelijkmatiger is over het land. Vanaf 2019 wordt jaarlijks op basis van actuele gegevens het toegekende bedrag vastgesteld. Met het extra geld moeten wij vanaf augustus 2020 een aanbod van 16 uur vve (voor - en vroegschoolse educatie) realiseren i.p.v. de huidige 10 uur. Peuters kunnen hierdoor meer gebruik maken van de voorschool. Daarnaast moet vanaf 2022 elke vve locatie een x aantal uren een pedagogisch beleidsmedewerker in dienst hebben.

De extra middelen die worden ontvangen van het Rijk dienen te worden besteed aan bovenstaande taken en mogen niet ergens anders voor worden ingezet. Het bedrag wordt dus toegevoegd aan zowel de inkomsten als de uitgaven (voor 2020 gaat het om een bedrag van € 211.000); wat deze ontwikkeling per saldo budgettair neutraal maakt.

21-FP-4.4 RMC

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-4.4	RMC	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Eind 2016 is het regionale programma de Twentse Belofte vastgesteld voor de periode tot en met 2020. Vanuit dit programma worden extra middelen beschikbaar gesteld voor de nieuwe taak die het RMC heeft gekregen, namelijk het registreren en monitoren van kwetsbare jongeren (praktijkonderwijs/voortgezet speciaal onderwijs en entree) tussen de 16 en 23 jaar.

Dit extra geld is in 2020 nog beschikbaar. Voor de nieuwe periode 2021 -2024 is een nieuw plan in de maak. Dit plan moet uiterlijk september 2020 worden ingediend bij het ministerie van OC&W. In dit plan worden ook afspraken gemaakt over verdeling van de middelen. De exacte verdeling van de middelen is op dit moment nog niet duidelijk. De extra middelen, worden beschikbaar gesteld en dienen aan bovenstaande taken te worden uitgegeven. Het bedrag wordt dus zowel aan de inkomsten als aan de uitgaven toegevoegd, wat de wijziging budgettair neutraal maakt.

21-FP-4.5 Inventaris gymlokalen

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-4.5	Inventaris gymlokalen	-	-238	-58	-58	-58

Gymlokalen dienen over veilige en voldoende installaties en inventaris te beschikken. Bij installaties gaat het bijvoorbeeld om installaties ten behoeve van klimtouw, ringenbalk, ladderraam, klimrekken en sporten als basketbal en volleybal. Bij inventaris gaat het om klimtouwen, turnrekken, trapezoide, trampoline, banken, matten, ballen, etc. Elk jaar worden de installatie en de inventaris gekeurd door een externe partij. Afgekeurde installaties en inventaris worden direct verwijderd (en zoveel mogelijk vervangen) om gevaarlijke situaties te voorkomen.

De laatste jaren zijn installaties en inventaris afgekeurd en niet altijd vervangen. Dat betekent dat niet elk gymlokaal over de (basis) inventaris beschikt. Er is sprake van achterstallig onderhoud, waardoor een investering om e.e.a. weer op het basisniveau te krijgen noodzakelijk is.

Door de afdeling sportverhuur is een nulmeting uitgevoerd naar de stand van zaken van de installaties en inventaris in sporthallen en gymnastieklokalen. Uit de opname is gebleken dat veel is (of de komende jaren wordt) afgeschreven. De verwachting is dat tijdens de komende jaarlijkse inspecties veel (installaties en inventaris) wordt afgekeurd. De huidige budgetten zijn niet toereikend om installaties en/of (kostbare) inventaris te vervangen. Per jaar is nu in totaal voor sporthallen en gymlokalen circa € 100.000 beschikbaar.

De jaarlijkse kosten bestaan uit:

1. vervanging installaties en inventaris

2. onderhoud installaties en inventaris (inclusief jaarlijkse keuring)

Vooral in 2021 is een substantieel bedrag noodzakelijk doordat een groot deel van de inventaris op basis van het meerjarenonderhoudsplan vervangen moet worden.

Het gaat om basisinventaris ten behoeve van scholen conform de richtlijnen van de KVLO (Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding). Daarnaast wordt inventaris gebruikt door de sportverenigingen.

Indien er geen actualisatie plaatsvindt zal uit de jaarlijkse inspecties blijken dat veel installaties en inventaris vervangen moet worden. Door het ontbreken van een toereikend budget zal (een groot deel) van deze installaties en inventaris niet vervangen kunnen worden. Als vervanging van afgekeurde installaties en/of inventaris niet mogelijk is zullen klachten van gebruikers (scholen en/of verenigingen) toenemen en eventuele ongelukken.

21-FP-4.6 Onderwijs kleine verschillen

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-4.6	**Onderwijs kleine verschillen**	43	-9	-28	-35	-35

Diverse kleine wijzigingen betreffen o.a. de interne doorbelasting van MFA Berflo aan onderwijs, huuropbrengst van OSG voor de Deurningerstraat en het aframen van een interne verrekening voor ditzelfde pand vanuit grondzaken. Daarnaast levert de doorberekening van servicekosten van Saxion aan de gemeente welke wij op onze beurt weer doorbelasten aan OSG en SVPO een voordeel op, omdat deze nog niet volledig in de begroting waren opgenomen. Basisschool De Rank neemt de schoonmaak voor eigen rekening wat leidt tot een verlaging van de schoonmaakkosten maar ook een verlaging van de te ontvangen medegebruikersvergoeding.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

21-FP-5.1 Sportaccommodaties

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-5.1	**Sportaccommodaties**	-178	-106	-106	-106	-106

Voor de sportaccommodaties moeten verschillende onderdelen worden geactualiseerd.

Door een uitspraak van de rechter in verband met het tegengaan van verspreiding van rubberkorrels worden we gedwongen tot het aanbrengen van kantplanken en roosters langs kunstgrasvelden. De hiermee gepaard gaande kosten bedragen € 69.000. Daarnaast moet er worden geveegd rond kunstgrasvelden door Gildebor. Het is nu nog onduidelijk hoe vaak dit exact moet plaatsvinden. We gaan uit van 2x per jaar x 14 velden x € 600 per keer, afgerond € 17.000.

Als gevolg van de grondovername van HVV Hengelo betalen we OZB lasten € 1.000 en een pachtvergoeding (€ 1.000 in 2020 oplopend naar € 2.000 in 2022) aan Rijkswaterstaat.

Voor voetbalvereniging TVO Beckum leggen we een hybrideveld aan conform de beleidskaders in de Kadernota sport en bewegen. Dit veld wordt opengesteld voor de buurt. Hiervoor ontvangt TVO € 2.500 per jaar, net zoals de andere voetbalverenigingen.

Een pomp voor de afwatering van sportpark Veldwijk is defect. Vervanging kost € 10.000 tot € 15.000 en het jaarlijks onderhoud kost € 600 per jaar. De pomp gaat zo'n 15 jaar mee.

Lease Waveline/Pacer in FBK stadion kost tien jaar lang € 7.000. Deze kosten worden verdeeld over drie partijen: FBK games, de atletiekverenigingen en de gemeente Hengelo. De kosten voor de gemeente bedragen daarmee € 2.000 per jaar. Na tien jaar wordt de gemeente eigenaar. De FBK games en MPM verwachten door deze Waveline/Pacer meer evenementen in het FBK stadion te organiseren.

Het huurcontract met FC Twente wordt geactualiseerd en verlengd tot en met juni 2030. De huurprijs wordt lager vanwege vrijval van afgeschreven investeringen en lagere rentestanden. Dit leidt tot dalende huuropbrengsten met € 80.000. Er is € 330.000 gereserveerd voor de vervanging van het kunstgrasveld dat FC Twente huurt. FC Twente heeft het huurcontract verlengd op voorwaarde dat het resterende krediet van het kunstgras wordt ingezet voor de renovatie van twee natuurgrasvelden die door FC Twente worden gehuurd. Doordat er is gekozen voor een goedkopere kunstgrasmat blijft er naar verwachting zo'n € 65.000 over om bij te dragen in de renovatie van twee natuurgrasvelden. De raad wordt voorgesteld in te stemmen met de wijziging van invulling van dit krediet.

21-FP 5.2 Inventaris sporthallen

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-5.2	**Inventaris sporthallen**	-	-126	-36	-36	-36

Sporthallen dienen over veilige en voldoende installaties en inventaris te beschikken. Bij installaties gaat het bijvoorbeeld om installaties ten behoeve van klimtouw, ringenbalk, ladderraam, klimrekken en sporten als basketbal en volleybal. Bij inventaris gaat het om klimtouwen, turnrekken, trapezoide, trampoline, banken, matten, ballen, etc. Elk jaar worden de installaties en de inventaris gekeurd door een externe partij. Afgekeurde installaties en inventaris worden direct verwijderd (en zoveel mogelijk vervangen) om gevaarlijke situaties te voorkomen.

De laatste jaren zijn installaties en inventaris afgekeurd en niet altijd vervangen. Dat betekent dat niet elk sporthal over de (basis) inventaris beschikt. Er is sprake van achterstallig onderhoud, waardoor een investering om e.e.a. weer op het basisniveau te krijgen noodzakelijk is.

Door de afdeling sportverhuur is een nulmeting uitgevoerd naar de stand van zaken van de installaties en inventaris in sporthallen en gymnastieklokalen. Uit de opname is gebleken dat veel is (of de komende jaren wordt) afgeschreven. De verwachting is dat tijdens de komende jaarlijkse inspecties veel (installaties en inventaris) wordt afgekeurd. De huidige budgetten zijn niet toereikend om installaties en/of (kostbare) inventaris te vervangen. Per jaar is nu in totaal voor gymlokalen en sporthallen circa € 100.000 beschikbaar.

De jaarlijkse kosten bestaan uit:

1. vervanging installaties en inventaris

2. onderhoud installaties en inventaris (inclusief jaarlijkse keuring)

Vooral in 2021 is een substantieel bedrag noodzakelijk doordat een groot deel van de inventaris op basis van het meerjarenonderhoudsplan vervangen moet worden.

Indien er geen actualisatie plaatsvindt zal uit de jaarlijkse inspecties blijken dat veel installaties en inventaris vervangen moet worden. Door het ontbreken van een toereikend budget zal (een groot deel) van deze installaties en inventaris niet vervangen kunnen worden. Als vervanging van afgekeurde installaties en/of inventaris niet mogelijk is zullen klachten van gebruikers (scholen en/of verenigingen) toenemen en eventuele ongelukken.

Zie ook 21-FP 4.5

21-FP-5.3 Metropool

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-5.3	**Metropool**	-	-89	-89	-89	-89

Metropool is een van de vier culturele kernvoorzieningen van de gemeente Hengelo en speelt een vitale rol in de uitvoering van het cultuurbeleid van de stad. In samenwerking met Enschede is er gekozen voor een bovenstedelijk poppodium met regionale uitstraling en is samen de ambitie vastgesteld om een gezamenlijke poppodium in stand te houden dat consequent bij de top 8 van Nederland hoort qua aanbod en bereik. De afgelopen jaren heeft Metropool vanuit Stichting Poppodium Twente een enorme inhoudelijke ontwikkeling meegemaakt en heeft daarmee deze ambitieuze positie weten te verstevigen met een verbreed aanbod. Voor een onderscheidend programma van nationaal niveau zijn kwalitatief hoogwaardige technische installaties cruciaal. Het uitrustingsniveau is bepalend voor het aanbod van artiesten en daarmee bepalend voor de nationale positionering van Metropool.

Bij de doorberekening van de p.m. post is gebleken dat Metropool zowel structureel als eenmalig extra middelen nodig heeft voor de vervanging van podiumtechnische installaties die noodzakelijk zijn voor de bedrijfsvoering. De uitwerking wees uit dat over de hele periode van 25 jaar een bedrag van € 155.000 benodigd is om het MJOP Podiumtechniek te kunnen uitvoeren. De benodigde middelen met de bestemming vervanging van podiumtechnische installaties in de periode 2021-2030 bedraagt jaarlijks € 89.000. Deze podiumtechnische installaties zijn cruciaal voor de bedrijfsvoering van Metropool, maar ook om haar meerjarendoelstellingen te kunnen realiseren en haar positie te behouden als hét Poppodium van het Oosten. Door het op peil brengen van het eigen vermogen (bestuurlijke afspraak fusie) heeft men niet de middelen gehad om te reserveren voor onderhoud. Hierdoor zijn investeringen in noodzakelijke podiumtechnische installaties uitgesteld, wat nu een piek in de investeringsbehoefte betekent. Voor 2020 is er een bedrag benodigd om de vervangingsinvesteringen te kunnen doen. Dit is nader uitgewerkt en komt naar de raad in een apart voorstel. Nadat de raad besluit de middelen vrij te maken voor Metropool zullen we het financiële effect voor 2020 (en verder) in de begroting opnemen.

Deze investeringen zijn noodzakelijk en het niet (tijdig) vervangen heeft gevolgen voor het aanbod, omdat Metropool niet meer aan criteria van de muzikanten kan voldoen. Ook is tijdige vervanging noodzakelijk, omdat bij uitval, de bedrijfsvoering in een zaal direct stil komt te liggen. Bij het vervangen van de techniek gaat een voorbereidend proces aan vooraf, wat betekent dat de definitieve vervanging enkele weken vertraging met zich meebrengt.

Op basis van de oude afspraken zijn de podiumtechnische installaties als licht, video en audio conform het vastgoedbeleid de verantwoordelijkheid van de culturele instelling. Voor een culturele instelling als het poppodium is het niet mogelijk om dergelijke substantiële bijdragen hiervoor te reserveren. Investeringen in podiumtechnische installaties van hoge kwaliteit zijn noodzakelijk om de programmering passend bij de ambities van het Metropool te kunnen realiseren. Zonder die programmering staat de toekomstbestendigheid van Metropool onder druk.

De maatschappelijke impact van Metropool en haar community heeft enorm bijgedragen aan cultureel Hengelo, en vormt al jaren een brede basis voor cultuurparticipatie en talentontwikkeling in de regio, de provincie en landsdeel Oost. De positie van Metropool als één van de grootste poppodia van Nederland, is vitaal voor het in stand houden van deze keten en daarmee voor Hengelo. Om de toekomstbestendigheid van het Metropool als bovenstedelijk poppodium met nationale positionering is het noodzakelijk om een van de vier culturele kernvoorzieningen te ondersteunen met een structurele bijdrage voor gebouwgebonden lasten van € 89.000 (vanaf 2021).

Zie voor een uitgebreide toelichting bijlage 7.6 Toekomstbestendig Metropool.

21-FP-5.4 Vervangingsinvesteringen groen

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-5.4	**Vervangingsinvesteringen groen**	-	-1	93	64	-28

In de komende jaren dient het openbaar groen in een aantal oudere wijken vervangen te worden. Hier kan niet meer worden volstaan met alleen het onderhoud zoals maaien en onkruidbeheersing. Het openbaar groen is uitgegroeid en is op het eind van de levensduur. Dit dient volledig vervangen te worden. Zie bijlage 7.5 voor een specificatie.

De afgelopen jaren vonden geregeld noodzakelijke vervangingen plaats door de aanwending van een gedeelte van de onderhoudsbudgetten van de kapitaalgoederen. Op basis van de ervaringscijfers vinden we het redelijk dat een deel van onderhoudsbudgetten afgeraamd wordt om de nieuwe kapitaallasten te dekken.

21-FP-5.5 Bestrijding eikenprocessierups

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-5.5	**Bestrijding eikenprocessierups**	-	-74	-74	-74	-74

In het najaar van 2019 (Beleidsbegroting 2020-2023) is voor het jaar 2020 een extra bedrag van € 74.000 beschikbaar gesteld zodat het totaal aan middelen voor de bestrijding van de eikenprocessierups in 2020 € 100.000 is. De preventieve bestrijding met nematoden is in april uitgevoerd, zoals ook beschreven in de 'Informerende (raads)brief eikenprocessierups' (zaaknummer: 2408600). Op basis van de inzichten die we nu hebben schatten we in dat het bedrag van € 100.000 structureel nodig is voor de bestrijding en beheersing van de overlast van de eikenprocessierups.

Programma 6 Sociaal domein

21-FP-6.1 Jeugd

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-6.1	**Jeugd**	990	1163	1424	1686	1973

Bijstellen middelen Jeugd
Structurele effecten uit 2019 (tariefaanpassingen, capaciteitsuitbreidingen bij OZJT (Ondersteuning voor Zorg en Jeugd in Twente) en Veilig Thuis Twente en aanpassing van de hoogte van subsidiëring van beschikbaarheidsvoorzieningen en maatregelhulp) leiden per saldo tot een voordeel op de uitvoering van de Jeugd taken ad € 990.000 in 2020, oplopend tot € 1.973.000 in 2024. De structurele effecten uit 2019 zijn voor een deel te danken aan onze inzet vanuit het Interventieprogramma Sociaal domein. Wij zien dat het werkt en leidt tot een positieve bijstelling van de

meerjarenbegroting.
De structurele effecten en aanpassingen worden nader uiteengezet en toegelicht in bijlage 7.4 'Financieel meerjarenperspectief Jeugd en Wmo', waarnaar we kortheidshalve verwijzen.

Veilig Thuis Twente
Veilig Thuis Twente (VTT) voert voor de 14 Twentse gemeenten de verplichte en wettelijke taak uit op het gebied van meldingen en adviezen rond Huiselijk Geweld (HG) en Kindermishandeling (KM). Er gelden wettelijke normen binnen hoeveel tijd meldingen en adviezen opgepakt en afgehandeld dienen te worden. Met betrekking tot de afhandeling van meldingen haalde VTT in 2019 in een groot aantal gevallen deze normen niet en ontstond er een grote wachtlijst van meldingen. Een belangrijke oorzaak van de toename van het werk bij VTT was de aanscherping van de meldcode per 1-1-2019 voor professionals om signalen rond HG en KM te melden (een toename van werk voor VTT van 32% in vergelijking met 2018).
Vanwege deze structurele achterstanden heeft in het 1e halfjaar van 2020 bij VTT een extern onderzoek plaatsgevonden naar verbetering/versnelling van de doorstroming van het aantal meldingen. Naast verbetering van de efficiency van de werkprocessen binnen VTT wijst het onderzoek uit dat er een structureel formatietekort bij VTT is van 6 FTE's. Voor Hengelo betekent dit een uitzetting van € 77.000 per jaar.
Wij hebben recent bericht ontvangen dat hiervoor extra middelen beschikbaar komen. Het is echter nog onduidelijk of dit (allemaal) nieuw geld is of (deels) voortzetting van bestaande (tijdelijke) middelen. Daarom kunnen wij dit in financiële zin nog niet vertalen in deze Kadernota.
Daarnaast leiden loon- en prijsindexaties bij VTT tot een stijging van de gemeentelijke bijdragen van afgerond € 340.000, hetgeen voor ons neerkomt op € 54.000.

Jeugdbeschermingstafel
In Twente worden ouders en jongeren te weinig betrokken bij de toeleiding naar de jeugdbeschermingsketen en de bijbehorende weging en beslissingen die worden genomen. Veelal worden deze belangrijke beslissingen genomen waar ouders niet bij zijn, door middel van het uitwisselen van schriftelijke rapportages of (telefonische) contacten tussen ketenpartners. Daarom wilen wij gaan werken met Jeugdbeschermingstafels. De veiligheid van kinderen moet altijd zo snel mogelijk geborgd worden. Aan een Jeugdbeschermingstafel vindt afstemming en overdracht plaats tussen ouders, jongeren (12+), de betrokken zorgorganisatie(s) binnen het gedwongen kader en gemeenten met betrekking tot veiligheid van kinderen. Wij hanteren daarbij in Twente één eenduidige werkwijze.
De kosten voor de huidige pilotfase worden vergoed uit de regionale middelen Transformatie Jeugdhulp. Wanneer na evaluatie wordt besloten dit voort te zetten, komen de kosten vanaf 2021 voor rekening van gemeenten. Voor Hengelo schatten wij een bedrag in van € 44.000.

Diversen regionale samenwerking
Vanuit het regionale samenwerkingverband Ondersteuning voor Zorg en Jeugd in Twente (OZJT) vinden diverse werkzaamheden plaats met betrekking tot inkoop en contractmanagement van alle contracten voor Jeugdhulp en maatwerkvoorzieningen Wmo. De capaciteit hiervoor binnen OZJT is erg beperkt waardoor gemeenten vaak moeten bijspringen (waaronder Hengelo) of zaken niet kunnen worden opgepakt. Er worden voorstellen voorbereid om deze capaciteit (tijdelijk voor de duur van de huidige contracten) uit te breiden. Voor Hengelo gaat het dan om € 42.000 voor 2020 en € 62.000 voor 2021 e.v. Dit betreft niet alleen zaken voor Jeugd, maar ook voor Wmo.

21-FP-6.2 Wmo

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-6.2	**Wmo**	841	1371	1711	1663	1200

Structurele effecten uit 2019, tariefaanpassingen en de effecten van de doorvoering van het abonnementstarief leiden per saldo tot een voordeel op de uitvoering van de WMO taken ad € 841.000 in 2020, oplopend tot € 1.200.000 in 2024. Ook hier zien wij dat de structurele effecten uit 2019 voor een deel te danken zijn aan onze inzet vanuit het Interventieprogramma Sociaal domein. De maatregelen sorteren effect en leiden tot een positieve bijstelling van de meerjarenbegroting.

De structurele effecten en aanpassingen worden nader uiteengezet en toegelicht in bijlage 7.4 'Financieel meerjarenperspectief Jeugd en Wmo', waarnaar we kortheidshalve verwijzen.

21-FP-6.3 Maatschappelijke opvang

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-6.3	Maatschappelijke opvang	-	-77	-77	-77	-77

De middelen voor maatschappelijke opvang worden door het rijk via de Decentralisatie Uitkering (DU) binnen het Gemeentefonds (GF) uitgekeerd aan centrumgemeente Enschede. Een belangrijk punt hierbij is dat de DU door het rijk niet geïndexeerd wordt. De bedragen zijn door de jaren heen gelijk gebleven. De aanpassing voor loon- en prijsstijgingen moeten uit het algemene accres van de algemene uitkering uit het GF dat iedere gemeente ontvangt, bekostigd worden. De jaarlijkse kosten voor indexatie middelen Maatschappelijk opvang (MO) worden vanaf 2021 jaarlijks door de 8 regiogemeenten gezamenlijk bekostigd. Voor Hengelo betekent dit een uitzetting van € 77.000 op jaarbasis.

21-FP-6.4 Schuldhulpverlening Stadsbank

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-6.4	Schuldhulpverlening Stadsbank	-41	-52	-52	-52	-52

De kosten schuldhulpverlening bij de Stadsbank nemen in 2020 en in 2021 e.v. toe. De begroting en het meerjarenperspectief van de Stadsbank laten een hoger bedrag op de begroting zien dan wij in onze begroting hebben staan. Het betreft uitzetting autonoom beleid.

21-FP-6.5 Inkomensregeling ROZ

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-6.5	Inkomensregeling ROZ	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

Bijstellen baten en lasten inzake inkomensregeling TOZO
Het kabinet heeft in een brief van 17 maart 2020 aan de Tweede Kamer een noodpakket voor banen en economie aangekondigd. Een onderdeel van dit noodpakket is extra tijdelijke ondersteuning van zelfstandige ondernemers (TOZO). Afhankelijk van de aard van het financiële probleem kunnen zelfstandige ondernemers in aanmerking komen voor twee vormen van bijstand:

- Zelfstandigen van wie het inkomen als gevolg van de Coronacrisis is gedaald tot onder het sociaal minimum kunnen een beroep doen op bijstand voor levensonderhoud.
- Zelfstandigen die als gevolg van de Coronacrisis geconfronteerd worden met een liquiditeitsprobleem kunnen een beroep doen op bijstand ter voorziening in de behoefte van een bedrijfskapitaal. Deze bijstand heeft de vorm van een rentedragende lening.

Vanuit het Rijk zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor inkomensondersteuning, de lening betreffende het bedrijfskapitaal en het uitvoeringsbudget voor de TOZO regeling. De hoogte van het uitvoeringsbudget is echter nog niet bekend gemaakt. Hierover vinden nog gesprekken plaats. Uitgangspunt is en blijft echter dat gemeenten volledig gecompenseerd worden voor de uitvoering van de regeling.

Het ROZ voert de regeling uit voor 16 andere gemeenten binnen Twente en de Achterhoek. Het betreft een forse opgave die veel van alle betrokkenen vraagt. De gemeenten hebben het mandaat aan de gemeenten Hengelo afgegeven voor uitvoering van de deze regeling inclusief de daarbij behorende budgetten.

Alleen al in Hengelo is de Tozo 1566 (stand medio mei) keer aangevraagd. Binnen deze aanvragen zaten ook 152 kredieten voor een totaalbedrag van ruim € 1,3 miljoen. Aan uitkeringen levensonderhoud is (medio mei) ongeveer € 4 miljoen vergoed.

Achteraf zal blijken in hoeverre de reeds verstrekte middelen toereikend zijn. Aangezien het Rijk aan heeft gegeven de uitgaven de regeling en uitvoering volledig te compenseren gaan wij er vooralsnog van uit dat wij deze extra regeling budgettair neutraal uit kunnen voeren.

Deze huidige TOZO regeling heeft een duur van 3 maanden. Inmiddels is bekend dat de regeling met nog eens 4 maanden wordt verlengd (TOZO2).
Net als de Tozo 1 kent de 'Tozo 2' versoepelde voorwaarden ten opzichte van de reguliere bijstandsverlening voor zelfstandigen, waarop de regeling gebaseerd is:

- Er geldt geen vermogenstoets;
- Er wordt niet gekeken naar de levensvatbaarheid van de onderneming;
- De kostendelersnorm wordt niet toegepast.

Het verschil tussen Tozo 1 en Tozo 2 is dat voor Tozo 2 een partnerinkomenstoets geldt bij de uitkering levensonderhoud. Het inkomen van de partner telt mee voor het bepalen van de hoogte van de aanvullende uitkering. Als de ondernemer door de Coronacrisis liquiditeitsproblemen heeft, kan er ook in de vervolgregeling een lening aangevraagd worden voor bedrijfskrediet. Hierbij geldt dat de lening een maximum kent, voor de Tozo 1 en de Tozo 2 gezamenlijk, van € 10.157.

21-FP-6.6 Kosten beschermingsbewind

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-6.6	**Kosten beschermingsbewind**	-250	-250	-250	-250	-250

De kosten voor beschermingsbewind lopen op. Dit jaar verwachten we een overschrijving van ongeveer € 250.000. Deze uitzetting valt onder het autonoom beleid. Gemeenten hebben beperkte sturingsmogelijhkeden om de kosten van de beschermingsbewind te beheersen. De rechtbank spreekt uit of iemand onder bewind gesteld moet worden. Als de persoon in kwestie valt onder de doelgroep van de bijzondere bijstand dan worden de kosten voor beschermingsbewind vanuit die voorziening vergoed. Wel kijken we onder andere in samenwerking met de gemeenten Almelo en Enschede hoe we meer grip krijgen op de doelgroep en hoe de kwaliteit van bewindvoering meer kunnen borgen. Op korte termijn gaat dat niet tot kostenreductie leiden.

21-FP-6.7 Herwaardering functies

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-6.7	**Herwaardering functies**	-99	-99	-99	-99	-99

In 2019 zijn diverse functies geherwaardeerd conform het Functie Indelings Raster (FIR) binnen de gemeente Hengelo. Binnen de Jeugdzorg en WMO voldoen de werkzaamheden van bepaalde functies niet meer aan het oorspronkelijke schaalniveau. Deze aanpassing heeft een structureel negatief effect van € 99.000 per jaar.

21-FP-6.8 Arbeidsparticipatie inburgering

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-6.8	**Arbeidsparticipatie inburgering**	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

Het doel van inburgering is dat nieuwkomers zo snel mogelijk meedoen in Nederland, het liefst via betaald werk. Het huidige inburgeringsstelsel leidt niet tot de gewenste resultaten en kent veel knelpunten. Daarom heeft men het streven dat per 1 juli 2021 er een nieuw inburgeringsstelsel

ontworpen wordt met de volgende belangrijkste punten:
1) Gemeenten krijgen de regie met betrekking tot de uitvoering.
2) Het inburgeringsbeleid wordt gepositioneerd in het brede sociale domein.
3) De inburgeraar is niet langer zelf verantwoordelijk voor de keuze en inkoop van zijn inburgertraject en een lening bij Duo.
Om de huidige groep alvast betere kansen te geven en om gemeenten zich vast te laten voorbereiden op hun nieuwe rol heeft Het Rijk incidenteel extra middelen beschikbaar gesteld. Daarnaast hebben wij vanuit een samenwerking met Borne en Haaksbergen € 50 aan inkomsten ontvangen waartegenover wij kosten zullen gaan maken.

21-FP-6.9 Participatiewet Buig en bijstand

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-6.9	**Participatiewet Buig en bijstand**	-983	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Algemene bijstand, Ioaw en Ioaz

Inkomsten:

Eind 2019 werd het voorlopige BUIG budget voor 2020 gepubliceerd en voor Hengelo is de bijdrage naar beneden bijgesteld. Ten opzichte van onze begroting zorgt dit voor een nadeel van € 983.000. Normaliter volgt de 2e bijstelling rond april/mei (nader voorlopig budget) en wordt ook deze financieel gezien volledig verwerkt door zowel het Rijk als door de gemeente Hengelo. Echter presenteerde men nu slechts een nader voorlopig budget als tussenstand waarin wel de realisaties van 2019 verwerkt waren en de conjuncturele situatie van vlak voor de Coronacrisis. Dit zou landelijk een bijstelling van € 219 miljoen betekenen. Echter gaat het Rijk deze bijstelling financieel niet verwerken in de maandelijkse betalingen aan gemeenten. Het nader voorlopig budget is volgens de techniek aangepast, maar houdt onvoldoende rekening met de huidige conjuncturele ontwikkelingen. Dit is wat het Rijk zelf aangeeft. Eind september wordt het definitieve budget 2020 vastgesteld en zal er rekening worden gehouden met de actuele conjuncturele situatie als gevolg van de Coronacrisis. Wij gaan ervan uit dat de compensatie van het Rijk voorziet in onze meerkosten.

Afgelopen jaar hebben we minder teruggevorderd dan geraamd. Door de Coronacrisis verwachten we bovendien dat mensen minder goed aan hun betaalverplichtingen kunnen voldoen. Het vermogen om schulden af te lossen zal door Coronacrisis ook de komende jaren onder druk staan. We verlagen daarom de baten structureel met € 225.000.

Uitgaven:

Bijstand

Het aantal Hengelose bijstandsgerechtigden is in 2019 afgenomen waardoor ook de uitgaven zijn gedaald. Door de Coronacrisis zien we begin 2020 een sterkere stijging van het aantal bijstandsgerechtigden dan geraamd. Deze stijging zal naar verwachting meerjarig doorwerken. Wij verwachten dat de uitgaven voor 2020 op basis van de volumestijging over de 1e 4 maanden en de jaarlijkse trend op jaarbasis gaan toenemen met € 1.730.000. De stijging van de kosten in dit jaar werkt meerjarig door tot € 2.577.000 in 2024. De verwachting is wel dat we voldoende budget ontvangen van het Rijk, maar dat we minder overhouden dan voorheen. Dat betekent dat we minder overschot hebben op de 'algemene dienst'.

We verwachten een verdere toename van de bijstandsuitkeringen in de loop van het jaar. Het aantal vacatures is sterk afgenomen, waarbij de grootste daling is te zien bij het laagste beroepsniveau. De WW-uitkeringen nemen substantieel toe (stijging van 15 procent in april ten opzichte van vorig jaar) en dit zal op termijn ook weer leiden tot extra instroom in de bijstand. De stijging van de WW-uitkeringen in Hengelo ligt rond het Twents gemiddelde, maar hoger dan het landelijk gemiddelde. De mate waarin dit ook leidt tot extra instroom in de bijstand hangt ook af van de snelheid waarmee

de economie weer opgestart kan worden en de omvang en duur van de steunmaatregelen van de Rijksoverheid.

Ioaw/Ioaz

Het aantal Ioaw uitkeringen is in 2019 ruim 8% gedaald waardoor de kosten voor 2020 met € 289.000 dalen. De komende jaren verwachten we een daling van de Ioaw waardoor de kosten structureel lager zullen zijn oplopend tot € 137.000 in 2024. De kosten voor de Ioaz uitkeringen zijn licht gestegen waardoor de kosten voor dit jaar naar verwachting licht zullen stijgen met € 71.000. Deze stijging werkt de komende jaren door tot € 92.000.

Bbz

De kosten voor het Bbz zijn licht lager dan de huidige begroting. De kosten voor Bbz dalen daarom voor 2020 met € 21.000. We zien nu een meerjarig klein voordeel op de Bbz uitkeringen levensonderhoud voor ondernemers. De gevolgen van de Coronacrisis worden op dit onderdeel momenteel voor een belangrijk deel opgevangen door de door het Rijk gefinancierde TOZO regeling. De Coronacrisis zal echter naar verwachting een meerjarig negatief effect hebben op de economie. Indien de steun van de overheid aan zelfstandigen wegvalt of minder wordt, dan is het aannemelijk dat het huidige meerjarige voordeel omslaat in een nadeel. Voor verdere bijstelling van de gemeentelijke begroting wachten wij de nadere berichtgeving en ontwikkelingen af.

Loonkostensubsidies

Bij een aantal bijstandsgerechtigden blijkt na onderzoek dat zij als gevolg van in de persoon gelegen factoren niet in staat zijn het volledige minimumloon te verdienen. Om hen toch te kunnen plaatsen op een arbeidsplek bij een reguliere werkgever, wordt een loonkostensubsidie (LKS) ingezet. De werkgever wordt daarbij gecompenseerd voor de verminderde productiviteit. Door hen met behulp van LKS te plaatsen bij een werkgever hoeft er geen bijstandsuitkering verstrekt te worden. De inzet van LKS leidt dus ook tot lagere bijstandskosten. De groep klanten met LKS neemt toe. Tevens hebben wij geconstateerd dat bij plaatsing nieuw beschut een verhoging van de loonkostensubsidie noodzakelijk was. Dit leidt vanaf 2020 structureel tot ongeveer € 388.000 per jaar extra aan LKS. In onze huidige begroting is daarnaast meerjarig jaarlijks een ophoging van € 100.000 verwerkt – deze staat los van deze structurele component die wij in dit document aangeven. Met de inzet op LKS zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk mensen aan het werk kunnen. Wij hebben hierin geen calculerend gedrag: ook als de kosten voor LKS hoger zijn dan de uitkering, vinden wij dat mensen met LKS aan de slag moeten kunnen om zo maximaal te participeren. De eventueel hogere kosten voor LKS wegen dan weer op tegen vermindering van kosten op het gebied van de Wmo, schulden en bijzondere bijstand.

Het Rijk heeft toegezegd het budget aan te passen op basis van de huidige conjuncturele ontwikkeling vandaar dat wij tegenover de genoemde kostenstijgingen en lagere baten ook een extra rijksbijdrage Buig opgenomen hebben. Echter lopen wij hierin wel een risico. Het definitieve Buig Budget 2020 en tevens het voorlopige Buig budget 2021 wordt pas na Prinsjesdag, omstreeks 1 oktober, bekend gemaakt. Dit kan slechter uitvallen dan wij op dit moment prognosticeren en kan daarmee vervolgens ook doorwerken in het meerjarenperspectief.

21-FP-6.10 Diverse kleine wijzigingen

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-6.10	**Diverse kleine wijzigingen**	-11	-11	-11	-11	-11

Diverse kleine wijzigingen betreffen de hogere interne doorbelasting van MFA Berflo aan wijkwelzijn.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

21-FP-7.1 Bijdrage Omgevingsdienst Twente

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-7.1	Omgevingsdienst Twente	-	-27	-40	-58	-70

De meerjarenbegroting van de Omgevingsdienst Twente (ODT) vraagt van de gemeente Hengelo een hogere bijdrage dan het bedrag waar op dit moment in de begroting rekening mee is gehouden. Een toelichting hierop is opgenomen in de informatie over de begrotingen 2021 van de Gemeenschappelijke Regelingen. Deze actualisering zorgt voor een match tussen de verwachte bijdrage van Hengelo de komende jaren vanuit de ODT en onze eigen begroting.

21-FP-7.2 Plaagdierbestrijding

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-7.2	Plaagdierbestrijding	-173	-173	-173	-173	-173

De lasten die gepaard gaan met plaagdierbestrijding werden voorheen gedekt uit de afvalstoffenheffing. Naar aanleiding van nieuwe juridische inzichten, is de conclusie getrokken dat overlast van ratten en aanverwante plaagdieren niet direct aan huishoudelijk afval te wijten valt, of aan een ander terrein waarvan ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden verlangd.

Als gevolg hiervan wordt in de actualisering van het financieel perspectief de kosten voor de bestrijding van plaagdieren ondergebracht bij het taakveld Milieubeheer. De lasten vormen met ingang van 2020 dan ook geen onderdeel meer van de afvalbegroting. Dit resulteert in een nadelig effect van € 173.000 structureel.

21-FP-7.3 Afval

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-7.3	Afval	-	356	356	360	360

Door de toename van lasten door derden stijgt ook de BTW-component in de kostprijsberekening mee. Deze BTW-component wordt conform bestaand beleid als last in de tariefberekening meegenomen en is samen met de kwijtschelding afval en overhead de oorzaak van het positieve saldo op het taakveld 7.3 Afval.

Voor een uitgebreide toelichting op de afvalbegroting zie paragraaf 5.1 Ontwikkeling OZB, riool- en afvalstoffenheffing.

Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

21-FP-8.1 Actualisatie begroting MFA 't Berflo

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-8.1	Actualisatie begroting MFA 't Berflo	-47	-41	-41	-41	-41

De begroting van de MFA ’t Berflo, Apolloplein 1, is geactualiseerd. De begroting was gebaseerd op gedeeltelijk ingeschatte kosten. Al sinds de ingebruikname van de MFA ’t Berflo zijn de kosten veel hoger dan begroot. Vooral de verwachtingen ten aanzien van energiezuinigheid worden niet gehaald.

Daarnaast is er in de exploitatie geen financiële ruimte om te reserveren voor het huurders onderhoud (onderdeel van de servicekosten) en groot onderhoud. Dat hoort bij grote panden zoals de MFA, waar de gemeente eigenaar van is, wel te gebeuren.

De MFA is een groot gebouw waarbij we in de toekomst voor het huurders onderhoud voor grote uitgaven komen te staan. Op basis van een 'meerjaren onderhoudplan regulier onderhoud' is dit voor de komende 15 jaar berekend op gemiddeld € 65.000 per jaar. Per jaar zullen de uitgaven variëren tussen € 35.000 en € 266.000. Het, in enig jaar, niet bestede budget wordt daarom gedoteerd in een, daarvoor in te stellen, voorziening. De kosten ten laste van de exploitatie per jaar blijven zo gelijk.

Daarnaast wordt er met ingang van 2020 een bedrag van € 46.000 meer begroot aan exploitatielasten.

De te betalen bijdragen vanuit de subtaakvelden Onderwijs en Welzijn worden door deze 2 zaken ook fors hoger. Per saldo zijn de netto-kosten op dit taakveld structureel € 41.000 vanaf 2021.

21-FP-8.2 Centrale aansturing programma Hart van Zuid

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-8.2	**Centrale aansturing programma Hart van Zuid**	-95	-65	-55	-55	-55

Op 31 januari 2017 stemde ons college in met de nieuwe organisatiestructuur Hart van Zuid, na de ontvlechting van de jarenlange publiek private samenwerking met Van Wijnen. De gebiedsontwikkeling Hart van Zuid wordt sinds begin 2017 binnen de gemeente aangestuurd door het kernteam Hart van Zuid onder aanvoering en verantwoordelijkheid van een programmamanager/ ambtelijk opdrachtgever. De nadruk van deze aansturing lag tot voor kort binnen de deelgebieden waarin de gemeente grondposities heeft of heeft gehad.

Inmiddels zijn we drie jaar verder en zien we Hart van Zuid zichtbaar transformeren naar een nieuw eigentijds stedelijk gebied. De afgelopen periode zijn belangrijke voorzieningen en verbindingen gerealiseerd, zoals onder meer de nieuwe Laan Hart van Zuid, waarmee een solide basis is gelegd voor de verdere ontwikkeling van het gebied. De partners in Hart van Zuid, EMGA/Icoon Vastgoed, Van Wijnen, Lansinkveste, Etef Journee/ Spikker BV en Hazemeijer/Boei staan klaar om aan de volgende fase van de gebiedsontwikkeling te beginnen en hebben hiertoe een gezamenlijk handelingsperspectief Hart van Zuid opgesteld en ondertekend (zaaknummer 2432981). In het handelingsperspectief beschrijven partijen op hoofdlijnen hun gedeelde ambitie voor de verdere ontwikkeling van Hart van Zuid. Actuele en centrale thema's, zoals duurzaamheid en nieuwe vormen van mobiliteit, ruimtelijke kwaliteit en de woningbouwprogrammering vragen daarbij om een uitwerking.

De voorgaande ontwikkelingen betekenen dat de werkzaamheden van kleur verschieten van de realisatie en uitvoering van grondexploitatieprojecten en het bewaken van de herijkingsafspraken met Van Wijnen naar het aanjagen, faciliteren en regisseren van de ontwikkelopgave, zodat er ook daadwerkelijk mensen komen wonen en werken en er een levendig stadsdeel gaat ontstaan. Het accent moet komen te liggen op het faciliteren van initiatieven van marktpartijen, maar ook op evenementen, reuring en initiatieven van burgers. Hierbij blijft een centrale aansturing van de gebiedsontwikkeling van groot belang.

In 2017 was de verwachting dat de centrale aansturing vooral in de eerste vier jaar nodig zal zijn. Gelet op het voorgaande verwachten we dat dit de komende jaren zeker nog nodig zal zijn. De projectoverstijgende kosten (ambtelijke uren, onderzoek en zaken als het Supervisieteam) worden vooralsnog verantwoord binnen de grondexploitaties Hart van Zuid. De activiteiten en werkzaamheden die worden verricht zijn echter steeds minder hier gerelateerd en daarmee is het dus niet voor de hand liggend dat de kosten die nodig zijn voor de centrale aansturing ten laste worden gebracht van de grondexploitaties. De dekking van de kosten voor het vervolg van de centrale aansturing zijn derhalve niet verzekerd. De komende jaren willen we vanuit de koers van de stad volop inzetten op de verdere ontwikkeling van Hart van Zuid, dekking van de kosten voor de centrale

aansturing en gebiedsbrede onderzoeken en activiteiten zijn daarvoor noodzakelijk en dragen bij aan het welslagen van de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid.

21-FP-8.3 Vermindering leges omgevingsvergunningen

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-8.3	Vermindering leges omgevingsvergunningen	-214	-263	-263	-263	-263

Omstandigheden in de bouw en wijzigingen in wet- en regelgeving brengen met zich dat de hoogte van de begrote inkomsten heroverwogen moet worden. In 2019 zagen we al een forse terugval doordat er minder bouwaanvragen zijn ingediend dan verwacht c.q. dat grotere bouwprojecten geen doorgang hebben gevonden. Mogelijk dat de gestegen bouwkosten hier een grote rol in hebben gespeeld en de onzekerheid voor de gevolgen van de uitspraak over de Stikstofuitstoot en PFAS-problematiek.

Wijzigingen zien we onder meer in:

- Er worden meer werkzaamheden uitgevoerd die niet door leges gedekt zijn. Bijvoorbeeld voorlichting en begeleiding van initiatieven om tot een zo optimaal mogelijk plan uit te komen, meer informatieverzoeken en meer vooroverleggen (aanvraag waarbij getoetst wordt of een bouwplan haalbaar is).
- Omgevingswet: Naast de verminderende legesinkomsten met betrekking tot de ontwikkelingen in de markt, brengt inwerkingtreding van de Omgevingswet waarschijnlijk ook een vermindering van legesinkomsten met zich mee. Daarin is namelijk een verschuiving bedacht dat het daadwerkelijk vergunningverleningsproces sneller en minder omvangrijk wordt (meer vergunningvrij). Bovendien voorziet de Omgevingswet aan meer dienstverlening aan de voorkant, zoals hiervoor ook reeds aangegeven waar wij in het kader van dienstverlening in investeren. En de Omgevingswet voorziet meer sturing aan de achterkant in het kader van toezicht en handhaving, aangezien er meer regelvrij gemaakt kan worden. Toezicht en handhaving wordt niet gedekt uit de legesinkomsten.
- Gelijk met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal de Wet Kwaliteitsborging (Wkb) in werking treden. De Wkb regelt dat private bouwpartijen (particulieren, aannemers, projectontwikkelaar) zelf verantwoordelijk worden voor de bouwtechnische toets, uitvoering en controle van het bouwproject. Een taak die nu nog bij de gemeente ligt, door onder andere bij een vergunningaanvraag te toetsen aan de technische eisen uit het Bouwbesluit. En gedurende de bouw op een juiste uitvoering toezien gebeurd ook door de gemeente. De Wkb regelt dus dat de bouwer hier zelf verantwoordelijk voor is en een zogenaamde onafhankelijk kwaliteitsborger voor moet inhuren. Betekent dus ook dat de leges (die maximaal 100% kostendekkend voor het werk dat erin wordt gestoken mag zijn) voor deze technische toets en toezicht niet in rekening mogen worden gebracht bij de leges. Eén en ander brengt overigens niet met zich dat de gemeente in het geheel geen rol meer speelt inzake de bouwtechnische werkzaamheden. Het vooraf afstemmen over de manier van rapporteren door de kwaliteitsborgen en het achteraf controleren op naleving van de gemaakte afspraken blijft een (gewijzigde) rol van de gemeente. Bovendien blijft de gemeente het bevoegde gezag om handhavend op te treden als in afwijking van de wet-/regelgeving wordt gebouwd. Dit brengt naar verwachting eveneens een vermindering van de legesinkomsten met zich mee. Door het uitstel van de Omgevingswet zal ook de Wkb niet per 1 januari aanstaande in werking treden. De gevolgen van deze wet en derhalve ook voor onze werkzaamheden en de daaraan gekoppelde leges worden momenteel in een project uitgezocht.

Gezien het bovenstaande lijkt het ons verstandig om op dit moment – vanwege de legesinkomsten de afgelopen jaren en de wijziging in wet- en regelgeving – de bouwlegesinkomsten structureel te verminderen tot € 1,9 miljoen per jaar. Deze vermindering heeft voornamelijk betrekking op de trend die de afgelopen jaren is geconstateerd en de verwachting voor de toekomst. Op dit moment kunnen de gevolgen van de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging nog niet doorgerekend worden aan zowel de inkomsten als de uitgavenkant. Als volgend jaar meer helderheid bestaat over de gevolgen van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging op onze werkzaamheden

én de daaraan gekoppelde legesinkomsten, zullen wij bij de Kadernota volgend jaar een nog scherpere analyse en inschatting kunnen maken.

Programma 9 Bestuur en ondersteuning

De onderdelen 'Gemeentefonds jaarschijf 2024 t.o.v. 2023' (21-FP-9.1) en de 'prijs- en loonindexaties versus compensatie gemeentefonds' (21-FP-9.2) hebben betrekking op het gemeentefonds voorafgaand aan de meicirculaire 2020 en zijn beschreven in onderdeel A van paragraaf 3.2.

21-FP-9.3 Accountantskosten

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-9.3	**Accountantskosten**	-17	-17	-17	-17	-17

In de gemeenteraad van 3 december 2019 heeft de benoeming van PricewaterhouseCoopers BV tot accountant van de gemeente Hengelo plaats gevonden voor de periode van 2020 tot en met 2022 met een optie voor nog eens drie jaar. Dit houdt wel in dat er sprake is van een uitzetting van de structurele kosten van circa € 17.000.

21-FP-9.4 Digitaal vergaderen en videobellen

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-9.4	**Digitaal vergaderen en videobellen**	-61	-75	-75	-75	-75

Sinds de uitbraak van de COVID-19 pandemie werken de medewerkers, college- en raadsleden van de gemeente Hengelo zoveel mogelijk thuis. Hierdoor zijn faciliteiten voor videobellen noodzakelijk geworden. In eerste instantie was nog de gedachte dat deze vorm van thuiswerken voor korte duur zou zijn. Op dit moment is nog niet te overzien op welke manieren we in de toekomst met elkaar gaan samenwerken. Eén ding is in ieder geval duidelijk: digitaal vergaderen en videobellen zal een belangrijke, maar ook noodzakelijke voorziening blijven.

21 FP-9.5 Onderbrenging van de fysieke archieven

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-9.5	**Onderbrenging van de fysieke archieven**	0	-75	p.m.	p.m.	p.m.

Vanwege de renovatie van het Stadhuis zijn de gemeentelijke fysieke archieven (2,5 km) tijdelijk ondergebracht in de oude bibliotheek aan de Vondelstraat. Hier is sprake van een gedoogsituatie, omdat de ruimte niet voldoet aan de eisen die de Archiefwet hieraan stelt. Op 1 februari 2021 verloopt de termijn en daarmee ook de gedoogsituatie van deze tijdelijke archiefruimte. Dit betekent dat we bij een ongewijzigd beleid onze archieven moeten onderbrengen naar een nieuwe fysieke archiefbewaarplaats. De kosten hiervan zijn substantieel. Echter lijkt het digitaliseren van het archief een goed alternatief te zijn en gezien zowel de maatschappelijke ontwikkelingen als onze interne is het fysiek bewaren van archiefstukken op lange termijn niet houdbaar. Digitaliseren draagt bij aan de eerder vastgestelde I-visie en –strategie alsmede aan het flexibel werkplekconcept van de organisatie. Externe ontwikkelingen als de Wet Open Overheid (WOO) de Omgevingsdienst Twente (ODT) vragen van ons dat wij onze informatie digitaal beschikbaar hebben.

21-FP-9.6 Uitbreiding capaciteit AVG

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-9.6	**Uitbreiding capaciteit AVG**	-73	-73	-73	-49	-49

Op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) heeft de gemeente Hengelo in 2018 een functionaris voor de gegevensbescherming (FG) benoemd. De FG ziet onafhankelijk toe op de naleving van de AVG-wetgeving in de gemeentelijke organisatie. De FG heeft verslag gedaan van zijn bevindingen over het eerste jaar AVG en een voorstel gedaan voor een noodzakelijke uitbreiding van Fte's ten behoeve van een aantal AVG-taken.

Privacybescherming is een grondrecht. Preventieve beheersing van privacy-risico's bespaart onnodige kosten achteraf in geval van massale uitoefening van privacy-rechten door burgers.

Om de risico's te beperken heeft ons college besloten om de structurele formatie uit te breiden met 0,5 fte en daarnaast is er een tijdelijke formatie-uitbreiding in 2020, 2021 en 2022 van 0,3 fte noodzakelijk.

Dit betreft een autonome ontwikkeling die noodzakelijk is om uitvoering te geven aan de wet Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

21-FP-9.7 Opbrengst onroerende-zaakbelastingen

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-9.7	**Opbrengst onroerende-zaakbelastingen**	-	-	-	-	100

Bij het opstellen van een nieuwe begroting wordt een nieuwe laatste jaarschijf toegevoegd. Voor het jaar 2024 is, op basis van autonome ontwikkelingen, de opbrengst onroerende zaakbelastingen ten opzichte van de jaarschijf 2023 geactualiseerd. Dit levert een bedrag van € 100.000 (voordelig) op in 2024.

21-FP-9.8 Inkomsten reclame

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-9.8	**Inkomsten reclame**	-120	-163	-163	-163	-163

De overeenkomst tussen de gemeente en JCDecaux voor billboards is per april 2020 afgelopen. Landelijk verdwijnt de billboard uit het straatbeeld. Er worden geen nieuwe overeenkomsten voor dit reclamemedium meer afgesloten. Daarnaast zijn reclamebedrijven hard getroffen door de Coronacrisis, hetgeen van invloed is op hun investeringsruimte voor alternatieve vormen van buitenreclame. Wij verwachten niet vóór 2023, wanneer de contracten voor 2m2 (panelen) en abri's (bushokjes) aflopen een nieuwe aanbesteding in de markt te kunnen zetten waardoor we de komende jaren inkomsten vanuit reclame mislopen.

21-FP-9.9 Rente-ontwikkelingen

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-9.9	**Rente-ontwikkelingen**	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

De ontwikkeling van rentelasten was nog redelijk te voorspellen voordat de Coronacrisis uitbrak. Het is de vraag welke impact de crisis heeft op de rente. Dat is mede afhankelijk van de maatregelen die nog worden genomen, die van invloed zijn op de kapitaalmarkt. Daarnaast is de vraag hoelang de recessie gaat duren. Op dit moment kunnen we voor de komende periode hiervoor nog geen inschatting maken. Daarom wordt de ontwikkeling van rentelasten als een p.m. raming opgenomen.

21-FP-9.10 Dividenden

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-9.10	Dividenden	-183	-150	-150	-150	-150

Na enkele jaren van overschotten op dividenden hebben we in 2020 de met name vaak hogere dividenden van BNG Bank en Twence beter/hoger willen begroten. Al in 2020 blijkt, dat we de BNG Bank dividenden niet gaan realiseren, waardoor we deze in 2020 met € 153.000 naar beneden moeten bijstellen en structureel met € 150.000 per jaar aframen. In 2020 is € 30.000 minder ontvangen van Twence. Deze denken we nog niet structureel te hoeven doorvoeren.

21-FP-9.11 Lagere (rente)toevoeging aan de algemene reserve

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-9.11	Lagere (rente)toevoeging aan algemene reserve	-	25	25	25	25

Door de aanpassing van de renteomslag van 2% naar 1,5% wordt zoals gebruikelijk ook de (rente)toevoeging aan de algemene reserve aangepast. Dit leidt tot een jaarlijkse lagere structurele toevoeging van € 25.000 met ingang van 2021.

21-FP-9.12 Pensioenpremie

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-9.12	Pensioenpremie	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

De ontwikkeling van de pensioenpremie voor 2021 en verder was al moeilijk te voorspellen. Door de Coronacrisis is de dekkingsgraad van het pensioenfonds ABP behoorlijk gedaald. Wat dit uiteindelijk betekent voor de pensioenpremie is nog moeilijker te voorspellen. Op dit moment kunnen we voor de komende periode hiervoor nog geen inschatting maken. Daarom wordt de ontwikkeling van de pensioenpremie vooralsnog als p.m. raming opgenomen.

21-FP-9.13 Dekking reserve kapitaallasten/diverse kleine wijzigingen

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-9.13	Dekking reserve kapitaallasten/diverse kleine wijzigingen	-8	-	-	-	-

Incidenteel voor 2020. Zie de toelichting in de 1e Beleidsrapportage 2020.

21-FP-9.14 Thuiswerkfaciliteiten

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-9.14	Thuiswerkfaciliteiten	-150	-27	-27	-27	-27

Zoals algemeen bekend moeten we voorlopig waar mogelijk vanuit huis blijven werken. Dit is het dringende advies vanuit de Rijksoverheid. Als lokale overheid hebben wij een voorbeeldfunctie en is het van belang dat wij hier goed mee omgaan. In het kader van de Arbowetgeving vindt de gemeente het belangrijk dat de medewerkers kunnen beschikken over een goede werkplek. Als goede werkgever zijn wij dit ook verplicht. Hier zijn kosten aan verbonden, o.a. voor het aanschaffen van extra laptops en andere voorzieningen die nodig zijn om de thuiswerkplek in te richten.

21-FP-9.15 Regio Twente

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-9.15	**Totaal div. prgramma's Regio Twente (zie toelichting 21-FP-9.15)**	34	25	25	25	25

De middelen op de betreffende taakvelden in de diverse programma's zijn in overeenstemming gebracht met de taakvelden zoals die zijn aangegeven in de begroting van de Regio Twente. Het totale effect van de herschikking van de middelen van alle programma's is in bovenstaande tabel weergegeven.

21-FP-9.16 Stadhuis

		2020	2021	2022	2023	2024
21-FP-9.16	**Stadhuis**	0	-54	-54	-54	-54

In september 2019 heeft ons college uw raad geïnformeerd over een te verwachten overschrijding van het krediet van de (ver)bouw van het stadhuis. De belangrijkste oorzaken zijn de werkzaamheden in verband met aangetroffen asbest en de aangescherpte regelgeving hieromtrent, meer achterstallig onderhoud, toegangsbeveiliging en het herstel van de openbare ruimte.

De overschrijding van € 1,2 miljoen is de financiële uitkomst van de eindrapportage van het project stadhuis. Dit met uitzondering van het lopende geschil met de bouwcombinatie omtrent de vertraging en de meerkosten van de vloer.

De kapitaallasten die voortvloeien uit de overschrijding van het krediet zijn € 54.000.

Onderdeel C - Risico's

In de beleidsnota integraal risicomanagement 2018-2022 heeft uw raad het uitgangspunt van een brede invulling van risicomanagement omarmd. Daarbij worden niet alleen de (wettelijke) kaders gevolgd, maar wordt het risicobewustzijn breed gestimuleerd in alle lagen van de organisatie. Risicomanagement is daarbij geen afzonderlijke activiteit (meer), maar maakt integraal deel uit van alle (management) processen. Uw raad heeft bij de vaststelling van de nota - om focus aan te brengen - veertien hoofdthema’s benoemd, waarbij we risico’s breed (dus niet alleen financieel) in kaart brengen. Bij de Beleidsbegroting en Jaarrekening vindt u jaarlijks een volledige, ook financieel doorgerekende, risicoanalyse. Bij het instrument van de Kadernota lopen we de veertien hoofdthema’s kort langs voor een beknopte beschouwing van de actuele risico’s. De benoemde hoofdthema’s zijn uiteraard niet statisch en dat blijkt in deze tijden maar weer eens. Corona voert ook in deze Kadernota de boventoon en is dus ook toegevoegd aan onze dynamische lijst met hoofdthema’s voor het integraal risicomanagement.

Corona

In deze Kadernota wordt op verschillende plekken stilgestaan bij de impact die de Coronacrisis heeft op onze gemeentelijke huishouding voor de komende jaren. Ook vanuit de blik van het integrale risicomanagement heeft de coronapandemie en de crises die daarvan het gevolg zijn onze volle aandacht. Er wordt ingezet op het sturen en beheersen van de mogelijke risico’s, in het volle besef dat dit moet gebeuren in een situatie vol met onzekerheden en een enorme dynamiek. Het gaat onder meer om de volgende te onderscheiden risico’s:

- gevolgen van de beperkende maatregelen voor de stad en organisatie, bijvoorbeeld het niet door mogen gaan van evenementen;
- gevolgen van ondersteunende initiatieven voor de stad, bijvoorbeeld extra geld voor zorg continuïteit, kinderopvang, uitstel van betaling van belastingen, meer uitkeringen, enz.;

- gevolgen van de coronacrisis voor zaken op andere beleidsterreinen, bijvoorbeeld gestopte of vertraagde beleidsprocessen, zoals het Marktplein;
- Organisatorische (bestuurlijke en ambtelijke) gevolgen van een gemeentelijke organisatie in crisisstand, bijvoorbeeld hoger ziekteverzuim.

Sociaal Domein: (Jeugd - WMO – Participatiewet)

Hoewel in het kader van het interventieprogramma sociaal domein sinds 2019 flinke stappen zijn en nog altijd worden gezet, blijft het krijgen van grip op de uitgaven een uitdaging. Dit is een landelijk beeld. Geïsoleerd beschouwd zijn de maatregelen uit het interventieprogramma veelal succesvol. Maar vooral externe factoren en rijksbeleid, zoals Cao-ontwikkelingen en invoering van het abonnementstarief, zorgen voor nieuwe risico's, die maken dat het overall beeld van grip op de uitgaven de komende jaren zorgelijk blijft. Ook aan de inkomstenkant liggen er uitdagen om – vooral structureel - meer middelen van het rijk te krijgen voor met name Jeugd en WMO. Er wordt permanent gewerkt aan (extra) maatregelen om de risico's te beheersen.

Hieronder willen we twee specifieke, relatief nieuwe, risico's in het sociaal domein iets nader toelichten

De invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel met ingang van 2022 laat een voorlopig verwacht nadelig effect van € 2 miljoen voor Hengelo zien. Dit betekent dat Hengelo meer kosten gaat betalen voor voogdij en 18+ voor cliënten die wij plaatsen buiten Hengelo dan dat wij aan middelen krijgen voor cliënten die door andere gemeenten voor voogdij en 18+ in Hengelo geplaatst zijn. De middelen uit de tijdelijke regeling Voogdij en 18+ worden toegevoegd aan het Jeugdbudget. In het nieuwe verdeelmodel Jeugd zou dit in principe ondervangen moeten worden en moeten leiden tot extra budget. Dit is echter nog niet zeker en is dus een risico. Vanaf 2022 moet het effect verrekend worden met herverdeeleffecten vanuit het traject verdeelmodel/algemene uitkering.

De decentralisatie beschermd wonen wordt gefaseerd uitgevoerd. Tot het met 2021 blijft Enschede als centrumgemeente verantwoordelijk voor de cliënten die gebruik maken van beschermd wonen en ontvangt Enschede daarvoor van het Rijk de financiële middelen. Per 2022 worden gemeenten lokaal verantwoordelijk voor nieuwe cliënten uit hun eigen gemeente die behoefte hebben aan beschermd wonen. De gemeenten ontvangen hiervoor ook lokaal bijbehorende financiële middelen. Op dit moment is nog onzeker hoe de kosten voor deze nieuwe taak zich zullen verhouden tot de toekomstige rijksmiddelen. Er zijn nog veel variabelen en onzekerheden van invloed, waaronder de relatie tussen Wlz en WMO, de daarmee verband houdende financiering, de omvang van de cliëntenstroom, de omvang van de financiering en de verdeelsleutel van de financiële middelen.

De risico's voor de Participatiewet zijn al toegelicht in paragraaf 3.2 onderdeel 21-FP-6.9 'Participatiewet Buig en bijstand'.

Inkoop en aanbesteden

Het risico met betrekking tot inkoop en aanbesteden is gedaald. We hebben de weg naar boven gevonden, door extra inzet via een op verdere professionalisering gericht project. Er zijn goede stappen gezet om te voldoen aan de wetgeving (rechtmatigheid) en ook in doelmatigheidsopzicht de inkoopfunctie een grotere toegevoegde waarde te geven. Ook de accountant heeft wat dit betreft 'vastgesteld dat de gemeente de juiste weg heeft ingeslagen'.

Omgevingswet

De ingangsdatum van de Omgevingswet is opnieuw uitgesteld. De nieuwe invoeringsdatum is 1 januari 2022. Belangrijkste risico is dat de doelstellingen van het project niet worden gerealiseerd. Ook liggen er risico's in de mate waarin we er in slagen om ons de vereiste andere rol als gemeente eigen te maken; zowel die van het college en ambtelijke organisatie, als die van de gemeenteraad.

Grondexploitaties

Naast de risico's in de individuele exploitaties is er een aantal bovenliggende risicoverhogende factoren voor de grondexploitaties:

- Een belangrijke oorzaak van de verhoging van het risico is dat de druk om woningbouwprogramma toe te voegen is toegenomen. Met de provincie zijn aanvullende woonafspraken gemaakt, maar omdat onzeker is in hoeverre in de toekomst de prognoses werkelijkheid worden, ontstaat een risico dat er meer wordt geprogrammeerd dan de lange termijn behoefte, tenzij aangetoond kan worden dat er daadwerkelijk meer vraag is. Het college is druk bezig om beheermaatregelen te treffen voor deze toegenomen risico's. In 2020 is er onafhankelijk onderzoek gedaan naar de vraag voor woningbouw en het blijkt dat er, onder voorwaarden, een grotere vraag te verwachten is. Op het moment dat hierover besloten wordt door de Raad nemen de risico's voor het grondbedrijf af. En daarmee ook voor de 'algemene dienst'.
- Daarnaast is er nog geen duidelijkheid over de gevolgen van de stikstofproblematiek en PFAS. Risico's hiervan zijn het niet kunnen uitgeven van projecten, inkomstendaling of -vertraging en hogere kosten.
- Tot slot het risico dat de in de grondexploitatie gehanteerde uitgangspunten (uitgifte tempo, grondprijzen, rente en inflatie) in de praktijk negatiever uitvallen dan begroot. Als de gevolgen daarvan financieel niet binnen de grondexploitaties opgevangen kunnen worden, zullen extra verliesvoorzieningen voor de grondexploitaties moeten worden gevormd.

Gegevensbescherming (AVG)

Hier speelt het risico dat de gemeente niet voldoet aan de wetgeving op het gebied van privacy, bijvoorbeeld in het geval van een datalek. Daarnaast werkt het thuiswerken (o.a. als gevolg van corona) in dit verband ook risicoverhogend. In het algemeen kunnen de gevolgen bijvoorbeeld zijn boetes en/of imagoschade.

Duurzaamheid

De duurzaamheidsdoelstellingen hebben bij uitstek veelal een tijdshorizon die vele jaren weg ligt. Alleen daarom al is de onzekerheid over de mate waarin de doelstellingen gehaald worden te omschrijven als een risico. Bijvoorbeeld ten aanzien van de energietransitie, klimaatadaptatie of circulaire economie. De eventuele gevolgen vertalen zich in eerste instantie natuurlijk op het gebied van het milieu. Maar ook kan dit als gevolg hebben dat er bijvoorbeeld energiearmoede optreedt, of andere sociaaleconomische of gezondheidsgevolgen.

Binnenstad

Het risico dat door economische ontwikkelingen de leegstand in de binnenstad niet afneemt, of nog verder toeneemt. Deze kans is reëel, gezien de huidige situatie met betrekking tot corona. Dit kan leiden tot een onaantrekkelijke binnenstad. Dit met gevolgen voor het bezoek aan en de werkgelegenheid in de binnenstad. Ook is het risico te benoemen dat er geen invulling komt voor het marktplein, of dat dit proces (te) lang gaat duren. Hierdoor kunnen kosten stijgen en kan onvrede bij inwoners ontstaan.

Hart van Zuid

Binnen dit majeure gebiedsprogramma ligt er een claim m.b.t. Boekelosebrug voor vertraging schade. Hier loopt de gemeente een financieel risico.

Het risico dat VDL vertrekt uit Hart van Zuid heeft zich voorgedaan, de consequenties hiervan zullen merkbaar zijn in dit gebied. Voor dit risico is continue aandacht, maar het biedt tegelijkertijd ook kansen.

Daarnaast wordt het risico geïdentificeerd dat Van Wijnen geen woningen gaat bouwen in Hart van Zuid. Hierdoor blijft er een groot deel braak liggen. Dit komt de aantrekkelijkheid en dus de ontwikkeling niet ten goede.

Renovatie stadhuis & Nieuwbouw stadskantoor

De nieuwbouw van het stadskantoor en de renovatie van het stadhuis zijn afgerond. De risico's die tijdens de bouwfase actief waren zijn er niet meer. Er is een geschil tussen de aannemer en gemeente inzake de vloer. Dit is onderhanden.

Warmtenet

De betrokkenheid bij Warmtenet is afgebouwd. Daarmee zijn ook de financiële risico's afgenomen. Dit blijkt ook uit het risicoprofiel van Warmtenet (nihil). Dit thema zal hierdoor verdwijnen uit de lijst met hoofdthema's met extra focus/aandacht.

Organisatierisico's (juridisch, personeel, informatie, veiligheid)

- Het risicoprofiel van de Parkeergarage BP Hofstedestraat is ongewijzigd gebleven. Binnen dit lopende dossier zijn wel ontwikkelingen, maar deze leiden op dit moment nog niet tot een ander risicoprofiel. De rechtbank heeft bepaald dat een "comparitie" van partijen zal plaatsvinden. In deze bijeenkomst zal geprobeerd worden door het sluiten van een compromis het geschil juridisch te beëindigen en ook een oplossing voor het onderliggende belangenconflict te realiseren. De uitkomst is onzeker en heeft grote impact op de financiële impact van dit risico. Naast het risico op hogere kosten is een van de risicoscenario's dat de boekwaarde van de activa moet worden gewaardeerd tegen de waarde in het economisch verkeer en gegeven de exploitatie is die waarde nihil.
- Het risico van ondermijnende activiteiten, ook binnen de gemeente. Als beheersingsmaatregel is recent een Plan van aanpak ondermijning gemaakt.
- het risico op planschades (o.a. Megahome op gezondheidspark)

Onderdeel D - Onvoorziene tegenvallers

Op dit moment blijven we nog uitgaan van een ***dynamisch*** perspectief. Er kunnen zich de komende periode onvoorziene omstandigheden voordoen, die op dit moment nog niet zijn in te schatten, met name de financiële effecten als gevolg van de Coronacrisis.

Onderdeel E - Subtotaal verwacht saldo bestaand beleid 2020 - 2024

Op basis van de hier voorgaande beschreven autonome ontwikkelingen wordt het verwachte saldo voor het bestaande beleid:

*- = nadeel; bedragen * € 1.000*	*1e Berap 2020*	*Kadernota 2021*	*2022*	*2023*	*2024*
Kadernota: subtotaal verwacht saldo bestaand beleid 2020-2024 exclusief meicirculaire 2020 gemeentefonds	-813	-1.262	-70	-430	-1.030

Voor alle jaren is er sprake van een tekort in het financieel perspectief. Echter in bovenstaande reeks zijn de effecten van de meicirculaire 2020 van het gemeentefonds nog niet verwerkt. Deze worden op hoofdlijnen geschetst in het volgende onderdeel.

Onderdeel F - Meicirculaire 2020 gemeentefonds

Aanvankelijk zou de meicirculaire 2020 een circulaire worden met veel mutaties door de vertaling van het nieuwe verdeelstelsel van het gemeentefonds met ingang van het jaar 2021. Dit is echter doorgeschoven naar de decembercirculaire 2020 met het nieuwe ingangsjaar 2022.

Ook de brief van de minister BZK aan de Tweede Kamer van 28 mei 2020 over het compensatiepakket Corona ter waarde van € 542 miljoen (voor gemeenten) voor de eerste periode tot 1 juni leidt niet tot cijfermatige aanpassingen in deze circulaire. De financiële vertaling ervan zal binnen enkele weken in een extra brief komen, waarna de bevoorschotting zal starten. De definitieve cijfers en verdeling zal bekend worden gemaakt in de septembercirculaire 2020.

Het financieel effect van de meicirculaire 2020 voor het begrotingsjaar 2020 is € 834.000 voordelig. Dit bedrag is verwerkt in de 1e Beleidsrapportage 2020. Voor de jaren 2021-2024 fluctueert het financieel perspectief van bijna € 0,6 miljoen voordelig tot ruim € 0,9 miljoen nadelig.

De grootste ontwikkelingen in deze meicirculaire 2020 zijn:

- de meerjarige ontwikkeling van het accres (‘trap op, trap af’ in relatie tot de ontwikkeling van de rijksuitgaven), waarbij het accres voor de jaren 2020 en 2021 bevroren is op basis van het niveau van deze meicirculaire;
- de afrekening in 2020 van het (plafond) BTW compensatiefonds op basis van realisatie 2019; de raming van de ruimte onder het plafond voor het BTW compensatiefonds met ingang van 2021;
- de ontwikkeling van de landelijke en gemeentelijke aantallen voor alle verdeelmaatstaven in het gemeentefonds;
- de loon- en prijs- ontwikkelingen voor de integratie-uitkeringen Participatie en Voogdij/18+;
- de lagere integratie-uitkering Voogdij/18+ met ingang van 2021 op basis van het historisch zorggebruik (t-2).

Op basis van de afgekondigde maatregelen/aanpassingen in de meicirculaire laten we de volgende stelposten vervallen:

- afvlakking accressen;
- vermindering Voogdij/18+.

In bijlage 7.3 ‘Financiële effecten van de meicirculaire 2020 van het gemeentefonds’ kunt u de uitgebreide toelichting lezen.

Onderdeel G - Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2020-2024

Het totale financiële beeld van deze Kadernota ziet er als volgt uit:

Financieel totaaloverzicht Kadernota 2021-2024 (inclusief 1e Beleidsrapportage 2020)					
- = nadeel; bedragen * € 1.000	***1e Berap 2020***	***Kadernota 2021***	***2022***	***2023***	***2024***
Kadernota: subtotaal verwacht saldo bestaand beleid 2020-2024 exclusief meicirculaire 2020 gemeentefonds	-813	-1.262	-70	-430	-1.030
Effect meicirculaire 2020 gemeentefonds	834	-3	589	-212	-901
Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2020-2024	**21**	**-1.265**	**519**	**-642**	**-1.931**

Na de verwerking van de meicirculaire 2020 van het gemeentefonds ziet het financieel perspectief er nadeliger uit, met uitzondering van de jaren 2020 en 2022. Uiteindelijk resulteert dit voor de Kadernota voor de periode 2021-2024 in een (licht) nadelig begrotingssaldo tussen de € 0,6 en ruim € 1,9 miljoen, met uitzondering van het jaar 2022. Voor het jaar 2022 is sprake van een positief saldo van € 0,5 miljoen.

In onze ogen is het belangrijk dat we als gemeente eerst de impact van de Coronacrisis om ons bestaande beleid ook tijdens en na de Coronacrisis te kunnen handhaven. Deze inzet vloeit ook voort hetgeen we in hoofdstuk 1 van deze Kadernota hebben belicht. Daarin concludeerden wij dat we ten aanzien van de ambities op goed koers liggen en die koers willen blijven vasthouden. Wij stellen dan ook voor prioriteit te geven aan het op orde houden van deze basis in plaats van nu nieuw beleid te initiëren. Anderzijds achten wij het op dit moment, met een licht financieel negatief meerjarenperspectief, ook niet gewenst om - aan de andere kant van het spectrum - een allesomvattende bezuinigingsopgave op te starten. Onze burgers, ondernemers en instellingen worden op dit moment al getroffen door de effecten van de Coronacrisis. Waar mogelijk en noodzakelijk zouden wij ons juist willen inzetten om de impact van de crisis te verzachten, door te koersen op het 'behoud van het goede' door behoud van hetgeen we hebben gerealiseerd in onze stad en hetgeen bijdraagt aan ons woon- en werkklimaat.

In het kader van het financieel toezicht is een sluitend meerjarenperspectief uitgangspunt, zoals is gesteld in de begrotingscirculaire 2021 van de provincie Overijssel. Echter gaat dit voorbij aan de impact van de Coronacrisis welke zullen leiden tot incidentele dan wel structurele gevolgen, welke op dit moment nog moeilijk voorspelbaar zijn. We moeten eerst bezien wat de komende maanden nog op ons afkomt als gemeenten en of we als gemeenten nog überhaupt aan het toezichtkader kunnen voldoen. Hierin moeten we als gemeenten samen optrekken richting het rijk en de provincie.

Onderdeel H - Voorbereiding nieuw beleid/kunst- en cultuurvisie

Actualisatie cultuurvisie 2021-2024

Zoals afgesproken met uw raad wordt in 2020 de cultuurvisie geactualiseerd. Deze actualisatie ligt nu bij uw raad voor eerste lezing. De actualisatie gaat in op een aantal programmalijnen. Deze programmalijnen worden verder in 2020 uitgewerkt. De financiële effecten van deze uitwerking zijn nu nog niet bekend.

Beeldende kunst

De programmalijn beeldende kunst is al wel uitgewerkt binnen dit eerste concept. Deze uitwerking bevat een drietal varianten hoe beeldende kunst in de toekomst vorm gegeven kan worden. Uiteindelijk is het besluit aan de raad om een keuze te maken voor een variant. Elke variant kent haar eigen financieel effect. Welke consequenties dit heeft voor de begroting 2021 en verder is op dit moment nog niet duidelijk.

Daarom zijn voor de periode 2021-2024 vooralsnog p.m. ramingen opgenomen.

Onderdeel I - Totaal verwacht saldo 2020-2024

De uiteindelijke besluitvorming van de kunst- en cultuurvisie is over de zomervakantie 2020 getild. Dit betekent dat we op dit moment nog niet kunnen inschatten tot welke voorstellen worden besloten door uw gemeenteraad. Vooralsnog houden we daarom op dit moment rekening in de Kadernota met een p.m. raming vanaf 2021. Het totaal verwachte saldo voor deze Kadernota blijft daardoor ongewijzigd, zoals gepresenteerd in de tabel in het (voorgaand) onderdeel G 'Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2020-2024'.

4

Ontwikkeling weerstands-vermogen

4.1 Weerstandsvermogen o.b.v. Jaarstukken 2019 56
4.2 Weerstandsvermogen Kadernota 57

4.1 Weerstandsvermogen o.b.v. Jaarstukken 2019

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen op grond van de Jaarstukken 2019 inclusief bestemmingsvoorstel ziet er als volgt uit:

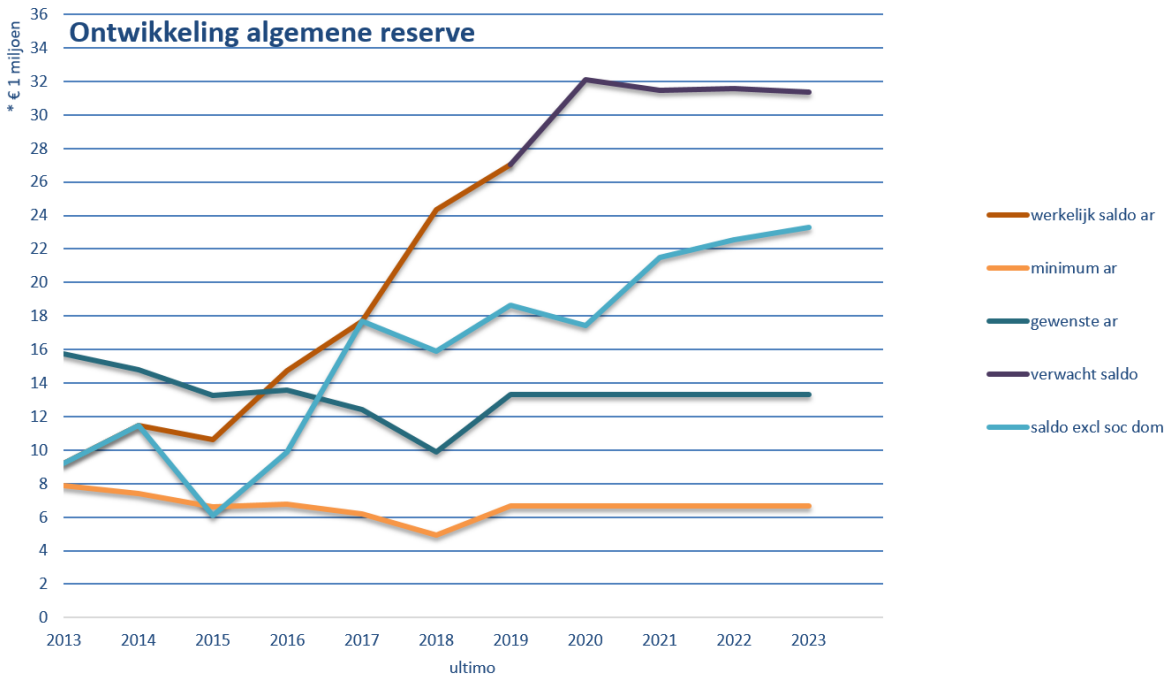

Op basis van bovenstaande grafiek is de verwachte stand eind 2023 bijna € 31,4 miljoen. Exclusief de reeds bestemde middelen voor het sociaal domein (=saldo excl soc dom) komt de algemene reserve eind 2023 uit op bijna € 23,3 miljoen. Dan zijn bijna € 8,1 miljoen van de beklemde middelen van het sociaal domein zijn nog niet ingevuld en nog vrij besteedbaar.

In de volgende paragraaf gaan we in op de ontwikkeling van het weerstandsvermorgen na de mutaties in de Jaarstukken 2019 en dus inclusief de voorgestelde mutatie in deze Kadernota.

4.2 Weerstandsvermogen Kadernota

In uw raad is een separaat voorstel aangeboden over 'Voorzet inzet middelen innovatie, preventie en versnelling innovatie' voor het sociaal domein (zaaknummer: 3052787). Hiervoor vinden kleine verschuivingen tussen de begrotingsjaren plaats binnen het beklemde deel sociaal domein van de algemene reserve. Daarnaast is er sprake van een structureel lagere (rente)toevoeging aan de algemene reserve (zie paragraaf 3.2 onderdeel 21-FP-9.11).

Na deze mutaties ziet de ontwikkeling van de algemene reserve er als volgt uit:

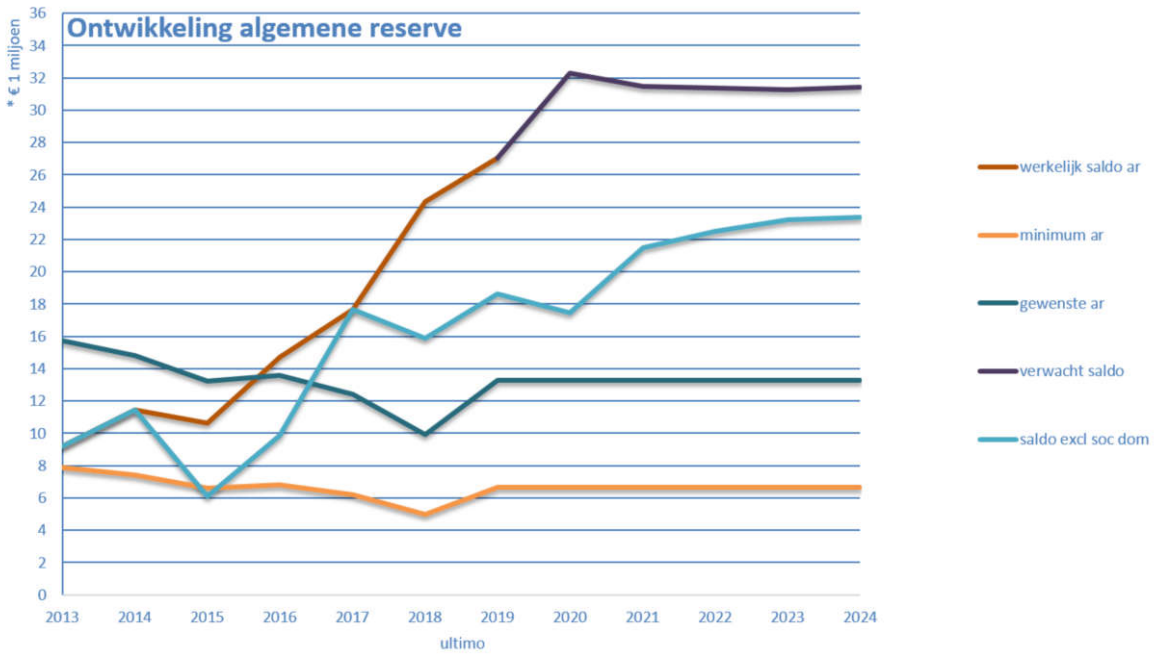

Op basis van de grafiek kan worden geconcludeerd dat de verwachte stand van de algemene reserve eind 2024 (€ 31,4 miljoen) nog ruimschoots boven het gewenste niveau van de algemene reserve (50% van het risicoprofiel van € 26,6 miljoen is € 13,3 miljoen) blijft. Exclusief de gelabelde middelen voor het sociaal domein (= saldo excl soc dom) komt de algemene reserve uit op € 23,4 miljoen ultimo 2024.

Daarbij willen wij u wel de opmerking van de provincie in herinnering brengen dat ten opzichte van deze solvabiliteitsnorm onze reservepositie laag is en blijft. Vorig jaar uit de financiële scan kwam naar voren, dat de financiële positie van de gemeente Hengelo kwetsbaar is. De gemeente is, als het gaat om de weerbaarheid, vooral kwetsbaar door de lagere solvabiliteit (reserves) als deze wordt afgezet tegen de signaalwaarde (eigen vermogen < 20%), die de Vereniging van Nederlandse Gemeenten hanteert. Echter gaf de provincie vorig jaar ook aan dat de gemeente de risico's goed kwalificeert. Er is dus nu geen aanleiding om ten laste van de exploitatie nog extra het eigen vermogen (algemene reserve) in de Kadernota te versterken.

5

Woonlasten-ontwikkeling

5.1 Ontwikkeling OZB, riool- en afvalstoffenheffing 60
5.2 Lokale belastingdruk 63

5.1 Ontwikkeling OZB, riool- en afvalstoffenheffing

OZB

Inflatiecorrectie

Op basis van de begrotingsuitgangspunten wordt voor de OZB de 'reguliere' inflatiecorrectie (inclusief correcties van voorgaande jaren) toegepast, namelijk 2,3%.

WOZ-waardering naar vierkante meter gebruiksoppervlakte met ingang van 2021

GBTwente is wettelijk verplicht om de WOZ-waardeberekening te wijzigen van berekening per inhoud naar gebruiksoppervlakte. Dit jaar is Hengelo aan de beurt voor deze omslag. Dat betekent:

- dat er voor de eigenaar een wijziging kan ontstaan in de WOZ-waarde;
- dat het voor het proces van opstellen en besluiten van de Verordening onroerende zaakbelastingen een hele uitdaging is om tijdig een geheel van goed gewaardeerde objecten in Hengelo te verkrijgen.

De nieuwe WOZ-waarde

De andere berekening zal in het algemeen tot een WOZ-waarde leiden die niet veel afwijkt van 2020. Maar er zijn ook uitzonderingen. Woningen met veel inhoud door hoge plafonds of meer ruimte onder een schuine kap zullen een effect kunnen verwachten. Een herberekening leidt ook altijd tot een versnelde actualisatie van bijgebouwde delen en gesloopte panden, waardoor ook verschillen met het verleden kunnen ontstaan.

GBTwente zal op voorhand alle problemen en onzuiverheden in de herberekening proberen af te vangen. Toch zal elke eigenaar in 2021 extra aandacht hebben voor de nieuw vastgestelde waarde.

Het proces van de Verordening

Ervaring in Borne, dat in 2020 over ging, leert dat tijd nodig is om tot een goede waardebepaling te komen. GBTwente wil zo zuiver mogelijk de nieuwe waarden berekenen en deze ook toetsen en zo de kans op bezwaren en herberekeningen in 2021 zoveel mogelijk voorkomen.

Ons voorstel is om de omzetting van kubieke meter inhoud naar vierkante meter gebruiksoppervlakte als zwaarwegend genoeg te zien om pas uiterlijk 19 oktober 2020 deze Verordening bij de stukken voor de raad te plaatsen. Ze kunnen dan nog meegenomen worden in de politieke markt van 20 oktober 2020. Het gaat bij de tariefbepaling immers niet meer om het omzettotaal, maar om de technische exercitie om dit totaal te bereiken.

Rioolheffing
Zoals het tarievenbeleid is vastgesteld in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 stijgt de rioolheffing jaarlijks met 3,5% tot en met het jaar 2022. In de jaarschijven 2023 en 2024 is jaarlijks rekening gehouden met de groei van de lasten met 2% conform het huidige GRP en niet meer met de inflatiecorrectie.

Afvalstoffenheffing

De afvalbegroting is kostendekkend. De gemeente mag dus geen 'winst' maken op het afvalbeleid. De afvalbegroting wordt beïnvloed door een aantal factoren. De belangrijkste factoren zijn de toename van de verwerkingstarieven van afvalstromen, zoals verpakkingen, de inzamelingskosten en transportkosten van afval. Omdat de kosten sterk stijgen, is een stijging van de tarieven helaas onafwendbaar.

Voor een sluitende begroting is in 2021 € 8,12 miljoen aan opbrengsten afvalstoffenheffing noodzakelijk. De stijging van de kosten is verdisconteerd in het vaste tarief en in het variabele tarief. Bewust is er ook voor gekozen om het variabele tarief iets te laten stijgen, omdat dit van invloed is op het aanbiedgedrag van inwoners.

We stellen voor dat het vaste tarief stijgt van € 155,76 in 2020 naar € 168,36 in 2021 en het variabele kliktarief voor de verzamelcontainer grijs van € 1,20 in 2020 naar € 1,30 in 2021. De gemiddelde afvalstoffenheffing stijgt dan van € 195,36 in 2020 naar € 210,36 in 2021. Dat is een stijging van € 15.

Soort container	aantal uitgezette containers (1)	aanbiedingen per jaar (2)	totaal aanbiedingen (3)	tarief incl. belasting (4)	opbrengst (5)
zorgcontainer 240 liter	245	12	2.940	11,95	35.133
zorgcontainer 140 liter	243	12	2.916	7,00	20.412
keuzecontainer 240 liter	2.594	6	15.564	16,50	256.806
keuzecontainer 140 liter	1.028	6	6.168	9,70	59.830
verzamelcontainers 30 liter	33.623	24	806.952	1,30	1.049.038
GFT 240 liter	8.316	9	74.844	2,00	149.688
GFT 140 liter	18.790	9	169.110	1,20	202.932
schatting aantal aansluitingen GBT totaal	37.184				1.773.838
bruikleenvergoeding/toeslag keuzecontainer € 24	3.622			24	86.928
vast tarief	37.184			168,36	6.260.298
Totale opbrengst					**8.121.064**

Het college betreurt het dat de tarieven omhoog moeten. We zien in Hengelo dat mensen over het algemeen hun afval heel netjes scheiden. Elk jaar wordt er minder restafval geproduceerd. Maar door factoren waar de gemeente geen of amper invloed op heeft, gaan de tarieven wel omhoog. En dat is zuur voor onze inwoners.

We vinden dit ook wel de maximale verhogingen voor het vaste en het variabele tarief voor 2021. Nu de kosten bekend zijn gaan we de komende maanden bezien, in aanloop naar de begroting, of we de kosten nog kunnen verminderen en eventueel het tarief kunnen verlagen. Wij blijven ons de komende tijd inzetten om de tarieven voor onze burgers zo laag mogelijk te houden.

De mutaties in de afvalbegroting worden met name veroorzaakt door:

Prijsschommelingen grondstoffen

We zamelen steeds meer grondstoffen in. De verwerkingstarieven van ingezamelde grondstoffenstromen en opbrengsten zijn moeilijk voorspelbaar. Dat komt omdat ze afhankelijk zijn van wereldwijde ontwikkelingen. Dit zijn toenemende risico's voor de afvalbegroting.

Tegenvallers zien we vooral bij papier en bij verpakkingen. Samen stijgen de kosten voor deze afvalstromen met € 587.000 ten opzichte van het jaar ervoor. Dit heeft ook te maken met tegenvallende aanbestedingsresultaten. Voor bijna alle verwerkings- en recyclinginstallaties in Nederland is er een tekort aan capaciteit en afzet, waardoor de kosten voor verwerking hoger uitvallen.

Daarnaast is de prijs voor papier zeer sterk gedaald. Ondanks een licht herstel van de wereldmarkt verwachten we € 125.000 mis te lopen aan inkomsten. Door de toename van lasten door derden stijgt ook de BTW-component in de kostprijsberekening mee. Deze BTW-component wordt conform bestaand beleid als last in de tariefberekening meegenomen en is samen met de kwijtschelding afval en overhead de oorzaak van het positieve saldo op het taakveld 7.3 Afval.

Verwerking van restafval wordt duurder

De verwerkingskosten van afval stijgen gestaag. Dit komt door rijksoverheidsmaatregelen, zoals de stijgende afvalstoffenbelasting op de verbranding van restafval. Deze bedraagt inmiddels € 32,63 per ton. Maar ook omdat de verwerkers steeds strengere kwaliteitseisen stellen. Aangeleverde verpakkingen mogen niet of nauwelijks vervuild zijn met bijvoorbeeld restafval. In de praktijk blijkt dat helaas nog wel voor te komen.

Belangrijkste posten op een rij

Hieronder zijn de grootste verschillen ten opzichte van de vorige afvalbegroting weergegeven. Alleen de posten van *meer € 100.000* zijn opgenomen in de tabel.

Omschrijving	2020 begroot	2021 begroot	Verschil
Opbrengsten oud papier	- € 325.000	- € 200.000	- € 125.000
Kosten oud papier	€ 493.000	€ 700.000	- € 207.000
Oninbare afvalstoffenheffing	-	€ 100.000	- € 100.000
Plaagdieren	€ 173.000	-	€ 173.000
Kosten plastic verpakkingen	€ 1.520.000	€ 1.900.000	- € 380.000
TOTAAL	**€ 1.861.000**	**€ 2.500.000**	**- € 639.000**

Hieruit komt ook het beeld naar voren dat de grote dossiers van verpakkingsmateriaal en oud papier met name zorgen voor de uitzetting van verwachte kosten.

Landelijke trend

Hengelo is niet de enige gemeente die hiermee te maken heeft. We zien overal in het land dat gemeenten hun afvaltarieven soms fors moeten verhogen. Dat zagen we vorig jaar al ontstaan, toen in Hengelo het vast tarief nog werd verlaagd vanwege het uitgangspunt dat de gemeente niet mag ‘verdienen’ op de afvalstoffenheffing en er nog dekking was in de afvalreserve. De afvalstoffenheffing is immers kostendekkend. Landelijk ging de afvalstoffenheffing in 2020 gemiddeld met een record van gemiddeld 9,5 % fors omhoog. Deze trend zet zich in 2021 naar verwachting voort. We zien hierin feitelijk geen verschil tussen gemeenten met of zonder diftar of omgekeerd inzamelen.

Limiet grof tuinafval

Om de kosten enigszins in de handen te houden stelt het college verder voor om de hoeveelheden grof tuinafval, die voornamelijk door bedrijven worden gestort op het Milieupark, boven 1.000 kg te gaan belasten. Tot nu toe is dat gratis, waardoor een zeer kleine groep bewoners, met name hoveniers die gebruik maken van hun privé milieupas, grote hoeveelheden groen gratis storten. We verwachten hierdoor een daling van de stort tuinafval en minder kosten voor transport en verwerking. Netto effect van deze maatregel is een voordeel van € 83.000. Deze maatregel is reeds verwerkt in de begroting en het tarief. Wij stellen uw raad voor hiermee in te stemmen.

En verder

Via een juridische procedure is duidelijk geworden dat de plaagdierbestrijding niet meer betaald hoeft te worden uit de afvalstoffenheffing. Dit bedrag (€ 173.000) wordt een (milieu)last voor de algemene dienst. Wat per 2021 wel betaald moet worden uit de afvalstoffenheffing is de oninbaarheid van afvalheffingen (€ 100.000).

5.2 Lokale belastingdruk

De lokale belastingdruk voor een eigenaar en een huurder van een woning neemt toe met respectievelijk 4,1% en 5,4% in 2021 ten opzichte van 2020. Voor de periode 2020-2024 stijgt de lokale woonlastendruk voor een eigenaar van een woning met 6,8%. Voor deze periode is de stijging voor een huurder van een woning 9,7%. Dit is als volgt te verklaren. Het tarief voor afvalstoffenheffing stijgt het meest en heeft daarom de meeste impact op de eigenaars- en huurderslasten. Mede omdat de inflatiecorrecties OZB meerjarig nog niet zijn opgenomen, is de invloed van de OZB-stijging nog gering. In het huurderstarief (waarin OZB niet mee speelt) hebben de tarieven voor afvalstoffen- en rioolheffing meer impact, dan in het eigenaarstarief. Dit verklaart de hogere procentuele toename van de huurderslasten. Voor een eigenaar van een woning wordt jaarlijks, bij de begrotingsbehandeling, de inflatiecorrectie voor de OZB voor een (nieuw) komend begrotingsjaar ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. Door het hanteren van constante lonen en prijzen in de meerjarenramingen 2022-2024 is de inflatiecorrectie voor de OZB op p.m. geraamd.

Zie ook bijlage 7.2 voor een indicatieve ontwikkeling van de lokale woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing) van een gemiddeld huishouden; zowel voor de eigenaar dan wel huurder van een woning.

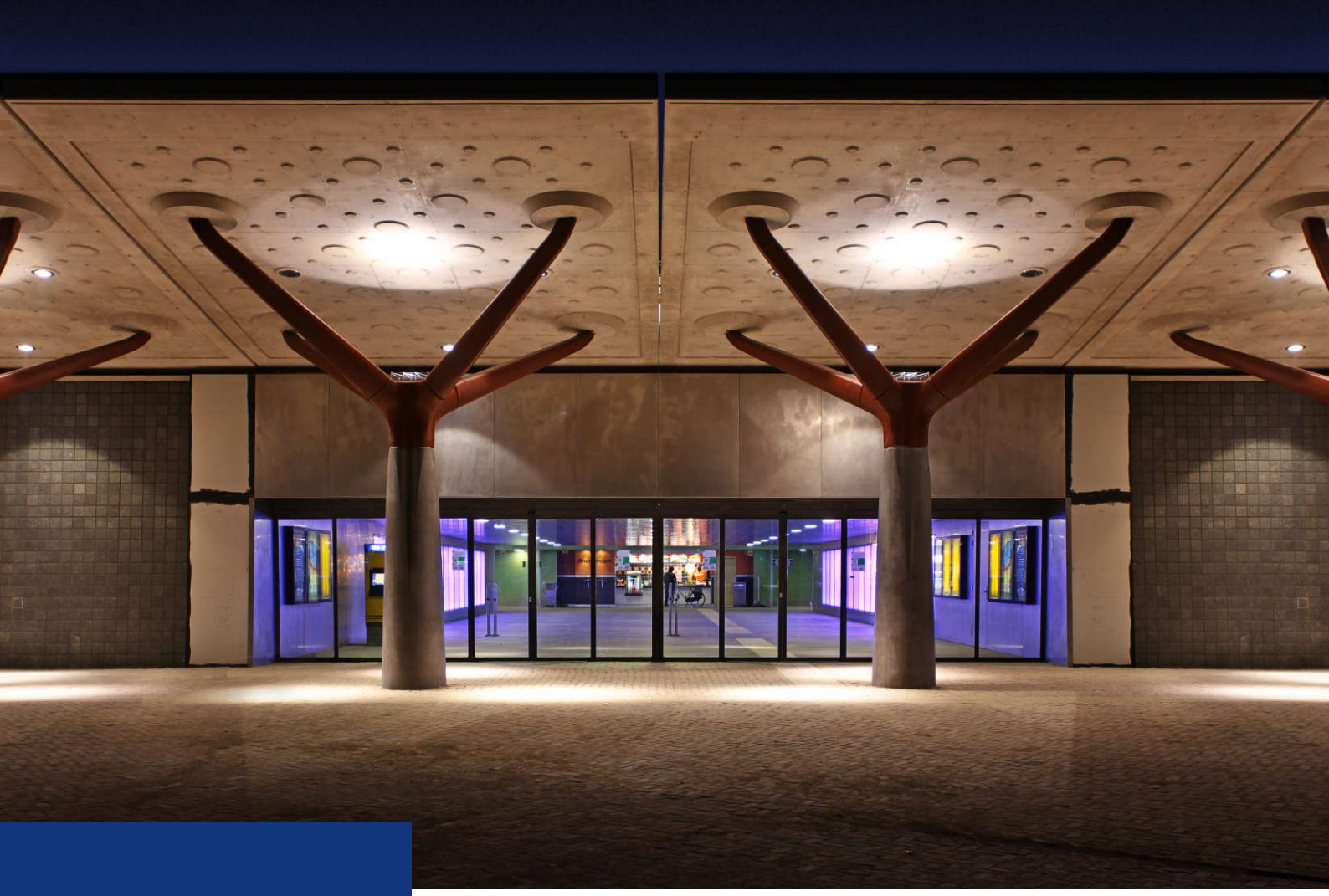

6

Conclusie/ vervolgproces

6.1 Conclusie 66
6.2 Vervolgproces 67

6.1 Conclusie

Resumerend leidt dit (uiteindelijk) tot het volgende financieel perspectief voor deze Kadernota:

Financieel totaaloverzicht Kadernota 2021-2024 (inclusief 1e Beleidsrapportage 2020)					
- = nadeel; bedragen * € 1.000	***1e Berap 2020***	***Kadernota 2021***	***2022***	***2023***	***2024***
Kadernota: subtotaal verwacht saldo bestaand beleid 2020-2024 exclusief meicirculaire 2020 gemeentefonds	-813	-1.262	-70	-430	-1.030
Effect meicirculaire 2020 gemeentefonds	834	-3	589	-212	-901
Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2020-2024	**21**	**-1.265**	**519**	**-642**	**-1.931**

Uiteindelijk resulteert dit financieel perspectief voor de Kadernota voor de periode 2021-2024 in een (licht) nadelig begrotingssaldo tussen de € 0,6 miljoen en ruim € 1,9 miljoen per jaar, met uitzondering van het jaar 2022. Voor het jaar 2022 is sprake van een positief saldo van € 0,5 miljoen.

Hoe we het vervolgproces voor ons zien wordt in de volgende paragraaf (nogmaals) belicht.

Ten slotte neemt de lokale belastingdruk voor een eigenaar en een huurder van een woning toe met respectievelijk 4,1% en 5,4% in 2021 ten opzichte van 2020.

6.2 Vervolgproces

Op 23 juni vindt de oordeelsvormende politieke markt over deze Kadernota plaats. De behandeling in uw raad is voorzien op 1 juli 2020.

Met uw raad is eerder afgesproken om eind juni 2020 de balans op te maken en mede afhankelijk van het financieel perspectief te bepalen hoe we het vervolgtraject gaan vormgeven met bezuinigingen c.q. nieuw beleid.

Inmiddels zijn we in een hele andere situatie beland. De Coronacrisis heeft een behoorlijke (financiële) impact op diverse onderdelen in de begroting. De uiteindelijke financiële (meerjarige) gevolgen van de Coronacrisis zijn op dit moment erg moeilijk in te schatten, zowel in structurele als in incidentele effecten. Dit is mede afhankelijk van de duur van de genomen of nog te nemen maatregelen van de rijksoverheid, en/of de uiteindelijke compensatie van het rijk afdoende is. Wel zetten we in op een stevige lobby richting het rijk om alle kosten of gederfde inkomsten realistisch gecompenseerd te krijgen.

Daarbij komt nog dat de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in haar brief van 28 mei jl. aan de Tweede Kamer heeft laten weten dat de medeoverheden een reële vergoeding krijgen, maar dat:

- medeoverheden er niet slechter voor komen te staan dan voor de Coronacrisis;
- rijk en medeoverheden zelf een deel van de meerkosten moeten opvangen en moeten herprioriteren binnen bestaande budgetten.

In onze ogen is het belangrijk dat we als gemeente eerst de impact van de hier boven geschetste ontwikkelingen kunnen overzien om ons bestaande beleid ook tijdens en na de Coronacrisis te kunnen handhaven. Deze inzet vloeit ook voort hetgeen we in hoofdstuk 1 van deze Kadernota hebben belicht. Daarin concludeerden wij dat we ten aanzien van de ambities op goed koers liggen en die koers willen blijven vasthouden. Wij stellen dan ook voor prioriteit te geven aan het op orde houden van deze basis in plaats van nu nieuw beleid te initiëren. Anderzijds achten wij het op dit moment, met een licht financieel negatief meerjarenperspectief, ook niet gewenst om - aan de andere kant van het spectrum - een allesomvattende bezuinigingsopgave op te starten. Onze burgers, ondernemers en instellingen worden op dit moment al getroffen door de effecten van de Coronacrisis. Waar mogelijk en noodzakelijk zouden wij ons juist willen inzetten om de impact van de crisis te verzachten, door te koersen op het 'behoud van het goede' door behoud van hetgeen we hebben gerealiseerd in onze stad en hetgeen bijdraagt aan ons woon- en werkklimaat.

Daarnaast worden de financiële kaders van de gemeente met name bepaald door het gemeentefonds. Voor 2022 en verder gaat het rijk een andere verdeling voor het gemeentefonds aan gemeenten hanteren, waardoor de gemeenten op z'n vroegst in de decembercirculaire 2020 duidelijkheid krijgen over het financieel meerjarenperspectief. Dit gaat gepaard met herverdeeleffecten. Hiermee lopen we nog aanzienlijke financiële risico's.

Gelet op deze onzekere uitkomsten stellen we uw raad voor om nu geen traject voor nieuw beleid op te starten. Op dit moment weten we nog niet of er komende jaren geld beschikbaar is voor nieuwe initiatieven, of dat er bezuinigd moet worden. Die duidelijkheid is er nu niet en we willen geen valse verwachtingen wekken naar onze inwoners, organisaties, etc. Bovendien is onze verwachting dat we het komend half jaar nodig zullen hebben om met al onze partners in de stad te inventariseren welke gevolgen de huidige crisis heeft voor wat zij bijdragen met hun activiteiten aan de stad. Daar zullen we eerst de balans van op moeten maken.

Wij vragen uw gemeenteraad om ons de komende maanden de ruimte te geven om de Beleidsbegroting 2021-2024 op te stellen, met inachtneming van hetgeen er nog verder op ons afkomt (als gemeenten). Het begrotingsproces blijft een **dynamisch proces** door de (financiële) effecten als gevolg van de Coronacrisis. Uitgangspunt blijft een financieel gezonde gemeente met voldoende weerstandsvermogen (reserves) om tegenvallers op te kunnen vangen.

7

Bijlage

7.1	Begrotingsuitgangspunten 2021-2024	70
7.2	Indicatie ontwikkeling lokale woonlasten	73
7.3	Financiële effecten van de meicirculaire 2020 van het gemeentefonds	74
7.4	Financieel meerjarenperspectief Jeugd en Wmo	82
7.5	Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte	86
7.6	Toekomstbestendig Metropool	92

7.1 Begrotingsuitgangspunten 2021-2024

In artikel 2 van de 'Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo' wordt ingegaan op de Kadernota: 'Jaarlijks wordt in het voorjaar door het college een Kadernota of Kaderbrief aangeboden aan de raad. De belangrijkste elementen erin zijn een actueel financieel meerjarenbeeld, (eventuele) voorstellen voor nieuw beleid en voor (eventuele) bezuinigingen.'

Ieder jaar presenteren we in de Kadernota de begrotingsuitgangspunten. Het gaat hierbij om de grondslagen voor de ramingen bestaand beleid, zoals de loon- en prijscompensatie, de inflatiecorrectie voor het sociaal domein, subsidies, huren, belastingen, heffingen en tarieven, de (omslag)rente en autonome ontwikkelingen.

Prijscompensatie
Op basis van het Centraal Economisch Plan 2020 (CEP2020) van het Centraal Planbureau zijn in maart 2020 de nieuwe prijs- en loonontwikkelingen gepubliceerd. Voor de prijscompensatie gaan we uit van de netto materiële overheidsconsumptie voor het begrotingsjaar 2021 van 2,3%. Zoals gebruikelijk is dit inclusief de correcties van de voorgaande jaren 2018, 2019 en 2020. Zie hieronder het resumerend overzicht.

Looncompensatie
De Cao gemeenten loopt tot 1 januari 2021. Voor de ramingen van de nieuwe loonontwikkelingen voor het jaar 2021 maken we ook gebruik van de cijfers die in het CEP2020 zijn gepubliceerd. De verwachte looncompensatie voor het begrotingsjaar 2021 is 2,8%. Normaliter worden deze middelen op een algemene stelpost in de begroting geraamd in afwachting van een nieuwe Cao met ingang van 1 januari 2021.

Subsidies
Voor de subsidies geldt de gebruikelijke weging van 2/3e looncompensatie en 1/3e prijscompensatie. Op basis van de onderstaande percentages in de tabel (inclusief correcties voorgaande jaren) komt de uiteindelijke stijging voor subsidies in 2021 uit op 4,1%, mits ze geen onderdeel uitmaken van mogelijke nieuwe bezuinigingsmaatregelen.

Resumerend overzicht:

Kadernota 2021-2024/Beleidsbegroting 2021-2024 (o.b.v. CEP 2020):					
	2018	**2019**	**2020**	**2021**	
Prijscompensatie	2,20%	1,30%	1,80%	1,70%	
Looncompensatie	2,60%	4,50%	2,60%	2,80%	
Subsidies (1/3 prijs- en 2/3 looncompensatie)	2,47%	3,43%	2,33%	2,43%	
Kadernota 2020-2023/Beleidsbegroting 2020-2023 (o.b.v. CEP 2019):					
	2018	**2019**	**2020**	**2021**	
Prijscompensatie	1,80%	1,40%	1,50%		
Looncompensatie	3,10%	2,50%	1,90%		
Subsidies (1/3 prijs- en 2/3 looncompensatie)	2,67%	2,13%	1,77%	0,00%	
Verschil	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**Index 2021**
Prijscompensatie	0,40%	-0,10%	0,30%	1,70%	**2,30%**
Looncompensatie	-0,50%	2,00%	0,70%	2,80%	**5,00%**
Subsidies	-0,20%	1,30%	0,57%	2,43%	**4,10%**

Sociaal domein (Wmo en Jeugd)
Binnen het sociaal domein hebben wij meerdere majeure (raam)contracten afgesloten waarin een

verwijzing naar verschillende indexen wordt gemaakt. Zo geldt voor de Ondersteuningsbehoeften en Modules bijvoorbeeld een index conform NZA systematiek waarbij een verhouding 75/25 tussen personele- en materiële kosten/kapitaallasten wordt gemaakt, bij vervoer is de NEA index van toepassing en voor huishoudelijke ondersteuning is onlangs op basis van de reële kostprijssystematiek en Cao ontwikkelingen regionaal een nieuwe index vastgesteld. In deze begroting is rekening gehouden met de volgende specifieke percentages:

- ondersteuningsbehoeften, modules, beschikbaarheidsvoorzieningen en maatregelhulp: 3,41% (PGB: 2,73%);
- huishoudelijke ondersteuning: 5% (PGB:4%);
- vervoer: 6,7%.

Projecten in het voorveld worden veelal gesubsidieerd. Daarbij wordt aangesloten bij de reguliere subsidiestijging van 4,1%. Woonvoorzieningen, hulpmiddelen en dergelijke worden conform de reguliere prijscompensatie (2,3%) geïndexeerd.

Huren
Navenant zullen de te ontvangen huurbedragen in 2021 (inclusief de correcties voor de voorgaande jaren) stijgen met de inflatiecorrectie van 2,3% Wel kunnen er andere afspraken met verenigingen, instellingen, etc. zijn gemaakt over huurverhogingen buiten de prijscompensatie om.

Belastingen, heffingen en tarieven
Zoals in het coalitieprogramma verwoord, geldt bij tarieven in principe volledige kostendekkendheid. Door doeltreffend en doelmatig te werken, blijven ze voor de inwoners, bedrijven en instellingen zo laag mogelijk. Indien we wel tot een extra belastingverhoging boven de inflatiecorrectie willen overgaan, zullen hier zwaarwegende redenen aan ten grondslag moeten liggen.

Bij belastingen, heffingen en tarieven wordt voor de begroting 2021 (inclusief de correcties voor de voorgaande jaren) vooralsnog uitgegaan van een inflatiecorrectie van 2,3% waarbij geen sprake is van (volledige) kostendekkendheid. Kostendekkende heffingen zijn bijvoorbeeld de afvalstoffen- en rioolheffing. Bij de OZB wordt vastgehouden aan het principe dat wordt gecorrigeerd voor nominale ontwikkelingen (inflatie 2021 na correcties voorgaande jaren: 2,3%).

Constante lonen en prijzen
In de meerjarenramingen 2022-2024 wordt, zoals gebruikelijk, uitgegaan van constante lonen en prijzen.

Rente eigen gemeentelijke grondexploitaties
De rente voor de ‘eigen’ gemeentelijke grondexploitaties is 2%. In de participerende grondexploitaties met de provincie en/of andere gemeenten hanteren we de tussen partijen afgesproken rentepercentages. Voor alle overige investeringen hanteren we het percentage van de renteomslag.

Omslagrente overige investeringen
In 2021 is het rentepercentage 1,5% voor de overige investeringen.

Start afschrijving en rente van investeringen
De afschrijving start op 1 januari van het jaar ná ingebruikname van een goed c.q. na afronding van een investering. Dit betekent dat er niet wordt afgeschreven in het jaar van afronding c.q. ingebruikname van een investering.

De rentelasten, vanaf de start van een investering, worden in werkelijkheid op maandelijkse basis toegerekend. Op begrotingsbasis wordt aan de geraamde investeringen in de eerste jaarschijf een half jaar rente als exploitatielast meegenomen. Daarna wordt telkens over het gehele jaar rente toegerekend.

In de nota ‘Investerings- en activeringsbeleid 2017’ zijn de beleidsregels ten aanzien van afschrijvingen en rente uitgebreid toegelicht.

De vervangingsinvesteringen maken onderdeel uit van het bestaand beleid. Zoals gebruikelijk gaan we ook bij de vervangingsinvesteringen uit van een jaarlijkse index, die is gebaseerd op de prijsindex van de afgelopen 10 jaren. De gemiddelde index is 1,4%. In de Beleidsbegroting wordt een meerjarig investeringsplan opgenomen, waarin ook alle vervangingsinvesteringen worden benoemd.

Gemeentefondsuitkering
De gemeentefondsuitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2020 van het gemeentefonds. De financiële consequenties van deze circulaire zijn in deze Kadernota verwerkt in onderdeel B van paragraaf 3.2. 'Het verwachte financieel perspectief 2021-2024.'

Onvoorzien
In de begroting 2021-2024 wordt een jaarlijks bedrag van € 166.000 geraamd voor de post onvoorzien.

Arealen/autonome ontwikkelingen
De onderhoudsbudgetten voor wegen, groen en riolering worden aangepast voor volumemutaties conform de Areaalnota. De kostenuitzetting voor rioleringen verloopt budgettair neutraal voor de begroting. Uitgangspunt bij rioleringen is 100% kostendekkendheid.

Onder autonome ontwikkelingen verstaan wij ontwikkelingen die door ons niet te sturen of te beïnvloeden zijn en zullen leiden tot onvermijdbare uitgaven of verminderingen van inkomsten in de begroting.

7.2 Indicatie ontwikkeling lokale woonlasten

Indicatie tariefsontwikkeling woonlasten voor een eigenaar van een woning						Huurder van een woning	
	OZB	Afval	Riool	Totaal	index 2020=100	Afval+ Riool	index 2020=100
tarief 2020	**286,02**	**195,36**	**236,04**	**717,42**	**100,00**	**431,40**	**100,00**
inflatiecorrectie 2,3%	6,58						
tariefsstijging volgens vGRP 3,5%			8,28				
afvalstoffenheffing/ voorziening afval		15,00					
tarief 2021	**292,60**	**210,36**	**244,32**	**747,28**	**104,16**	**454,68**	**105,40**
inflatiecorrectie	p.m.						
tariefsstijging volgens vGRP 3,5%			8,52				
afvalstoffenheffing/ voorziening afval		p.m.					
tarief 2022	**292,60**	**210,36**	**252,84**	**755,80**	**105,35**	**463,20**	**107,37**
inflatiecorrectie	p.m.						
groei lasten 2% volgens GRP			5,04				
afvalstoffenheffing/ voorziening afval		p.m					
tarief 2023	**292,60**	**210,36**	**257,88**	**760,84**	**106,05**	**468,24**	**108,54**
inflatiecorrectie	p.m.						
groei lasten 2% volgens GRP			5,16				
afvalstoffenheffing/ voorziening afval		p.m					
tarief 2024	**292,60**	**210,36**	**263,04**	**766,00**	**106,77**	**473,40**	**109,74**

7.3 Financiële effecten van de meicirculaire 2020 van het gemeentefonds

Voorafgaand aan de (ontvangen) meicirculaire 2020 van het gemeentefonds waren al enkele effecten genoemd in het financieel perspectief van de Kadernota. Hierbij gaat het om:

- de nieuwe jaarschijf 2024 ten opzichte 2023;
- de verwachte ontvangst voor loon- en prijscompensatie 2021.

De financiële effecten van bovenstaande mutaties zijn verwerkt in onderdeel A van het financieel perspectief (paragraaf 3.2) van deze Kadernota.

In deze bijlage informeren wij u over de actuele ontwikkelingen als gevolg van de meicirculaire 2020 van het gemeentefonds. Deze circulaire is gebaseerd op de Voorjaarsnota 2020 van het Rijk. Op hoofdlijnen wordt ingegaan op de financiële consequenties die voortvloeien uit deze circulaire. Er wordt ook een toelichting gegeven op het begrotingsjaar 2020. Het financieel effect voor 2020 is verwerkt in de 1e Beleidsrapportage 2020.

In het kader van het provinciaal toezicht dient de meicirculaire 2020 te worden verwerkt in de Beleidsbegroting 2021-2024. Het effect van de meicirculaire is dan ook financieel vertaald in onderdeel F van het financieel perspectief (paragraaf 3.2) van deze Kadernota.

De ontwikkeling van de gemeentefondsuitkering op basis van de meicirculaire 2020 ten opzichte van de decembercirculaire 2019 (raadsbrief – zaaknummer 3002999) ziet er als volgt uit:

Financieel effect op basis van de meicirculaire 2020 van het gemeentefonds					
(onder voorbehoud van rectificaties) *(- = nadeel; bedragen * € 1.000)*					
	2020	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Gemeentefondsuitkeringen:					
1. Algemene uitkering:					
1.1 Accres/nominale ontwikkelingen/verdeelreserve	272	767	1.686	1.011	505
1.2 Nominale ontwikkeling (verleggen basisjaar 2020 naar 2021) meicirculaire 2020	0	2.130	2.108	2.107	2.105
1.3 BTW compensatiefonds	153	530	530	530	530
1.4 Ontwikkeling uitkeringsbasis, structurele doorwerking decembercirculaire 2019	-1.105	-1.108	-1.096	-1.095	-1.095
1.5 Hoeveelheidsverschillen	221	-291	-596	-721	-902
1.6 Verrekening Voogdij/18+	0	-87	-86	-85	-85
1.7 Diverse kleine taakmutaties	17	4	3	3	3
2. Integratie- (IU) en decentralisatie-uitkeringen (DU):					
2.1 Invoeringskosten 2020 en uitvoeringskosten 2021 e.v. Inburgering (IU)	161	126	281	309	309
2.2 Faciliteitenbesluit opvangcentra (DU)	19	0	0	0	0
2.3 Maatschappelijke begeleiding statushouders (DU)	73	0	0	0	0
2.4 Armoedebestrijding kinderen (DU)	0	20	20	20	20
3. Integratie-uitkeringen sociaal domein:					
3.1 Participatie (IU)	581	508	506	468	415
3.2 Voogdij/18+:					
3.2a Voogdij/18+ (IU) prijs- en looncompensatie	138	145	145	145	145
3.2b Voogdij/18+ (IU) o.b.v. realisatie t-2	0	-776	-776	-776	-776
Totaal effect op gemeentefondsuitkeringen	**531**	**1.969**	**2.725**	**1.915**	**1.174**
Lasten- en batenmutaties:					
1.1 Stelpost afvlakking acressen (sept. circ. 2019)	907	1.689	1.689	1.689	1.689
1.2 Stelpost van constante naar lopende prijzen algemene uitkering 2021 (Kadernota 2021-2024/voorafgaand aan meicirculaire 2020)	0	-2.134	-2.134	-2.134	-2.134
1.4 Negatieve structurele ontwikkeling uitkeringsbasis (dec.circ. 2019)	1.106	1.110	1.099	1.098	1.097
2.1 Invoeringskosten 2020 en uitvoeringskosten 2021 e.v. Inburgering	-161	-126	-281	-309	-309
2.2 Faciliteitenbesluit opvangcentra	-19	0	0	0	0
2.3 Maatschappelijke begeleiding statushouders	-73	0	0	0	0
2.4 Armoedebestrijding kinderen	0	-20	-20	-20	-20
3.1 Participatie:					
Participatie (Wajong)	-7	-8	-8	-9	-9
Participatie (Nieuw begeleiding)	-17	-18	-20	-22	-23
Participatie (WSW)	-556	-482	-478	-437	-382
3.2 Voogdij/18+:					
3.2a Stelpost verwachte rijksbijdr. 2020 prijs- en looncomp. Voogdij/18+	-173	-173	-173	-173	-173
3.2b Stelpost vermindering Voogdij/18+	-702	-1.810	-1.810	-1.810	-1.810
Totaal effect op lasten- en batenmutaties:	**304**	**-1.972**	**-2.135**	**-2.127**	**-2.075**
Totaal financieel effect meicirculaire 2020:	**834**	**-3**	**589**	**-212**	**-901**

1. Gemeentefondsuitkeringen

1. Algemene uitkering

1.1 Accres/nominale ontwikkelingen/verdeelreserve

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, die voortvloeit uit de trap op trap af methode wordt het accres genoemd.

De definitieve vaststelling van het accres 2019 is in de meicirculaire 2020 verwerkt. De afrekening 2019 vindt plaats in het uitkeringsjaar 2020 en behelst een eenmalig voordelig effect van ruim € 76.000 voor Hengelo (maakt onderdeel uit van de € 272.000 in jaarschijf 2020).

De accressen 2020 en 2021 zijn vastgeklikt op het niveau van deze meicirculaire. Dat geeft in coronatijd rust en stabiliteit, zowel voor gemeenten als de rijksoverheid. Van deze afspraak tot bevriezing van de accressen kan worden afgeweken als zich onverwachte grote wijzigingen voordoen.

Al met al leiden de accres- en nominale ontwikkelingen tot een positief effect van € 272.000 in 2020 oplopend tot bijna € 1,7 miljoen in 2022, waarna deze vervolgens weer aflopen naar € 0,5 miljoen voordelig in 2024.

Gelet op het feit dat de accressen voor 2020 en 2021 bevroren zijn en vanaf 2022 misschien naar aanleiding van de evaluatie van deze normeringssystematiek een andere (stabielere) systematiek met ingang van 2022 (besluitvorming nieuw kabinet) wordt ingevoerd, vinden wij het niet meer dan rechtvaardig om de stelpost 'Afvlakking accressen' te laten vervallen. Dit leidt tot een voordeel van € 0,9 miljoen in 2020 en jaarlijks bijna € 1,7 miljoen met ingang van 2021. Deze stelpost hadden we (naar aanleiding van de septembercirculaire 2019) ingesteld in verband met de grote fluctuaties in de accres-ontwikkelingen van de afgelopen jaren.

1.2 Nominale ontwikkeling (verleggen basisjaar 2020 naar 2021) meicirculaire 2020

Voorafgaand aan de (ontvangen) meicirculaire 2020 van het gemeentefonds was in het financieel perspectief van de Kadernota al de verwachte ontvangst voor loon- en prijscompensatie 2021 voor een structureel bedrag van ruim € 2,1 miljoen geraamd (21-FP-9.2). Dit is ook het meerjarige bedrag dat we nu op basis van de meicirculaire 2020 ontvangen.

1.3 BTW compensatiefonds (BCF)

Gemeenten hebben in 2019 minder gedeclareerd bij het BCF dan eerder gedacht op basis van de septembercirculaire 2019. De incidentele afrekening vindt plaats in 2020 en bedraagt voor de gemeente Hengelo € 153.000 voordelig. Naar analogie van het accres zal ook het plafond van het BCF voor de jaren 2020 en 2021 worden bevroren. Mochten zich in het BCF grote problemen voordoen dan zullen de fondsbeheerders hierover met de VNG en het IPO in overleg gaan.

Gelet op het feit dat het plafond voor het BTW compensatiefonds met ingang van deze meicirculaire bevroren is voor de jaren 2020 en 2021 stellen wij voor om met ingang van het begrotingsjaar 2021 (afrekening 2020 wat door de bevriezing 'niet wordt afgerekend') structureel rekening te houden met de ruimte onder dit plafond conform de realisatie 2019. Voor Hengelo gaat het hierbij om een hogere verwachte gemeentefondsuitkering van € 530.000. Dit is ook het maximale bedrag wat conform het provinciaal toezicht mag worden opgenomen.

1.4 Ontwikkeling uitkeringsbasis, structurele doorwerking decembercirculaire 2019

De structurele doorwerking van een hoger medicijngebruik zoals beschreven in de decembercirculaire 2019 leidt tot een (structurele) daling van de algemene uitkering in het gemeentefonds in deze meicirculaire van circa € 1,1 miljoen met ingang van 2020.

In de decembercirculaire 2019 was dit effect alleen voor 2019 verwerkt door het rijk. Echter hadden wij in onze berekeningen de hogere aantallen medicijngebruik structureel verwerkt met een correctie door de stelpost 'Negatieve structurele ontwikkeling uitkeringsbasis' voor ongeveer € 1,1 miljoen op te nemen met ingang van 2020.

Deze 2 effecten vallen nu nagenoeg tegen elkaar weg.

1.5 Hoeveelheidsverschillen

Het mechanisme werkt als volgt. Indien de landelijke aantallen stijgen van de verdeelmaatstaven daalt de (landelijke) uitkeringsfactor en navenant de te ontvangen gemeentefondsuitkering. Indien de landelijke aantallen dalen dan stijgt de uitkeringsfactor en dus ook de gemeentefondsuitkering.

De actualisatie van de gemeentelijke en landelijke aantallen van de diverse verdeelmaatstaven in de algemene uitkering leiden tot een voordelig effect van € 221.000 in 2020 (inclusief de mutaties in de 'oude' uitkeringsjaren 2018 en 2019). Met ingang van 2021 slaat dit om in een nadelig effect van € 291.000 oplopend tot circa € 0,9 miljoen in 2024. De grootste fluctuaties vinden met name plaats op de ontwikkeling van de WOZ-waarden, de bijstands- en uitkeringsontvangers, inwoners en jongeren.

1.6 Verrekening Voogdij/18+

Er wordt landelijk een structureel bedrag ten laste van de algemene uitkering verrekend ten gunste van de Integratie-uitkering Voogdij/18+. Voor Hengelo gaat het hierbij om een jaarlijkse uitname van € 85.000-€ 87.000 (nadeel) met ingang van 2021.

1.7 Diverse kleine taakmutaties

Er zijn 4 kleine taakmutaties in de gemeentefondsuitkering (baten), die we niet afzonderlijk aan de lastenkant gaan ramen in de begroting. Deze zijn: Toezicht voorschoolse educatie, restant Compensatieregeling Voogdij/18+ met betrekking tot het jaar 2020, Aflopen overgangsrecht Wlz-indiceerbaren met Fokus-woning en Europese richtlijn energieprestatie gebouwen. In totaliteit gaat het in 2020 om een bedrag van € 17.000 tot € 3.000-€ 4.000 in de jaren erna.

2. Integratie- (IU) en decentralisatie-uitkeringen (DU)

2.1 Invoeringskosten 2020 en uitvoeringskosten 2021 e.v. Inburgering (IU)

Per 1 juli 2021 treedt de Wet Inburgering in werking. Zowel de incidentele bijdrage in de invoeringskosten voor 2020 als de structurele bijdrage met ingang van 2021 in de uitvoeringskosten worden verstrekt via een integratie-uitkering. Voor de gemeente Hengelo betreft dit een bedrag van € 161.000 in 2020 en € 126.000 in 2021 oplopend tot bijna structureel € 309.000 vanaf 2023. Voorgesteld wordt deze bedragen beschikbaar te houden voor de invoerings- en uitvoeringskosten van deze nieuwe wet.

De benodigde middelen voor de kosten van inburgeringsvoorzieningen worden verstrekt via een specifieke uitkering van het Ministerie van SZW.

2.2 Faciliteitenbesluit opvangcentra (DU)

Gemeenten die opvang bieden aan asielzoekers die nog niet zijn ingeschreven in de Basisregistratie Personen ontvangen jaarlijks een bijdrage op grond van het Faciliteitenbesluit opvangcentra van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Er wordt nu in 2020 ongeveer € 19.000 ontvangen als afrekening van 2019. Dit bedrag ijlt jaarlijks na. Voorgesteld wordt dit bedrag toe te voegen aan het budget voor Inburgeringstrajecten.

2.3 Maatschappelijke begeleiding statushouders (DU)

In deze decentralisatie-uitkering wordt compensatie verstrekt van € 2.370 per inburgerplichtige asielmigrant. Voor 31 inburgeringsplichtigen in 2019 wordt nu in het uitkeringsjaar 2020 compensatie verstrekt. Het gaat om een eenmalig bedrag van ruim € 73.000 in 2020. Voorgesteld wordt dit bedrag toe te voegen aan het budget voor Inburgeringstrajecten.

2.4 Armoedebestrijding kinderen (DU)

Jaarlijks vindt in de meicirculaire de actualisatie van de gegevens plaats voor de armoedebestrijding kinderen voor het jaar t+1. De middelen worden verdeeld op basis van CBS-gegevens over kinderen met een kans op armoede. Met ingang van 2021 ontvangt de gemeente Hengelo jaarlijks ruim € 20.000 aan extra middelen. Voorgesteld wordt dit structurele bedrag in te zetten voor de armoedebestrijding kinderen.

3. Integratie-uitkeringen sociaal domein

3.1 Participatie (IU)

De omvang van de integratie-uitkering Participatie wijzigt door de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2020 naar de drie onderdelen binnen de integratie-uitkering: Wsw, Nieuw begeleiding en Nieuw Wajong.

De verdeling van de integratie-uitkering wijzigt in de eerste plaats door actualisatie van de verdeling van de Wsw-middelen. Deze is vanaf 2020 gebaseerd op de gerealiseerde omvang van de sociale werkplaatspopulatie (gemeten in standaardeenheden (SE) per betalende gemeente) in 2019 en een inschatting van de blijfkansen in de sociale werkplaats voor de jaren 2020 en verder.

Daarnaast is sprake van wijzigingen in de verdeling van de integratie-uitkering door aanpassing van de drempelbedragen in de verdeling van de middelen Nieuw begeleiding. Voor de verdeling van het verdeelmodel Nieuw Wajong wordt gebruik gemaakt van historische cijfers van de instroom in de werkregeling Wajong. Voor het verdeelmodel Nieuw begeleiding wordt tevens gebruik gemaakt van de (historische) instroom in de wachtlijst Wsw. Door het gebruik van historische cijfers blijft het aandeel van individuele gemeenten in de twee verdeelmodellen Nieuw Wajong en Nieuw begeleiding ongewijzigd ten opzichte van de meicirculaire 2019.

In totaliteit worden er voor de 3 onderdelen (Wsw, Nieuw begeleiding en Nieuw Wajong) € 581.000 aan extra gemeentefondsmiddelen in 2020 ontvangen, aflopend tot circa € 415.000 in 2024. In het gedetailleerde financiële overzicht vindt u onder de lasten- en batenmutaties de verdere uitsplitsing over deze 3 onderdelen.

De voorgenomen overheveling van het budget voor deze nieuwe doelgroepen Participatiewet (excl. beschut werk) naar de algemene uitkering wordt met een jaar uitgesteld naar 2022. Dit is in navolging van het uitstel van de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds, waarin met deze overheveling rekening wordt gehouden.

3.2 Voogdij/ 18+

Ten opzichte van 2020 ontvangen we in 2021 per saldo € 631.000 minder rijksmiddelen voor de doelgroepen Voogdij & 18-plussers. Enerzijds ontvangen we € 145.000 meer als loon- en prijscompensatie. Anderzijds ontvangen we € 776.000 minder (op basis van het historisch zorggebruik (t-2)), hetgeen we hier nader zullen toelichten.

Het budget voor de doelgroep 18-plussers is vanaf 2021 met € 1 miljoen neerwaarts bijgesteld. Tot en met 2020 ontvingen we voor deze doelgroep meer rijksinkomsten dan dat we specifiek aan kosten voor deze cliënten maakten. De rijksmiddelen werden elders binnen de Jeugdzorg ingezet.

Ten opzichte van 2020 ontvangen we vanaf 2021 € 400.000 meer rijksmiddelen voor de doelgroep Voogdij. In 2019 verantwoordden we dat we ongeveer € 1,1 miljoen meer uitgaven dan we aan rijksmiddelen ontvingen. We hebben dit tekort voor 2020 gecompenseerd gekregen. We zien dat het aantal cliënten het afgelopen jaar gedaald is. Rekening houdend met de extra rijksmiddelen, het dalende aantal cliënten en de drempelwaarde van € 250.000 verwachten we dat we dit jaar NIET meer een beroep kunnen doen op de Compensatieregeling voor het jaar 2021. Hierdoor zijn we genoodzaakt om de stelpost Voogdij/18+ te laten vervallen (€ 0,7 miljoen nadeel in 2020 en jaarlijks € 1,8 miljoen nadeel met ingang van 2021).

We hebben in het verwachte financieel perspectief (zie 21-FP-6.1 Jeugd) reeds rekening gehouden met de dalende cliëntaantallen en navenant de dalende kosten.

2. Financieel effect meicirculaire 2020 gemeentefonds

Het financieel effect voor het begrotingsjaar 2020 is € 834.000 voordelig. Dit bedrag is verwerkt in de 1e Beleidsrapportage 2020.

Voor de jaren 2021-2024 fluctueert het financieel perspectief van bijna € 0,6 miljoen voordelig tot ruim € 0,9 miljoen nadelig. De financiële effecten voor de begrotingsjaren 2020-2024 zijn verwerkt in het financieel overzicht in paragraaf 3.2 van de Kadernota (onderdeel F).

3. Overige ontwikkelingen

Invoering nieuwe verdeling gemeentefonds uitgesteld

Op 26 februari 2020 heeft de minister van BZK de Tweede Kamer geïnformeerd over het uitstellen van invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds met één jaar naar 2022. In deze brief heeft de minister – mede namens de staatssecretaris van Financiën – uiteengezet waarom uitstel noodzakelijk is. Voor het klassieke deel is aanvullend onderzoek nodig en voor het sociaal domein is een nadere analyse van de uitschieters gewenst.

Het proces kent nu het volgende tijdspad:

Datum:	*Wat?*
juli 2020	Aanvullende onderzoeken afgerond
september 2020	Bestuurlijk overleg Rijk-VNG
half september t/m half november 2020	Consultatie VNG en Raad voor het Openbaar Bestuur
eind november 2020/begin december	Definitief voorstel herijking gemeentefonds richting Tweede Kamer
decembercirculaire 2020	Gemeenten informeren over uitkomsten (onder voorbehoud van parlementaire besluitvorming)

Risico’s lopen wij op mogelijke herverdeeleffecten.

Opschalingskorting, tranche 2025

In 2025 wordt de laatste tranche uitgenomen van (landelijk) € 140 miljoen wegens de opschalingskorting/lagere apparaatskosten, zoals nu in de meicirculaire vermeld. Omgerekend voor Hengelo is dit € 648.000 nadeliger in 2025 ten opzichte van 2024.

Onderzoek uitkomst Jeugdzorg

Momenteel vindt landelijk onderzoek plaats naar de (extra) middelen voor Jeugdhulp. De uitkomst wordt in het najaar van 2020 verwacht en zal dienen als input voor de komende kabinetsformatie. Vorig jaar mochten gemeenten vanaf het begrotingsjaar 2022 een structurele stelpost ramen op basis van macro € 300 miljoen. Deze richtlijn is onverminderd van kracht, ook nu de meerjarenraming van gemeenten zich met ingang van de begroting 2021 uitstrekt tot en met het jaar 2024. De samenvatting van de richtlijn is als volgt:

1. De extra middelen jeugdzorg voor de jaren 2019 tot en met 2021, die onderdeel uitmaken van de algemene uitkering, worden als structureel dekkingsmiddel aangemerkt;
2. Voor de jaren na 2021 kan door de gemeente een stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' geraamd worden: per gemeente naar rato van de € 300 miljoen (in 2021);
3. Deze stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' kan als structureel opgenomen worden;
4. Voorwaarde is dat daarnaast de gemeente tevens zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg en ggz mede gericht op beheersing van de kosten. Gemeenten spelen immers zelf ook een actieve rol in de transformatie en daarmee ook in het kunnen beperken van de uitgaven.

Vorig jaar hebben we hiervoor in de Beleidsbegroting 2020-2023 een stelpost 'Uitkomst onderzoek Jeugdzorg' opgenomen ter grootte van € 1,57 miljoen voor Hengelo. Deze stelpost trekken we nu met 1 jaar door (tot en met 2024).

Brede aanpak dak- en thuisloosheid

Het kabinet wil dak- en thuisloosheid zoveel mogelijk voorkomen en er voor zorgen dat niemand op straat hoeft te slapen. Het kabinet stelt voor de aanpak van dak- en thuisloosheid een financiële impuls beschikbaar van in totaal € 200 miljoen voor de jaren 2020 en 2021. Hiervan worden middelen aan centrumgemeenten en (regio)gemeenten toegekend. Voor Hengelo gaat het om een bedrag van ruim € 17.000 in 2020 en € 32.000 in 2021 (onder voorbehoud van parlementaire besluitvorming). Het ministerie geeft aan dat de verwerking om technische redenen pas plaats vindt in de septembercirculaire 2020.

Bonus beschut werk

De uitkering van de bonus voor gerealiseerde en gecontinueerde beschutte werkplekken in 2019 is vertraagd en is om deze reden niet opgenomen in de meicirculaire. De uitkering zal plaatsvinden via de septembercirculaire 2020. Dit zal tevens de laatste uitbetaling zijn van de bonusregeling, omdat de bonusregeling liep tot en met 2019 met een laatste uitbetaling in 2020.

Financiële positie gemeenten

De financiële positie van gemeenten en provincies is onderwerp van gesprek tijdens het Bestuurlijk Overleg Financiële verhouding (BOFv). De afgelopen maanden is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het ministerie van Financiën samen met de VNG gewerkt aan het creëren van een gezamenlijk beeld over de financiële positie van gemeenten. Dat heeft geleid tot een nieuwe set kengetallen voor het monitoren van de financiële positie van gemeenten op basis waarvan het gesprek over de financiële positie van gemeenten in het BOFv van 8 april 2020 is gevoerd. Op korte termijn wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomst van dit gesprek. De komende maanden wordt met gemeenten, VNG en provinciaal toezichthouders het gesprek over de financiële situatie bij gemeenten verder voortgezet.

Herziening gemeentelijk belastinggebied

In mei 2020 is het ambtelijke rapport Herziening gemeentelijk belastinggebied aan de Tweede Kamer aangeboden, als onderdeel van het bouwstenentraject voor een beter belastingstelsel (geïnitieerd door de Staatssecretaris van Financiën). Het rapport presenteert beleidsopties voor het gemeentelijk belastinggebied die elk uit verschillende bouwstenen bestaan. Samengevat gaat het om:

- Verruimen van het gemeentelijk belastinggebied door een belastingschuif van Rijk naar gemeenten (indicatieve omvang: € 4 tot 6 miljard). Daarbij neemt het gemeentefonds met hetzelfde bedrag af en worden inwoners gecompenseerd door lagere inkomstenbelasting. Invullen van deze belastingschuif kan via herinvoering van de OZB-gebruikers woningen en/of ingezetenenheffing;
- Verbreden van de belastinggrondslag door het afschaffen van één of meer waarderingsuitzonderingen voor de WOZ/OZB;
- Moderniseren van de belastingmix door de toeristenbelasting anders vorm te geven en de hondenbelasting af te schaffen.

De bouwstenen voor herziening van het gemeentelijk belastinggebied zijn bedoeld voor het volgende kabinet. Politieke weging ervan zal tijdens de formatiefase moeten gebeuren.

7.4 Financieel meerjarenperspectief Jeugd en Wmo

In juni 2018 heeft ons college het interventieprogramma Sociaal domein, dat met name betrekking had op de uitvoering van de taken die voortvloeien uit Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning aan de raad aangeboden en de opgave om de uitgaven in balans te brengen met de inkomsten van het rijk die de gemeente ontvangt voor de uitvoering van deze taken. Het interventieprogramma heeft tot doel om de tekorten die daarbij zijn ontstaan gefaseerd terug te brengen. Ook nu werken wij nog hard aan het uitvoeren van de maatregelen uit dit programma.

Nu het jaar 2019 is afgesloten kan opnieuw een balans worden opgemaakt en gekeken worden hoe het interventieprogramma en andere ontwikkelingen (zoals het abonnementstarief en de inkoop van het Twents ondersteuningsmodel) doorwerken in de meerjarenbegroting.
Een recente ontwikkeling die daarbij is gekomen is de Coronacrisis. Waarvan nog geheel onduidelijk is hoe dit (financieel) uitpakt. Wij komen daar aan het eind nog op terug.

Interventieprogramma

De financiële stand van het interventieprogramma ziet er intussen als volgt uit:

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Taakstelling	8.900	8.400	8.500	8.500	8.500	8.500
Verbetering sturingsinformatie SD (interventieprogramma)	130	130	130	130	130	130
Bijdrage vanuit AR (interventieprogramma)	-3.050	-800	-150	-	-	-
Ingevuld	-6.083	-6.903	-7.183	-7.433	-7.003	-7.003
Nog in te vullen (-/- saldo betekent meer gerealiseerd dan taakstelling)	**-103**	**827**	**1.297**	**1.197**	**1.627**	**1.627**

Dit is hetzelfde beeld als hetgeen nader toegelicht is in de politieke markt van 29 januari 2020, met dien verstande dat wij in deze opstelling er in de jaarschijf 2024 vanuit gaan dat wij ook dan € 1,57 miljoen extra middelen jeugdzorg zullen ontvangen. (Het landelijke onderzoek Jeugdzorg is nog niet afgerond. Daarom mag de stelpost (voor ons € 1,57 miljoen) een jaar worden doorgetrokken en structureel worden gezien). Deze post hebben wij in mindering gebracht op de interventiemaatregel 'Lobby Rijk' ad € 2 miljoen.

Ten aanzien van de implementatie van de maatregelen zoals benoemd in het Interventieprogramma Sociaal Domein, oplopend tot € 8,9 miljoen structureel, zijn, los van mogelijke vertraging door de Corona-crisis (inhoudelijk), geen bijzonderheden te melden. We liggen op koers. De meeste interventies zijn ingevuld en verwerkt in de begroting. Dat wat nog niet is ingevuld, blijft (voorlopig) ook nog niet ingevuld. Deze stelposten blijven staan. Zo wordt n.a.v. preventievisie pas eind 2020 gekeken of en hoe de € 350.000 van 5.1.6 (preventief jeugdbeleid) ingevuld kan worden.

Financieel meerjarenperspectief

De actualisering van het meerjarenperspectief leidt tot de volgende mutaties:

(bedragen * € 1.000)	**2020 1e berap**			**2021**			**2022**		
	Jeugd	**WMO**	**Totaal**	**Jeugd**	**WMO**	**Totaal**	**Jeugd**	**WMO**	**Totaal**
A) Structureel effect jaarrekening 2019	689	823	**1.512**	689	784	**1.473**	689	777	**1.466**
B) Trend			**-**	250	156	**407**	512	165	**677**
C) Tariefaanpassingen	46	-103	**-57**						
D) Overige ontwikkelingen	255	121	**433**	223	430	**654**	223	769	**991**
SUBTOTAAL	**990**	**841**	**1.888**	**1.163**	**1.371**	**2.534**	**1.424**	**1.711**	**3.134**
Prijsindex				*-921*	*-1.107*	***-2.028***	*-913*	*-1.141*	***-2.054***

*(bedragen * € 1.000)*	2023			2024		
	Jeugd	**WMO**	**Totaal**	**Jeugd**	**WMO**	**Totaal**
A) Structureel effect jaarrekening 2019	689	750	**1.439**	689	791	**1.480**
B) Trend	775	167	**942**	1.061	-336	**725**
C) Tariefaanpassingen						
D) Overige ontwikkelingen	223	746	**969**	223	746	**968**
SUBTOTAAL	**1.686**	**1.663**	**3.349**	**1.973**	**1.201**	**3.173**
Prijsindex	*-913*	*-1.156*	***-2.068***	*-913*	*-1.154*	***-2.067***

Een aanzienlijk financieel effect wat als volgt nader geduid kan worden:

Ad A: structureel effect jaarrekening 2019

De volgende subtaakvelden kunnen naar aanleiding van de ontwikkeling in (zorg)kosten in 2019 als volgt bijgesteld worden (bedragen * € 1.000):

Jeugd (€ 689 V):

- Ondersteuningsbehoefte 4 (€ 333 V) - Als gevolg van de inzet van de Praktijkondersteuners bij huisartsen en inzet van kortere trajecten. Mede als gevolg van de inzet van Praktijkondersteuners bij de huisartsen (POH-jeugd) zien wij minder verwijzingen naar de Jeugd-GGZ. Ook zien wij dat bij de casussen van de Schoolzorgondersteuners (SZO) veel onderwerpen aan de Jeugd-GGZ te linken zijn. Maar daarvan is het nog te vroeg om te constateren dat dit tot minder verwijzingen naar en inzet van Jeugd-GGZ heeft geleid.
- Dakje 0-A Pleegzorg (€ 386 V) - Kennispunt laat een daling van bijna 20% van het aantal cliënten zien in pleegzorg. Hiervoor is nog geen verklaring, maar wij gaan onderzoeken wat hier aan ten grondslag ligt. Mede omdat wij er naar streven dat zoveel mogelijk jeugdigen in duurzame gezinsvormen kunnen opgroeien.
- Overig (-/- 30 N) - Licentiekosten

WMO (€ 823 V):

- Inloop GGZ/ dak- en thuislozen (€ 44 V) - Per abuis was een incidenteel nadeel uit de beleidsrapportage 2018 structureel in de begroting verwerkt. Dit leidt nu tot een voordeel.
- Modules WMO (dakjes) (-/- € 207 N) - Met name dakje 2 wordt vaker ingezet dan vooraf verwacht. Het gaat hier om de inzet van een wooncomponent vanuit de module Wonen en verblijf (van het Twentse Ondersteuningsmodel). Voor de WMO een nieuwe zorgvorm sinds 2019.
- Persoonsgebonden budget (€ 871 V) - wij hadden ons in het Interventieprogramma als taakstelling opgelegd om méér PGB's te verstrekken, omdat deze 20% goedkoper zijn dan zorg in natura (ZIN). Toen er negatieve berichtgeving over PGB-verstrekkingen verscheen in verband met zorgfraude, zijn wij teruggekomen op deze keuze en juist minder PGB's gaan verstrekken.
- Eigen bijdragen regiotaxi (€ 140 V) - Zie toelichting jaarrekening; eigen bijdragen regiotaxi zijn in kaart gebracht en worden nu separaat geregistreerd.
- Overig (-/- € 25 N) - Dit betreffen licentiekosten en terugvorderingen.

Ad B: trend

In de Kadernota 2020 (Beleidsbegroting 2020-2023) gingen wij er vanuit dat het aantal jeugdigen in zorg stabiel zou blijven (0%). Deze trend zouden wij willen bijstellen naar gemiddeld ongeveer -/- 1,6% op basis van nieuwe data/inzichten. Wij verwachten dat het aantal jeugdigen in zorg de komende jaren zal dalen in verband met de zogenaamde 'ontgroening'. Dit zou leiden tot een voordeel van € 250.000 in 2021 oplopend tot ruim € 1 miljoen in 2024.

Daarnaast hielden wij in verband met de 'vergrijzing' al rekening met een toename in volume van ouderen welke gebruik zouden gaan maken van een WMO voorziening (stijging aantal cliënten) van 2,5% per jaar. Deze trend zouden wij willen bijstellen naar gemiddeld ongeveer 1,4% op basis van nieuwe data/inzichten. Dit zou jaarlijks tot een voordeel leiden van ongeveer € 160.000. 2024 is een 'nieuw' jaar wat toegevoegd wordt aan het meerjarenperspectief, vandaar dat daar een uitzetting zichtbaar is van € 336.000 oftewel 1,4%.

Ad C: tariefaanpassingen

Wij waren in de Beleidsbegroting 2020-2023 uitgegaan van voorlopige prijsindexen. Oftewel: voor de ondersteuningsbehoeften waren wij uitgegaan van 3,68%. Inmiddels is deze vastgesteld/bijgesteld naar 3,41% (inclusief nacalculatie over index 2019).
De index voor Huishoudelijke Ondersteuning is nu 5,25%. Wij waren in de begroting uitgegaan van 3,68%.
Al met al leidt dit tot een nadeel voor de WMO taken ad € 103.000 in 2020 en een voordeel voor de Jeugd taken ad € 46.000.

Ad D: overige ontwikkelingen

Tevens hebben wij rekening gehouden met de financiële effecten van volgende ontwikkelingen die de afgelopen periode de revue zijn gepasseerd:

Jeugd (€ 255 V in 2020 en vanaf 2021 € 223 V structureel):

- Verscheidene capaciteitsuitbreidingen binnen het OZJT en VTT;
- Aanpassing van de hoogte van de subsidiëring van beschikbaarheidsvoorzieningen en maatregelhulp op grond van managementinformatie 2019;
- Aanpassingen in het Twents Ondersteuningsmodel. Dit zijn tariefaanpassingen en toevoegingen van producten (weekend pleegzorg en crisis pleegzorg);
- Implementatiekosten in verband met de invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel;
- Verschuiving van budget van verlengde jeugdzorg naar toekomstplan jong volwassenen. Door een investering te doen in levensonderhoud van deze jongeren verwachten wij een besparing in de verlengde jeugdzorg te realiseren.

WMO (€ 121 V in 2020 oplopend tot € 746 V vanaf 2023):

- De invoering van het abonnementstarief leidt ook in 2020 nog tot een forse toename van het aantal aanvragen (uit VNG/CBS rapportage blijkt landelijk met 5% voor WMO-algemeen en tot 12% meer aanvragen voor Huishoudelijke Ondersteuning);
- De invoering van het abonnementstarief leidt ertoe dat wij minder inkomsten genereren uit eigen bijdragen;
- Wij hebben de financiële impact van de Cao aanpassingen 2018/2019 op het benodigde budget huishoudelijke ondersteuning moeten herzien;
- De aanbesteding en contractering van de hulpmiddelen heeft geleid tot hogere tarieven. In verband met een sterfhuisconstructie het financieel effect hiervan in de loop van de komende jaren steeds meer tot uiting komen.

N.B.: prijsindex

De indexering van de tarieven leidt tot een uitzetting van de Jeugd budgetten van ruim € 900.000 en tot een uitzetting van de WMO budgetten van zo'n € 1.150.000. Deze indexering wordt bekostigd vanuit het accres/de uitzetting van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Echter is het accres hier NIET toereikend voor.

Effecten door de Coronacrisis

Een recente ontwikkeling die het meerjarenperspectief mogelijk beïnvloed is de Coronacrisis. Waarvan nog geheel onduidelijk is hoe dit (financieel) uitpakt. Wij willen hier een aantal items graag benoemen.

Besluit (financiering) zorgcontinuïteit

De maatregelen vanwege de corona-situatie in ons land hebben voor alle mensen en vele organisaties consequenties. Sommige aanbieders van zorg, zoals jeugdhulp en Wmo kunnen geen, minder of andere zorg verlenen of activiteiten uitvoeren. Dit heeft financiële consequenties en geeft veel onzekerheid.

Wij hebben met het besluit 'Zorgcontinuïteit jeugdhulp, Wmo (inclusief HO en vervoer) in verband met financiële en bedrijfsmatige consequenties corona-situatie' regionaal afspraken gemaakt over de doorbetaling van aanbieders die Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning (Wmo) bieden. Om daar waar liquiditeitsproblemen dreigen te ontstaan, de zorgaanbieders te helpen. Met deze Twentse regeling Continuïteitsbijdrage volgen wij de driedeling zoals het Rijk en VNG met elkaar hebben afgesproken. De regeling heeft een beperkte looptijd, maar nagedacht wordt over verlenging hiervan. De termijn waarop een dergelijke regeling nodig is, is niet duidelijk. Dit hangt mede af van het verdere verloop van de Corona-crisis en de corona-maatregelen.

Financiële consequenties (nog) geheel onduidelijk

Wij gaan er vanuit dat wij (voor de meerkosten) gecompenseerd worden door het Rijk, maar of dit voldoende is, weten wij niet. Omdat het effect van de Coronacrisis ook kan zijn dat er intensievere of langdurige ondersteuning nodig is (met name na de crisis). De financiële consequenties van de Twentse regeling Continuïteitsbijdrage is daarmee nog geheel onduidelijk. Wij kunnen op dit moment niet inschatten hoeveel aanbieders om extra financiering vragen. Nu en in 2021. Evenmin weten wij of de compensatie vanuit het Rijk zal volstaan.

Boeggolf aanvragen zorg en ondersteuning

Mogelijk moeten wij ook in 2021 rekening houden met een boeggolf van extra aanvragen Jeugd en Wmo. Vooral door corona uitgestelde aanvragen. Of er door de Coronacrisis vaker zwaardere en/of langdurigere zorg nodig is, is moeilijk in te schatten. In sommige situaties is men juist creatiever geworden in het zoeken van oplossingen in het eigen sociaal systeem en andere situaties is de noodzaak tot professionele ondersteuning extra duidelijk geworden. Ook is het mogelijk dat, aangezien de risico's van het virus nog niet verdwenen zijn, men een aanvraag juist uitstelt (met mogelijke consequenties van dien).

Omdat wij de omvang hiervan nu niet kunnen kwantificeren hebben wij dit nog niet in financiële zin vertaald in de meerjarenbegroting. Ook is nog niet bekend of/ in hoeverre wij hierin (volledig) gecompenseerd worden door het Rijk.

Het CAK was begin 2020 nog niet klaar was om de eigen bijdragen te innen. Ook op dit moment is nog niet duidelijk wanneer het ICT-systeem van het CAK wel volledig in bedrijf is. Daarnaast heeft Minister De Jonge van VWS besloten dat in verband met het coronavirus de eigen bijdrage voor in ieder geval de maanden april en mei (over juni moet nog besloten worden) collectief niet worden geïnd. Dit om extra administratieve lasten van "starten-stoppen" in die situatie waar geen of andere zorg is geleverd te voorkomen. Dit geldt voor alle Wmo-cliënten behalve de cliënten met de voorzieningen beschermd wonen intramuraal en opvang.

Gemeenten houden hun administratie bij zoals oorspronkelijk afgesproken. Het CAK zorgt ervoor dat, zodra de facturen worden verstuurd over 2020, april en mei niet worden meegenomen in de facturatie. Wij weten nog niet of wij dit gecompenseerd krijgen van het Rijk.

7.5 Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte

Kapitaalgoederen

De gemeente heeft een groot vermogen geïnvesteerd in de kapitaalgoederen in de openbare ruimte, zoals wegen, riolering, groen en gebouwen. Deze kapitaalgoederen zijn van groot belang voor het wonen, werken, winkelen en recreëren. Onderhoud is noodzakelijk vanuit de zorgplicht voor de veiligheid van alle gebruikers. Maar, ook moeten de financiële middelen geregeld zijn voor vervangingen van deze kapitaalgoederen. Hierover is uw gemeenteraad eind 2019 geïnformeerd (zaaknummer: 2472565 'Kapitaalgoederen openbare ruimte').

Investeringen

In het verleden zijn veel investeringen betaald met incidentele middelen. Deze incidentele middelen waren onder andere de grondexploitaties (wijken als Hasseler Es, Groot Driene), subsidies vanuit het Rijk of Provincie, gelden vanuit quick-wins van de Regio of de algemene reserve. De gedane investeringen zijn niet opgenomen als af te schrijven kapitaal in de begroting. Dit was de systematiek vóór 1-1-2017.

Aanpassingen van het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) per 1-1-2017 hebben tot de volgende wijzigingen in de sfeer van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte:

- Kosten voor achterstallig onderhoud dienen ineens ten laste van de exploitatie te worden gebracht;
- De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut moeten worden geactiveerd.

Activeren en afschrijven

Kosten van levensduur verlengende renovaties en/of (vervangings-)investeringen in de openbare ruimte die het gebied een vernieuwende functie geven (bijv. reconstructies/herinrichtingen), worden geactiveerd en afgeschreven. Hierbij kan gedacht worden aan het vervangen van complete brugdekken of het gehele civieltechnische kunstwerk. Ze leiden namelijk tot een substantiële *levensduurverlenging* van het actief als geheel.

Onderhoud

Het is niet toegestaan kosten van onderhoud te activeren en vervolgens af te schrijven. Onderhoud is niet levensduur verlengend, maar dient om het actief gedurende de levensduur in goede staat te houden en wordt daarom niet geactiveerd. Onderhoud wordt uit de jaarlijkse exploitatiebudgetten bekostigd.

Kapitaallasten investeringen kapitaalgoederen openbare ruimte

Voor de kapitaalgoederen wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, openbaar groen en straatmeubilair is berekend wat de structurele kapitaallasten worden van investeringen in deze kapitaalgoederen.

Met de inventarisatie van de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen komen wij tegemoet aan de reëele verwachting wat we noodzakelijk moeten investeren in deze kapitaalgoederen voor de periode van de voorliggende Kadernota. Voor de doorkijk op lange termijn gaan we nog een gestructureerde systematiek uitwerken, zodat we uit oogpunt van gedegen financieel beleid naar de toekomst toe dit onderdeel geborgd hebben.

Wegen
De inventarisatie heeft opgeleverd dat er diverse wegen in Hengelo zijn die aan complete vervanging toe zijn. Voor asfaltwegen geldt hier dat zowel de asfaltlagen als de funderingen opnieuw moeten worden aangelegd. Voor wegen en trottoirs met elementenbestrating geldt dat de elementen vervangen moeten worden.

Onder een aantal wegen is de komende jaren ook sprake van rioleringswerkzaamheden. Deze kunnen slim gecombineerd worden met de wegwerkzaamheden, waardoor een bijdrage uit het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) voor deze wegen mogelijk is.

Openbare verlichting
De openbare verlichting in Hengelo is grotendeels per buurt of per wijk aangelegd. In de oudere wijken staat de verlichting al vele jaren en is aan het einde van de levensduur. Door ook praktijkproeven uit te voeren is bevestigd dat in delen van wijken de lantaarnpalen met armaturen aan vervanging toe zijn.

Civieltechnische kunstwerken
Civieltechnische kunstwerken zijn bruggen, duikers en viaducten. Op diverse plaatsen in Hengelo moeten deze vervangen worden. De kosten voor onderhoud worden te groot en de civiele kunstwerken zijn aan vervanging toe.

Groen
In de komende jaren dient het openbaar groen in een aantal oudere wijken vervangen te worden. Hier kan niet meer worden volstaan met alleen het onderhoud zoals maaien en onkruidbeheersing. Het openbaar groen is uitgegroeid en is op het eind van de levensduur. Dit dient volledig vervangen te worden.

Straatmeubilair
In eerdere bezuinigingsrondes is er bezuinigd op straatmeubilair. Een deel van de prullenbakken en banken die aan vervanging toe waren zijn weggehaald en niet teruggekomen. Toch staan er nog veel voorzieningen in de openbare ruimte. Banken en prullenbakken worden ook nog veelvuldig gebruikt. De lasten voor de vervanging hiervan zijn niet geregeld.

Tevens wordt vanuit het hondenbeleid nog combibakken voor hondenpoep en afval geplaatst. Dit is zo opgenomen in het vigerend beleid. Hiervoor is de vervanging niet geregeld. Jaarlijks zou een deel van het areaal vervangen moeten worden. Dit is opgenomen in de tabel.

De onderdelen leiden voor de komende jaren tot de volgende kapitaallasten:

Investeringen gefaseerd :		**totale investering**	**bijdrage GRP**	**netto investering**	**Kap lstn 2021**	**Kap lstn 2022**	**Kap lstn 2023**	**Kap lstn 2024**
Kettingbrugweg	2021	125.000		125.000	938	6.042	5.979	5.917
Mensinkweg	2021	300.000		300.000	2.250	14.500	14.350	14.200
Boldershoekweg	2021	450.000		450.000	3.375	21.750	21.525	21.300
Fietspaden Hasseler Es	2021	2.000.000		2.000.000	15.000	96.667	95.667	94.667
Pentropsdijk/ Nwe Grensweg	2022	350.000		350.000	-	2.625	16.917	16.742
*Breemarsweg (kuipersdijk - Laan HvZ)	2022	800.000	-800.000	-	-	-	-	-
*Breemarsweg (Boekelose weg - Oelerweg)	2022	1.500.000	-1.500.000	-	-	-	-	-
Bankastraat	2023	650.000		650.000	-	-	4.875	31.417
Deurningerstraat (Roershoekpad -Bronforel)	2023	550.000		550.000	-	-	4.125	26.583
Twekkelerweg (E'dehavenweg- gem.grens)	2023	750.000		750.000	-	-	5.625	36.250
Diamanstraat (kruisingen)	2023	1.100.000		1.100.000	-	-	8.250	53.167
Betonverhardingen en voegen	2024	700.000		700.000	-	-	-	5.250
Bornsestraat (wilbertstr - gem.grens)	2024	2.800.000		2.800.000	-	-	-	21.000
*Boekeloseweg	2024	270.000	-270.000	-	-	-	-	-
Kruising Boekeloseweg - Boortorenweg	2024	700.000		700.000	-	-	-	5.250
*Wegtersweg	2025	1.500.000	-1.500.000	-	-	-	-	-
*Twekkelerweg (F35 - Breemarsweg)	2025	875.000	-875.000	-	-	-	-	-
*Achterhoekse molenweg	2025	475.000	-475.000	-	-	-	-	-
Boortorenweg (Twekkelerweg-Mensinkweg)	2025	300.000		300.000	-	-	-	-
Twekkelerweg (Petroleum-E'dese havenw)	2025	775.000		775.000	-	-	-	-
Parallelweg SS	2022	97.250		97.250	-	729	4.700	4.652
Heraklesstraat	2022	71.000		71.000	-	533	3.432	3.396
Ikarosstraat	2022	33.000		33.000	-	248	1.595	1.579
Perseusstraat	2022	22.000		22.000	-	165	1.063	1.052
Atalantastraat	2022	40.000		40.000	-	300	1.933	1.913
Goudenregenstraat	2023	100.000		100.000	-	-	750	4.833
Oelersteeg	2023	160.000		160.000	-	-	1.200	7.733
Krokuspad	2024	18.000		18.000	-	-	-	135
Hyacintenpad	2024	5.000		5.000	-	-	-	38
Gentiaanpad	2024	10.000		10.000	-	-	-	75
Gladiolenstraat	2024	15.000		15.000	-	-	-	113
Anjelierenpad	2024	7.500		7.500	-	-	-	56
Narcisstraat	2024	60.000		60.000	-	-	-	450
Primulastraat	2024	30.000		30.000	-	-	-	225
Zonnebloemstraat	2024	25.000		25.000	-	-	-	188
Resedastraat	2024	128.000		128.000	-	-	-	960
Asterstraat	2024	36.500		36.500	-	-	-	274
Weleveldstraat	2025	52.000		52.000	-	-	-	-
Kometenstraat	2025	60.000		60.000	-	-	-	-
Wegastraat	2025	45.000		45.000	-	-	-	-
Jacob Obrechtstraat	2025	70.000		70.000	-	-	-	-
Prestohof	2025	24.000		24.000	-	-	-	-
Wagnerstraat	2025	20.000		20.000	-	-	-	-
Moderatorhof	2025	59.000		59.000	-	-	-	-
Allegrohof	2025	48.000		48.000	-	-	-	-
Willem Pijperstraat	2025	60.000		60.000	-	-	-	-
Lentohof	2025	65.000		65.000	-	-	-	-
TOTAAL WEGEN (bedragen * € 1.000)		**18.331**	**-5.420**	**12.911**	**22**	**144**	**192**	**359**

Investeringen gefaseerd :		totale investering	bijdrage GRP	netto investering	Kap lstn 2021	Kap lstn 2022	Kap lstn 2023	Kap lstn 2024
t Wilbert	2022	128.000		128.000	-	960	7.040	6.963
Nijverheid	2022	210.000		210.000	-	1.575	11.550	11.424
Vikkerhoek	2022	230.000		230.000	-	1.725	12.650	12.512
Woolder Es	2022	233.000		233.000	-	1.748	12.815	12.675
Hengelose Es Noord	2023	344.000		344.000	-	-	2.580	18.920
Tichelwerk	2023	87.000		87.000	-	-	653	4.785
Bedr.terr. Timmersveld	2024	60.000		60.000	-	-	-	450
Nijverheid 2	2024	210.000		210.000	-	-	-	1.575
Weidedorp	2025	190.000		190.000	-	-	-	-
TOTAAL OPENBARE VERLICHTING (bedragen * € 1.000)		**1.692**		**1.692**	**-**	**6**	**47**	**69**

Investeringen gefaseerd :		totale investering	bijdrage GRP	netto investering	Kap lstn 2021	Kap lstn 2022	Kap lstn 2023	Kap lstn 2024
8 houten bruggen Hesbeek	2021	360.000		360.000	2.700	17.400	17.220	17.040
Duiker Twekkelerweg	2021	70.000		70.000	525	3.383	3.348	3.313
Tunnel Diamantstraat	2022	70.000		70.000	-	525	3.383	3.348
4 houten bruggen Tijertsbeek	2022	180.000		180.000	-	1.350	8.700	8.610
2 houten vlonders Tichelwerk	2023	40.000		40.000	-	-	300	1.933
2 houten vlonders Hesbeek	2024	40.000		40.000	-	-	-	300
12 bruggen Breemarsweg	2025	120.000		120.000	-	-	-	-
TOTAAL KUNSTWERKEN (bedragen * € 1.000)		**880**		**880**	**3**	**23**	**33**	**35**

Investeringen gefaseerd :		totale investering	bijdrage GRP	netto investering	Kap lstn 2021	Kap lstn 2022	Kap lstn 2023	Kap lstn 2024
Elsbeek	2021	15.000		15.000	113	825	816	807
Sogtoenhoek	2021	15.000		15.000	113	825	816	807
Tichelwerk	2021	62.100		62.100	466	3.416	3.378	3.341
De Noork	2022	97.500		97.500	-	731	5.363	5.304
Middelhoek	2022	9.000		9.000	-	68	495	490
Weidedorp	2022	190.000		190.000	-	1.425	10.450	10.336
Klein Driene	2023	9.375		9.375	-	-	70	516
Vossenbelt zuid	2023	64.000		64.000	-	-	480	3.520
Groot Driene zuid	2023	1.850.000		1.850.000	-	-	13.875	101.750
Bovenhoek	2024	17.250		17.250	-	-	-	129
Het Broek	2024	39.000		39.000	-	-	-	293
Berflo Es Noord	2024	29.625		29.625	-	-	-	222
Bartelinkshoek	2025	64.500		64.500	-	-	-	-
Binnenstad oost	2025	19.500		19.500	-	-	-	-
TOTAAL GROEN (bedragen * € 1.000)		**2.482**		**2.482**	**1**	**7**	**36**	**128**

Investeringen gefaseerd :		totale investering	bijdrage GRP	netto investering	Kap lstn 2021	Kap lstn 2022	Kap lstn 2023	Kap lstn 2024
Tichelwerk	2021	85.000		85.000	638	6.942	6.857	6.772
De Noork	2022	85.000		85.000	-	638	6.942	6.857
Middelhoek	2023	85.000		85.000	-	-	638	6.942
Weidedorp	2024	85.000		85.000	-	-	-	638
TOTAAL STRAATMEUBILAIR (bedragen * € 1.000)		**340**		**340**	**1**	**8**	**14**	**21**

Voor de komende jaren gaat het in totaliteit om een investeringsvolume van € 23,7 miljoen, waarvan € 5,4 miljoen uit het GRP wordt bijgedragen. Over de netto-investeringen van € 18,3 miljoen voor de komende jaren zijn de kapitaallasten berekend. Deze lopen op van circa € 26.000 in 2021 tot bijna € 612.000 in 2024 (oplopend tot ruim € 904.000 in 2026).

Investeringen gefaseerd :	**totaal investering**	**bijdrage GRP**	**netto investering**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
TOTAAL WEGEN	18.331.250	-5.420.000	12.911.250	21.563	143.558	191.986	359.413
TOTAAL OPENBARE VERLICHTING	1.692.000		1.692.000	-	6.008	47.288	69.304
TOTAAL KUNSTWERKEN	880.000		880.000	3.225	22.658	32.952	34.545
TOTAAL GROEN	2.481.850		2.481.850	1	7.289	35.743	127.514
TOTAAL STRAATMEUBILAIR	340.000		340.000	638	7.579	14.436	21.208
Totaal investeringen/ kapitaallasten gefaseerd	**23.725.100**	**-5.420.000**	**18.305.100**	**26.116**	**187.092**	**322.404**	**611.984**
				Nadeel	**Nadeel**	**Nadeel**	**Nadeel**

De afgelopen jaren vonden geregeld noodzakelijke vervangingen plaats door de aanwending van een gedeelte van de onderhoudsbudgetten van de kapitaalgoederen. Op basis van de ervaringscijfers vinden we het redelijk dat een deel van onderhoudsbudgetten afgeraamd worden om de nieuwe kapitaallasten te dekken. Dit is in onderstaand overzicht aangegeven:

		Bedrag	**Kap lstn 2021**	**Kap lstn 2022**	**Kap lstn 2023**	**Kap lstn 2024**
WEGEN						
TOTAAL WEGEN		12.911.250	21.563	143.558	191.986	359.413
Dekking exploitatie grijs	2021	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
Totaal lasten wegen			**-228.438**	**-106.442**	**-58.014**	**109.413**
Openbare verlichting						
TOTAAL OPENBARE VERLICHTING		1.692.000	-	6.008	47.288	69.304
Dekking exploitatie openbare verlichting	2021	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Totaal lasten OV			**-25.000**	**-18.993**	**22.288**	**44.304**
Kunstwerken						
TOTAAL KUNSTWERKEN		880.000	3.225	22.658	32.952	34.545
Dekking exploitatie kunstwerken	2021	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Totaal lasten kunstwerken			**-21.775**	**-2.342**	**7.952**	**9.545**
Groen						
TOTAAL GROEN		2.481.850	691	7.289	35.743	127.514
Dekking exploitatie groen	2022	100.000	-	100.000	100.000	100.000
Totaal lasten groen			**691**	**-92.711**	**-64.257**	**27.514**
Straatmeubilair						
TOTAAL STRAATMEUBILAIR		340.000	638	7.579	14.436	21.208
Totaal lasten straatmeubilair			**638**	**7.579**	**14.436**	**21.208**
Totaal lasten			**-273.884**	**-212.908**	**-77.596**	**211.984**
			Voordeel	**Voordeel**	**Voordeel**	**Nadeel**

Per saldo is er de eerste 3 komende begrotingsjaren sprake van een voordeel. In 2024 slaat dit om in een nadeel van € 212.000 (oplopend tot € 504.000 in 2026). De eerste 3 jaren is de inzet van de exploitatiebudgetten groter dan de kapitaallasten en met ingang van 2024 slaat dit om.

Toekomst

In de overzichten zijn de investeringen met de bedragen aangegeven voor de komende jaren. Er wordt in deze Kadernota een start gemaakt met de vervangingscycli van de diverse kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Dit zal een jaarlijks terugkerend onderdeel worden voor de integrale afweging in de Kadernota. Jaarlijks wordt bekeken of er wijzigingen zijn opgetreden in eerdere prioriteiten en er zal een laatste jaarschijf toegevoegd worden met vervangingsinvesteringen.

Met de inventarisatie van de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen komen wij tegemoet aan de reële verwachting wat we noodzakelijk moeten investeren in deze kapitaalgoederen voor de periode van de voorliggende Kadernota. Voor de doorkijk op lange termijn gaan we nog een gestructureerde systematiek uitwerken, zodat we uit oogpunt van gedegen financieel beleid naar de toekomst toe dit onderdeel hebben geborgd.

7.6 Toekomstbestendig Metropool

(*Conform raadsadvies - zaaknummer 3070864)*

Aanleiding

In 2009 is het nieuwe onderkomen van poppodium Metropool aan het Industrieplein geopend. In 2018 hebben de gemeenten Enschede en Hengelo het besluit genomen om samen één poppodium voor de regio Twente te financieren. In een zorgvuldig doorlopen traject is er voor gekozen om een bovenstedelijk poppodium met regionale uitstraling op te richten. Hierbij is de ambitie vastgesteld dat het podium bij de top 8 van Nederland gaat horen. Vervolgens hebben de gemeenten Enschede en Hengelo afspraken gemaakt over de gezamenlijke subsidiëring van Stichting Metropool | poppodia van Twente. Onderdeel van deze afspraken is dat de financiering van de locaties in beide steden de eigen verantwoordelijkheid is van de afzonderlijke gemeenten Enschede en Hengelo en dat de subsidiëring van de programmering een gezamenlijke verantwoordelijkheid is. Vanaf het moment van de oprichting werken de partijen naar buiten toe als één organisatie, maar om organisatorisch ook als één geheel te kunnen gaan opereren zijn er bestuurlijke afspraken gemaakt om dit te realiseren.

Doel

Informeren over de actualisatie van de gebouwgebonden lasten van Metropool en besluiten tot een eenmalige bijdrage in 2020 en vanaf 2021 een structurele verhoging van de subsidie ten behoeve van de gebouwgebonden lasten om Metropool als toekomstbestendig bovenstedelijk poppodium te ondersteunen.

Voorafgaand proces

Metropool is één van de vier culturele kernvoorzieningen van de gemeente Hengelo en wordt gesubsidieerd door de gemeente. Ten tijde van het besluit om een bovenstedelijk poppodium op te richten, is bij de subsidieaanvragen van Metropool aandacht gekomen voor het MJOP Podiumtechniek. Bij het beoordeling van de begroting werd er geconstateerd dat er geen voorziening MJOP Podiumtechniek is opgenomen en ontbrak de informatie over de mogelijke omvang daarvan. De (inhoudelijke) verantwoordelijkheid voor het opstellen en actueel houden van een MJOP ligt uiteindelijk bij de Raad van Toezicht van Metropool. Vanuit de subsidierelatie heeft het college van B&W een controlerende en sturende rol, met name gericht op toekomstbestendigheid van deze kernvoorziening. Hier is gelet op eerdere ervaringen bij andere kernvoorzieningen vanaf 2016 versterkt op ingezet.

De gemeente heeft Metropool gevraagd om het MJOP Podiumtechniek aan te bieden, zodat er inzicht verkregen kon worden in de inhoud en de omvang van dit deel van het MJOP Gebouw. In de beschikkingen van 2017, 2018 en 2019 is deze vraag expliciet opgenomen, omdat uit de onderlinge gesprekken naar voren kwam dat er nog nadere afspraken gemaakt moesten worden over wie welke bijdrage aan het MJOP Podiumtechniek levert.

Op 24 april 2019 ontving de gemeente het MJOP Podiumtechniek, waarna het in een voorstel tot nieuw beleid als onderdeel van de Kadernota 2020-2024 is behandeld door de raad. Omdat het ten tijde van de behandeling nog niet duidelijk was wat dit MJOP voor financiële consequenties had voor zowel Metropool als de Gemeente, is het voorstel tot nieuw beleid financieel als PM post opgenomen. De raad heeft bij de bespreking van de kadernota 2020-2024 kennis genomen van de behoefte aan extra middelen voor Metropool en het voorstel als PM aangenomen.

Op 4 februari jl. heeft het college kennisgenomen van de eerste uitwerking van de PM post en aangegeven dat zij een nadere uitwerking verwacht. Hierop is het voorstel van een eenmalige bijdrage met Metropool gedeeld en daarop zijn de gesprekken over de uitwerking hervat. Dit heeft geresulteerd in het onderstaande voorstel.

In bijlage 1 Tijdslijn afspraken MJOP Podiumtechniek geeft meer duiding in het voorgaande proces. De bijlagen 1 tot en met 4 zijn inmiddels al bij uw gemeenteraad bekend. Die hebben we hier niet meer als bijlagen in de Kadernota gevoegd.

Huisvesting

De situatie rondom huisvesting is in beide gemeenten verschillend geregeld. In Enschede maakt de huisvesting van Metropool deel uit van het totale Muziekkwartier en in Hengelo is het pand van de gemeente. In de praktijk betekent dit dat Metropool in Enschede huur betaalt aan de hoofdhuurder van het Muziekkwartier. Voor deze huur ontvangt zij van de gemeente Enschede 100% dekkende huursubsidie. In Hengelo beschikt Metropool over een 'stand alone' locatie, waar Metropool de gemeente Hengelo huur voor betaalt (welke 100% wordt gedekt door huursubsidie).

In Enschede is het Vastgoedbedrijf ook eigenaar van de podiumtechniek (w.o. licht en geluid) en is onderhoud en beheer hiervan opgenomen in de huur, welke dus ook gesubsidieerd wordt door de gemeente Enschede. In Hengelo is dit, net als bij de andere culturele instellingen, vanaf de start in eigendom van Stichting Metropool geweest en zijn nadere afspraken over vervanging en onderhoud niet gemaakt. In het verleden werd er van uit gegaan dat een deel van de podiumtechniek hoort bij het gebouw (en dus bij de gemeente) en dat gedefinieerd moet worden welk deel dat dan is. Omdat het pand eigendom is van de gemeente heeft de gemeente budgetten in de begroting voor het meerjarenonderhoud van het pand opgenomen. Om inzicht te krijgen in het meerjarenonderhoud van de podiumtechniek en om afspraken te kunnen maken over de definiëring, heeft Metropool bij de gemeente in april 2019 het MJOP Podiumtechniek (meerjarenonderhoudsplan voor de podiumtechnische installaties) ingediend. Dat betreffen zaken als licht en geluid voor de diverse zalen. Bij de behandeling van de Kadernota 2020-2023 is het MJOP Podiumtechniek besproken door de raad en vastgesteld als nader uit te werken post, omdat de benodigde bijdrage van de gemeente op dat moment nog niet bekend was.

Bij de doorberekening van de PM post is gebleken dat Metropool zowel eenmalig (in 2020) als structureel (vanaf 2021) extra middelen nodig heeft voor de vervanging van podiumtechnische installaties die noodzakelijk zijn voor de bedrijfsvoering. Deze investeringen zijn cruciaal en het niet (tijdig) vervangen heeft gevolgen voor het aanbod, omdat Metropool dan niet meer aan criteria van de muzikanten kan voldoen. Ook is tijdige vervanging noodzakelijk, omdat bij uitval, de bedrijfsvoering in een zaal direct stil komt te liggen. Bij het vervangen van de techniek gaat een voorbereidend proces aan vooraf, wat betekent dat de definitieve vervanging enkele weken vertraging met zich meebrengt.

Exploitatie

In het najaar 2019 is het eerste jaar als bovenstedelijk poppodium geëvalueerd en de eerste resultaten en reacties zijn positief. De bezoekersaantal zijn boven de (meerjaren)verwachting en sinds 2015 heeft Metropool een positief netto resultaat. De meerjarenbegroting, die voor de subsidieaanvraag van 2020 ook is ingediend, laat wederom positieve resultaten zien voor de komende jaren (geen rekening houdende met de effecten vanuit de coronacrisis). Dit resultaat biedt ruimte voor (vervangings)investeringen van haar eigen inventaris en ICT (gebruikersinvesteringen), maar niet voor de volledige podiumtechniek. Het toekomstige gemiddelde resultaat van Metropool ligt rond de € 60.000 per jaar. Dit is voldoende voor de gebruikersinvesteringen van € 48.600 per jaar, maar biedt geen ruimte voor de overige cruciale investeringen of het vormen van een onderhoudsvoorziening.

Een jaarlijkse dotatie aan een onderhoudsvoorziening en een eenmalige grote investering in de Podiumtechniek heeft met deze omvang meteen een groot effect op de exploitatie van Metropool. Nader onderzoek heeft laten zien dat de toekomstbestendigheid van het poppodium hierdoor in gevaar wordt gebracht (zie bijlage 3). Er is ook bekeken of andere scenario's mogelijk zijn, zoals alleen een eenmalige bijdrage, alleen een structurele verhoging van de subsidie of in combinatie met het aantrekken van een externe financiering. Echter, door de lage solvabiliteit is een bank niet geneigd om een financiering te verstrekken zonder aanvullende garantie van de gemeente. Bij het

doorrekenen van alleen een incidentele- of alleen een structurele hogere subsidie kwamen we al snel tot de conclusie dat dit niet voldoende is en Metropool hiermee niet toekomstbestendig is.

Op basis van de oude afspraken zijn de podiumtechnische installaties als licht, video en audio conform het vastgoedbeleid de verantwoordelijkheid van de culturele instelling. Uit het voorgaande deel blijkt dat het voor een culturele instelling als poppodium Twente niet mogelijk is om dergelijke substantiële investeringen zelf te dragen. Investering in podiumtechnische installaties van hoge kwaliteit zijn noodzakelijk om de programmering passend bij de ambities van het Metropool te kunnen realiseren. Zonder die programmering staat de toekomstbestendigheid van Metropool onder druk.

Subsidiëring

Zoals in de aanleiding omschreven subsidiëren de gemeente Hengelo en Enschede samen het poppodium Twente. Ze hebben een subsidiebeschikking opgesteld waarin dezelfde subsidieverplichtingen staan ten aanzien van de activiteiten en prestaties van Metropool. De totale subsidie bedraagt in 2020 € 2.354.362. Dit bedrag is door beide gemeenten gesplitst in een deel bestemd voor de locaties en een deel voor de programmering. De verdeling voor 2020 is als volgt.

- Hengelo: totaal € 1.099.924, waarvan € 819.778 voor de locatie Hengelo en € 175.571 voor de gezamenlijke programmering.
- Enschede: totaal € 1.253.700,00, waarvan € 746.251 voor de locatie Enschede (Muziekkwartier) en € 507.449 voor de gezamenlijke programmering.

Doordat de situatie ten aanzien van de huisvesting verschilt is er geen gezamenlijke lijn op dat vlak. In de bestuurlijk overleggen in 2019 is afgesproken deze waar mogelijk meer te harmoniseren

Urgentie

Metropool is een van de vier culturele kernvoorzieningen van de gemeente Hengelo en speelt een vitale rol in de uitvoering van het cultuurbeleid van de stad. In samenwerking met Enschede is er in een weloverwogen traject gekozen voor een bovenstedelijk poppodium met regionale uitstraling en is samen de ambitie vastgesteld om een gezamenlijke poppodium in stand te houden dat consequent bij de top 8 van Nederland hoort qua aanbod en bereik. De afgelopen jaren heeft Metropool vanuit Stichting Poppodium Twente een enorme inhoudelijke ontwikkeling meegemaakt en heeft daarmee deze ambitieuze positie weten te verstevigen met een verbreed aanbod. Het aantal bezoekers dat vanuit Hengelo en Enschede en daarbuiten het poppodium één of meerdere keren per jaar bezoekt ligt eind 2019 al sterk voor op de meerjarenprognose. Voor een onderscheidend programma van nationaal niveau zijn kwalitatief hoogwaardige technische installaties cruciaal. Het uitrustingsniveau is bepalend voor het aanbod van artiesten en daarmee bepalend voor de nationale positionering van Metropool. De maatschappelijke impact van Metropool en haar community heeft enorm bijgedragen aan cultureel Hengelo, en vormt al jaren een brede basis voor cultuurparticipatie en talentontwikkeling in de regio, de provincie en landsdeel Oost. De positie van Metropool als één van de grootste poppodia van Nederland, is vitaal voor het in stand houden van deze keten en daarmee Hengelo.

Het gebouw is een architectonische landmark voor Hengelo, zowel vanaf de stationskant als vanaf de Laan Hart van Zuid. Metropool zit in het DNA van Hengelo; het pand en de programmering zijn een visitekaartje voor de stad.

Belang van hoogstaande kwaliteit podiumtechniek

Het is van belang dat het gebouw en de podiumtechniek van Metropool in Hengelo van hoogstaande kwaliteit zijn en in een goede staat blijven, omdat die integraal onderdeel zijn van de programmering. Wanneer de technische installaties niet tijdig vervangen worden kunnen ze acuut uitvallen en betekent dit dat de programmering in de specifieke zaal per direct voor een aantal weken stil komt te liggen en dat betekent, afhankelijk van het seizoensmoment, naast inkomstenderving ook forse imagoschade. Het vervangen door podiumtechnische installaties van mindere kwaliteit betekent dat de positie van Metropool direct in gevaar komt, omdat niet kan worden voldaan aan de criteria van

de top acts. Dit zal weer negatief effect hebben op de exploitatie van Metropool en hun toekomstbestendigheid, omdat ze dan terugvallen op een programma van B- of C- niveau. Daar kunnen de doelstellingen nooit mee worden behaald.

Het gebouw van Metropool wordt intensief gebruikt voor popprogrammering en –educatie en oefenruimten. In 2018 hebben circa 85.000 mensen Metropool bezocht: inwoners van Hengelo, Twente en buiten de regio. Metropool heeft samen met de gemeente Enschede en Hengelo het profiel van het poppodium opgesteld en daarbij de ambitie uitgesproken om Metropool een poppodium van nationaal niveau te laten zijn. Bij deze ambitie is het van belang dat het pand en de installaties in een goede staat zijn en blijven. De kwaliteit daarvan is een van de doorslaggevende factoren voor het kunnen blijven programmeren van artiesten op dit niveau. Met talentontwikkeling en cultuureducatie draagt Metropool bij aan een brede basis op het gebied van cultuurparticipatie. Metropool heeft voor menig beginnend muzikant een bijdrage geleverd om nationale top te bereiken. Dit is een enorme stimulans voor de cultuurparticipatie in de regio. Verder biedt Metropool onverminderd plaats voor honderden vrijwilligers, die zich om verschillende redenen aansluiten bij de community.

Extra financiële bijdragen culturele instellingen

In de afgelopen jaren is de gemeente meerdere malen geconfronteerd met de vraag van culturele instellingen om extra financiële bijdragen ten behoeve van hun exploitatie. In 2019 is besloten om de subsidie aan de Bibliotheek structureel te verhogen met een bedrag van € 49.000 voor het onderhoud van het gebouw aan de Beursstraat. In 2017 is besloten om de Schouwburg in 2018 met een eenmalig bedrag van € 122.000 te steunen en binnen de gemeente structureel een bedrag van € 416.000 te reserveren voor het onderhoud aan het pand van de Schouwburg. In deze gevallen was er sprake van voortschrijdend inzicht en heeft geleid tot de conclusie dat er bij culturele instellingen strakker gestuurd moet worden op de toekomstbestendigheid van de instelling. Voor dit voorstel van Metropool geldt niet hetzelfde, want hier is de Gemeente eigenaar van het gebouw en betreft het een uitwerking van afspraken waarvan bekend was dat die nog gemaakt moesten worden, maar waarvan de omvang nog niet duidelijk was.

Samenvattend

In 2017 werd geconstateerd dat een reservering op theatertechnische installaties nog ontbrak en dat heeft ertoe geleid dat er behoefte was aan meer informatie over dit deel van het MJOP. Op dat moment was nog niet duidelijk hoe belangrijk de uitwerking van het theatertechnische deel van het MJOP zou zijn. In de loop van 2019 kwam voor de gemeente Hengelo pas de informatie beschikbaar waaruit bleek dat het om substantiële bedragen gaat en dat de hoogstaande kwaliteit van deze theatertechnische installaties van direct belang zijn voor realisering van de ambities (omdat die een integraal onderdeel zijn van de programmering). De doorberekening van de PM post en het onderzoek van de afgelopen maanden hebben uitgewezen dat Metropool financieel ondersteund moet worden om als een toekomstbestendig poppodium in Hengelo te kunnen functioneren.

Voorstel

De raad wordt gevraagd om kennis te nemen van de urgentie om Metropool te ondersteunen om de toekomstbestendigheid van het poppodium te garanderen. Het college stelt de raad daarom voor om te besluiten tot een eenmalige bijdrage voor de vervangingsinvesteringen in 2020 (€ 307.800) en een structurele verhoging van de subsidie gebouwgebonden lasten (€ 88.800) daarvoor ter beschikking te stellen vanaf 2021 en verder.

Financieel

De uitwerking van de PM post wijst uit dat eenmalig het bedrag van € 307.800 benodigd is om de (nog) niet uitgevoerde vervangingsinvesteringen van 2019 en 2020 te kunnen uitvoeren. Daarnaast is gebleken dat er voor de aankomende 10 jaren (2021-2030) jaarlijks een gemiddeld bedrag van € 137.400 (totaal € 1,374 miljoen) benodigd is voor de uitvoering van het MJOP Podiumtechniek (zie bijlage 2). Dit is een gemiddeld bedrag, uit het MJOP Podiumtechniek (zie bijlage 2) wordt duidelijk dat er behoorlijke fluctuaties zijn tussen de boekjaren. Dit gemiddelde bedrag dient te worden

opgesplitst in een deel podiumtechniek (€ 88.800/jr.) voor de rekening van de gemeente en een deel gebruikersinvesteringen (€ 48.600/jr.) voor rekening van Metropool. Het deel podiumtechniek is gebonden aan de specifieke kenmerken van een poppodiumgebouw, het overige deel zijn huurdersinvesteringen die niet meteen gekoppeld zijn aan het gebouw. Deze (gebouwgebonden) podiumtechnische installaties zijn cruciaal voor de bedrijfsvoering van Metropool, maar ook om haar meerjarendoelstellingen te kunnen realiseren en haar positie te behouden als hét Poppodium van het Oosten. Door het op peil brengen van het eigen vermogen (conform bestuurlijke afspraak fusie) heeft men tot op heden niet de middelen gehad om een reserve/voorziening te vormen voor onderhoud. Hierdoor zijn investeringen in noodzakelijke podiumtechnische installaties uitgesteld, wat nu een piek in de investeringsbehoefte betekent.

Om fluctuaties in de jaarlijkse subsidieverstrekking te voorkomen, stellen wij een egale structurele subsidieverhoging voor van € 88.800 per jaar, gebaseerd op het gemiddelde investeringsniveau van de aankomende 10 jaar. Dit kan in een bepaald boekjaar leiden tot een overschot in de kasstroom welke door Metropool in een voorziening/reserve gestort dient te worden om toekomstige tekorten op te kunnen vangen. Op deze wijze wordt in een jaar waarin Metropool méér middelen heeft dan lasten als wijze 'gespaard' voor te verwachtten tekorten, als gevolg van de benodigde investeringen, in de toekomst. Afhankelijk van haar boekhoudregels dient Metropool, in afstemming met haar accountant, een (bestemmings)reserve of voorziening te vormen gekoppeld aan het aangeleverde MJOP. Deze voorwaarde zal expliciet opgenomen worden in de subsidiebeschikking.

In het vereenvoudigd meerjarenoverzicht resultaten Metropool (bijlage 4) wordt inzicht gegeven in het resultaat van de aanvullende bijdrage van de gemeente.

De eenmalige bijdrage door de Gemeente Hengelo van € 307.800 wordt opgenomen in de begroting middels de 2e Beleidsrapportage 2020. De structurele verhoging van € 88.800 voor 2021 en verder wordt, in het verlengde van de uitwerking van het incidentele effect, beschouwd als een autonome ontwikkeling en is opgenomen in de Kadernota 2021-2024.

Op basis van het het MJOP en het doorvoeren van de incidentele- en structurele verhoging hebben wij een analyse gemaakt van de kasstroom van Metropool (zie bijlage 3). Hieruit kunnen wij concluderen dat de (toekomstige) kasstroom op basis van de aangeleverde prognoses, na verhoging van de gemeentelijke subsidie, voldoende is voor de benodigde investeringen en dat de aanvullende subsidie ook benodigd is. In 2021 wordt een klein tekort van € 7.550 gepresenteerd wat opgevangen kan worden binnen de te vormen voorziening/reserve. De overschotten worden gedoteerd aan de te vormen voorziening om pieken in de toekomst op te kunnen vangen. Door de verhoging van de gemeentelijke subsidie is sprake van een toekomstbestendige financiële situatie waar ook voldoende buffer is voor eventuele tegenvallers (lagere netto resultaten/mutaties werkkapitaal etc.). Uitgaande van een gemiddeld (geprognosticeerd) resultaat van € 60.000 en € 49.000 aan jaarlijkse gebruikersinvesteringen, zit er ca. € 11.000 ruimte in de exploitatie (geconsolideerd Hengelo en Enschede). Wij hebben er bewust voor gekozen om deze niet in mindering te brengen op de structurele subsidie. De analyse is immers gebaseerd op geprognosticeerde resultaten en er moet ruimte blijven om fluctuaties in bijv. het werkkapitaal op te kunnen vangen. Daarnaast dient Metropool jaarlijks toestemming te vragen om eventuele positieve resultaten toe te voegen aan hun algemene reserve (niet zijnde de nieuw te vormen voorziening/reserve voor toekomstig onderhoud). Hierdoor houden wij als Gemeente voldoende grip op de verhouding tussen de verleende subsidie en de omvang van de financiële positie van Metropool. Hierbij dienen we jaarlijks scherp te zijn op het fiscale risico bij positieve exploitatieresultaten.

Het voorgestelde advies heeft een behoorlijk financiële effect voor de gemeente. Zoals genoemd hebben we diverse alternatieven besproken met Metropool en doorberekend. Hier werd al snel duidelijk dat de genoemde alternatieven een tijdelijke oplossing bieden of onmogelijk zijn vanwege de nog onvoldoende financiële positie van Metropool (o.a. magere solvabiliteit van slechts 1% per ultimo 2018).